

7630

Bibl. Jag.

||

52 54

Sub. Doms no. 1

Krakon 13. 10. 1908

1 - Lunge 7. 8. 08

8x 11. 8. 08

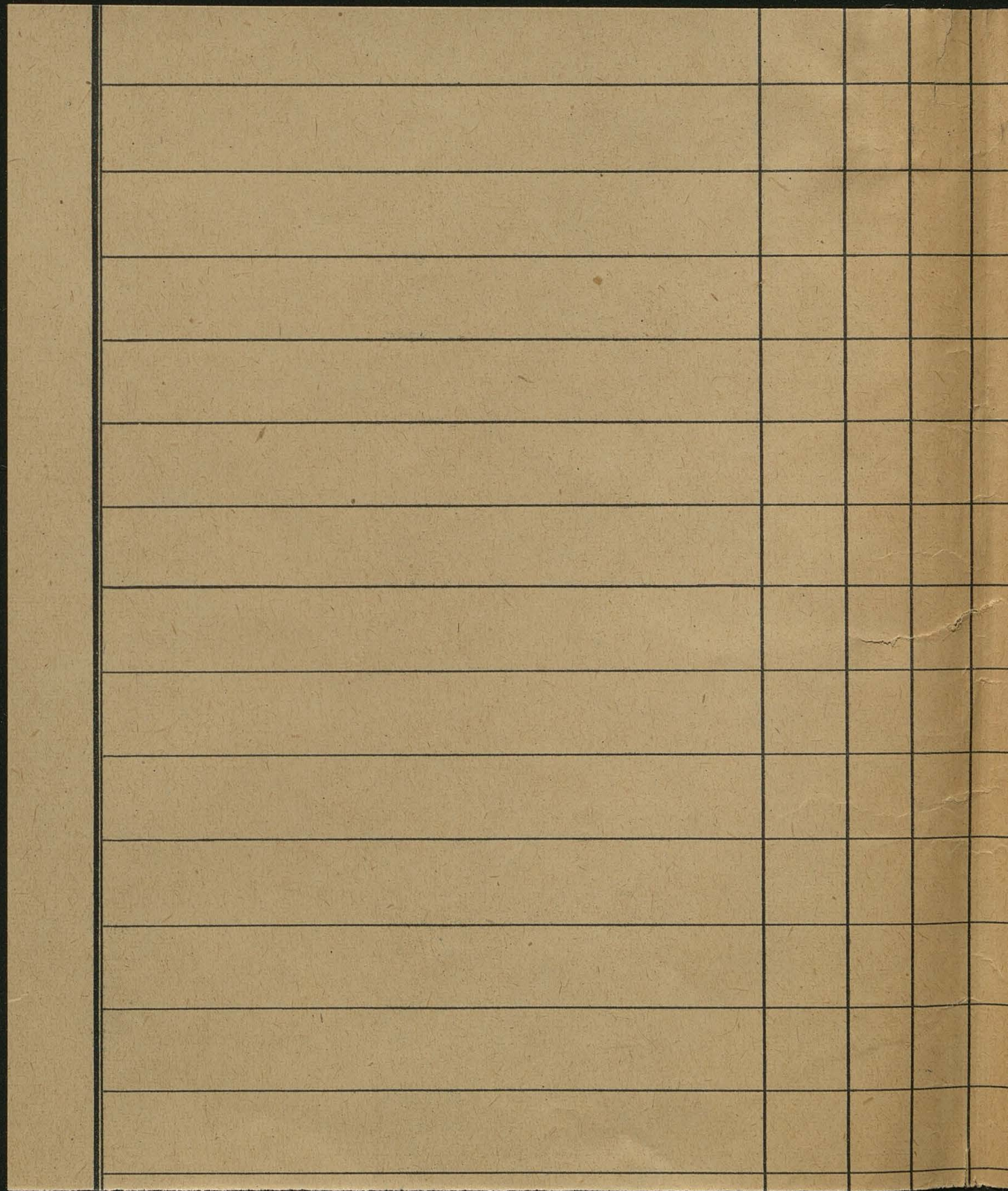
13x 12. 8. 08

15x 13. 8. 08

17x 14. 8. 08

21 15. 8. 08

25, 26, 28, 32, 19 8 08

11. Über Text und Verfasser des Hitopadesa.

Inaugural-Dissertation von Johannes Hertel,
Leipzig 1897. Nr. 40.

1. Autor polemizuje z Petersonem, bierze w obronę edycji Schlegla, a Petersonowi rzucając niedo-
kadości. Też Petersona dlatego tylko bardziej
skłoniony do pierwotnego tekstu Hit., że Peterson
miał lepsze i dawniejsze rękopisy, ale jego
wstęp i uwagi prostawiają b. wiele do zyczenia.
Krytycznego wydania Hit. do tej chwili niema, możemy
się więc na razie jedynie tylko opierać na komen-
tary Schlegla-Lassena. Inne wydania drukowa-
ne nie mają żadnej wartości krytycznej. Zródła-
mi Hit. są z jednej strony podr. rec. Pañcatantry,
z drugiej zaś nie Kāmāndaki, ale nieznamy ścisł
cajki. Rękopisy Hit. są wszędzie mniej lub
więcej interpolowane i zepsute; najwierniejszy
tekst ma N. Wszędzie rękopisy wykładają
jedną tylko rzecz. Późniejsze teksty wykla-
dają wstępy tekstów Pañc. i Pañc. ornat.
Autor zwrócił się Kāmāyana. Na str. 25 om.
Hertel obszerniej rozwiódł się o starość Hit.
do podobniejszej recenzji Pañcatantry. W póź-
niejszych pracach autor doszedł prościej do
innych wyników.

Lucyca, 7. 8. 08.

2.

2. Über die Jaina- Rezensionen des Pañcatantra von Johannes Hertel, Leipzig

1902. (Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Classe der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. *Präsentierung beider Klassen am 23. April 1902). S. 23-134 = 112.

* IV, Heft 2.

I. Wromyeh dotyż recenzjach Pañc. marny 2 grupy: a) Somadeva, Kōkumendra, ragimōny prakr. pahlavi (representowany przez stary prakr. cyryjicki) i SP (potadn. rec.); b) pōtnocne recenzje: tekstus simplicior i t. ornator, 2 kōnych piensōny a moze i drugi, pōrnij uległy wōcnyj pserōb-kom. Od t. simpl. powstała recenzja Ananty. Grupa c) cehujg: ^{znaczenie} mnijsza licba powiastek, znaczenie mnijsza licba strof i dysproporcja między pojedynczemi księzkami, zwłaszcza udwyerajna kōtłłōsi 4. i 5. księgi. Junādhy a jedynitego dzieła w 5 księzkach, mōj być synonimem imij autora bami-to ~~zajewne pierwodnie nie~~ Vistkureśarmān, ale Devāsarmān (prawdopodobnie ~~of. Debasarmān~~ Mañikowki niestrēmia dūr. Szi, że u (skhem. i) Somadevy nie się nie wzięło z Pañci, co by się z nim wzięło w późniejszych tekstach o anothrychick. Junādhy a prawdopodobnie miał przed sobą pojedyncze stōny bajek, dzieło jednolite miałoby lepszą dysproporcję i nie miałoby wspomnianej już dysproporcji. Wstęp

Imię Koła Debasarmān / Devāsarmān może być synonimem str. 26. Vistkureśarmān, który w skr. rec. mógł powstać z Devāsarmān dawniejszego tekstu.

piśmownia nie było (str. 24 n.).

2 3.

II. O grupach późniejszych recenzji J. Hertel
ND. Mg. tom 56. Jedna zawiera licząc dodatki i
ma po części był napisany, druga zmieniona w całości (3. księgi)
i innej grupie biblii w ks. 3. i 4. Różnice te ^x przenoszą się
w późniejszych rękopisach częściowo się zatarły, ^{które z 3. ks. 74.}
bo obie recenzje wzajemnie na siebie wpływały.

H. korzystał z rękopisów hamburskich H. J. (zawieszonych t. simpl.)
berliński, ręk. A, ręk. K oraz z dwóch najdawniejszych
z bibl. Deccan College Bh (dwie ręk., a więc
2 ręk. Bh¹ i Bh²; Bh² ma datę zarinwat 1442 =
1386 po Chr.) i bh (zarinwat. 1468 = 1412 po Chr.).

Oba te rękopisy są diwinistyczne. Najdawniejsze
rękopisy mają tekst zgodny i zawierają tekst orn.
H. porównuje J. (simpl.) i O. (orn.) z rękopisem H.
przyjmuje, że J. i O. powstały z wspólnego wzoru,
którego byłby był pañcāthyaśaka, który już był
nītiśāstra, a różnił się od pierwotnego pañcāthyaśaka
i syryjskiej psaltery; tomadewa ma strofy, których nie
mają inne recenzje, albo mają je na innym miejscu;
to samo da się powiedzieć o psaltery syryjskiej i o H. (tu
zamieszcza H. neregulowane wytkany). H. powstało z tekstu
różnego od isyryjskich innych. O. nie jest rozróżnieniem
J., ale oba mają jedną wspólną podstawę, bo tekst
niezmiernie dosłownie identyczny, oba mają całe grupy
strof jednaki, a w obu 5. księga jest identyczna.

Redaktor O. współpracował z kilku recenzjami.

III. Obie późniejsze recenzje są diwinistyczne. Za ten
przebieg 5. księga (w obu identycznie). H. cytuje

in extenso powiastkę o thasru i vyantara (s. 63 nm). Treść 5. księgi w S. i O. z pewnymi wyjątkami zupełnie zgodna, a ta 5. księga wchodzi się w tych dwa recenzjach bardzo od wszystkich innych (Som., H., syri.), które między sobą prawie doświadczenie się zgodzają, jak to H. z recenzją wykasuje, restaurując treść w tych 3 recenzjach z jednej strony z treści w S. i O. Historję o dwa wieki wstecz mają S., O. i H. (to bardzo niecierpię prapoczątkowej), a także Kshem. Historia ta jest dźinistyczna, może przeszłą buddhystyczną, a redaktor jej był nie Digambara, lecz Śvetāmbara, a w H. jest ona zapewne także pochodzenia dźinistycznego (siddhapurusha = siddha, t.j. Jina). Antibraministka jest powiastka S. V, 4, O. V, 3; 29 w S. i O. jeszcze inne ślady antibraministyczne lub dźinistyczne, a więc przynajmniej S. jest ma ca autora Śrairy.

Tę historję ma także Śān. P. a Śān. powie jest rec. braminist. sk!

IV. Kelopha w kopisów A i B stwierdza, iż oryginał obu tych kopisów napisał mistrz (śūri) Śrairów im. Purnasthāra z polecenia ministra im. Soma. Purnabh. był redaktorem całego O.

V. Historia o thasru pod postacią Vishnue znajduje się w O. i S., w innych recenzjach niema jej. H. podaje ją także podług H i T, a także podług kopisów T śivākāśanadvātoivisikā, ale nie było jej w pierwotnym S. i O., co H. przypiera dowód, lecz O.

zaczynał ją z S. H. z rejestrow porównuje treści powieści w S. i O. i dochodzi do wniosku, że O. zawiera przebieg S. a zapewne i innych źródeł. Redaktor S. wciągnął ją do tekstu Pañc. jest to cobyra na boga Viśhnu, a więc autorem czy redaktorem nie mógł być bramini, był nim Śraimā. Wskazanie późniejsza rękopisy S. zmieniają zakończenie w sposób bardzo niefortunny, tak że pierwotnie niezawisłe Viśhnu w tej powieści był osiemnastym. Autorem zatem S. był Śraimā. Na str. 117 poprawka

do 2Dellg. 56, 297.

VI. Recenzji diwistyerna (północnej) Pañc. powieści między r. 950 a 1300 p. Chr.

VII. Recenzji te, wofasura S., były bardzo rozpowszechnione. Z nich czerpały późniejsze zbiory bajek jak Uktalapa, Sukasaptati, Dvātrīṃśatpattalikhā. „Purnabhadra, pupil of Jinapate sūri (+ Śaivak 1277 [= 1220 p. Chr.]) composed Śrī-Kṛitapūnyacharitra. Notatka z Ind. Ant. 1894. Inna notatka zdaje się podawać rok Śaiv. 1255 = 1198 p. Chr.

O trzeciej recenzji diwistyerny zamieszczonej w berlińskiej H. notatki Leumanna. Zawiera ją rękopis B. Mamy recenzję buechtygową p.t. Tantrākhyaṇa zob. str. 29 tej i diwistyerną p.t. Pañcākhyaṇa. Obie wyjątkowo pracy, gdzie wymienia się powieści z ramy, ale diwistyerna recenzja zachowuje ponadto powieści, choć przedstawia ponadto po niezgodnych ksiąg Pañc.

Luzycel, 9. 8. 08.

6.

3. Eine vierte Jaina-Recension des Pañcatantra. Von Johannes Hertel. ZDMG, tom 57, str. 639-704 = 66.

H. Meghavijayas Auszug aus dem Pañcatantra. Von Johannes Hertel. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 3. 1906. Nr. 249-278 = 30.

Obe te praca traktująca o tem samem, w piarzej analizuje 4. recenzię dziełistyżn, Pañc. p. t. Pañcākhyañśodhāra, której autorem jest Meghavijsa. Powstała ona w r. 1659 albo 1660 w mieście Navaranga. Rękopis jest z r. 1690 (Śaivāt albo Vikrama 1747). Megh. uropat głównie z rec. Pañcābhāṣy (O.), ale i z innych źródeł, m. i. z nieznanym metrycznym recenziem Pañc. i z text. simpl., natomiast nie uropat z lit. Recenzja ta zawiera niektóre nieznanne dotąd bajki, inne znane po raz pierwszy w dawniejszej recenzji, dalsze strof, których nie mają inne recenzie Pañc. H. podaje szczegółową analizę tej recenzji, a całe ustępy, powiastki i strofy odmienne zamieca in extenso. Na str. 692 poprawka do ZDMG, tom 56, str. 307!

Rękopis Dählra i bi. l. India Office w Kana (No. 90).

Pañc. preobione przez Diainów bardzo wśród nich było wypowiedziane, podobnie jak i inne obory bajek. Dawny braminiński oryginał Pañcatantry dał się odróżnić, ale we wstępnym Ind. ich oryginalnym Pañc. zagiętk.

i tyfko w Kaszmire przechowały się w fragmentach, w północno-zach. Indiach natomiast stało się popularnym i dociekano się liczących opracowań w recepcjach ludowych (także i w połudn. Indiach), a i późniejsze opracowania sanskryckie, pośrednio lub bezpośrednio pochodzenia diwinistycznego, o ile nawiązywały do półn.-zach. i środkowych Indii, wykazują wyraźnie wpływ źródeł ludowych. Recenzja Meghavajaya polega m. in. na metrycznej recenzji (p.w.)

Pañc. niewątpliwie diwinistycznego. Odstępowania od innych recenzji podaje to w tej drugiej pracy w przedmowie niemieckim. Należy jeszcze:

str. 254, uw. 2: Benfey, gdyby znał obecną mądryść Pañc., nie wypowiedziałby teorii o jego budowy-stycznym pochodzeniu i nie twierdziłby, iż gwałtowne bajki są źródłem dawnych bajek Pañc. str.

255: zob. WZKM. XVII, 269 nm. (Bhaktiśukraśakalā), Kohari, *avagā* i *śār*.

(O zależności Kohari od Śār. zob. Ath. d. U. oścho, ps. 2 (Śār), phil.-hist. Nr. 22, 5, str. XXII i D.Dellg. 59, 10 nm.) str. 256: inna rec. diwinist. Pañc. w

wiersza nr 417 Deccan College Library w Pune, który jest kompilacją Ś., Purān, Śār, B, Ślit. i innych wierzących źródeł, str. 258:

publika z Huberem WZKM. 20, 113 nm. str. str. 265: W bajce o

259: Rec. Meghavajaya, choć późna, w bajce o śaktu i liwa wykazuje b. dawny formę, str.

oskazywan braminie na Megh. (jak Śyt.) 4 Totrów; w porównaniu Pañc. było ich 6.

274: rataymanie stonca przez zalkcję zwaną mi jwi jest ślęding, ale ekt? Lurye, 11.8.08.

J.

5. Eine Fabel Kasanandras, Von Johannes Hertel, WZKM. 17, 343-350 = 8.

6. Hainisäkhyäyiltä (Johann Kirste), WZKM. 18, 130-131 = 2.

Hertel omawia bajkę o gęsiach, u Kasanandry, która z wyjątkiem Purnabhadry nie mają innej wersji Pañc. i innej jej objasnia niżej Mailloulli, który bija objasnia ją jako "nasienie" (luna, z której mają zrobić sieci na ptaki), restawiając ją z tekstem Purnabhadry. Bajka o zielarzu zjadającym piór myśli i u Kshem. i Purn. dowodzi, że Purn. czerpał z Kshem., a więc i w tamtej bajce Purn. wzięto tekst Kshemendry. Bajka ~~tej samej~~ o Ganie, mającej wygrać z nasieniem i skrzyć do schwywania ptaków, edycją Hertla nie mają teksty indyjskie, tylko zachodnie. Ale temu przecież Kirste, czytając dwa teksty drzewiaste, w których się ten ryś znajduje: w jednym mowa o Ganie, z której robią sieci, w drugim o Ganie, po której wzięto roztosi na drzewo i zjada mioda pszczoła (ta ostatnia wersja edycją Kirstego jest pierwotna).

Lucyca, 11.8.08.

59.
F. Der Ursprung des indischen Dramas
und Epos. Von Johannes Hertel. WZKM.
18, 59-83 i 137-168; vorerem str. 57.

Die ved. Hymnen sind zweifellos gesungen worden.
Die Melodie zwingt zur Strophenbildung. Das
regelmäßig Herrschende in der ind. Poesie ist nicht
der Einzelsatz, sondern die Strophe. Epos hat Strophen-
form, muss also gesungen worden sein, Sloka
besteht aus Sing- nicht aus Sprechversen: im
Naladiet z.B. sind bon. u. gad vom Vortrage eines
Sloka vollständig synonym mit gai gebraucht,
welches in alter Zeit nur "singen" bedeutet. Im
Rāmāyana wird Vortrag des Epos als Gesang
mit Saitenspiel geschildert. Singen der Strophen
ist notwendig ursprünglich, also schon auch
alle älteren Strophen Gesangsvortrag voraus.
Auch der Hōtar "recitirte" nicht, sondern sang
seine Strophen ebenso gut wie der Udgātar.
Für den Vortrag der Rikstropfen lautet der
technische Ausdruck śanis, für Yajurstrophen
yaj, für Sāmanstropfen stū, aber alle Aus-
drücke beziehen sich auf Gesang. Ly. Um-
gehörigkeiten im RV. sind durch den Ge-
sang bedingt. Regelmäßig wiederkehrende
sinnlose Silben ("tra-la-la" etc.) haben den Zweck,
Träger der Melodie zu sein. Ebenso im RV die

„Jauchzer“, denen die Metra Tristubh und anustubh ihre Namen verdanken. Also würden die in diesen Metren abgefaßten Lieder wirklich gesungen. Auch der Refrain findet sich nur in sangbaren Liedern, er erschafft sinnlose Silben durch etwas Sinnvolles, das aber zum Inhalt der Strophen manchmal gar nicht paßt. Wo der Refrain aufhört, liegen stets sangbare Lieder vor. Aber im RV ist, wie H. ausführt, der Refrain nicht an die Versmaße gebunden, die im Saman herrschen, er steht ebenso gut in Strophen, die der Meter vorträgt, also werden alle Hymnen des RV gesungen. H. z. T. werden Janakritverse in Indien stets gesungen, und ein nicht europäisiertes Kind kann überhaupt nicht lesen, ohne zu singen; bei der Lecture wird auch die Prosa gesungen (Chakrab.). Also wurden die Hymnen des RV gesungen, aber nicht durch einen, sondern durch verschiedene Sänger. Die vedischen samvāda sind Wechselgesänge, die ersten Ansätze des ind. Dramas. Oldenberg's Alhyāna-Theorie ist zurückzuweisen (so auch Lévi), als Prosa-commentar überflüssig. Ähnlich die Entwicklung des mittelalt. Dramas aus gottesdienstl. Festgebräuchen. Die samvāda sind nicht epischer, sondern dramatischer Natur, und

die erzählenden Bestandtheile (die Kihāsa-Verse)
 ersetzen dabei die mangelnde Scenerie. Am
 ähnlichsten ist den vedischen „Dramen“ das
Gitagovinda, das auch einzelne erzählende
 Strophen enthält. R.V. enthält auch Lieder,
 in denen nur eine Person auftritt (eine śat
śhāna in muce, wie 10, 119; 10, 34), andere, in
 denen schon eine Eintheilung in Acte erkenn-
 bar ist. H. erläutert dies an einigen Beispielen
 aus R.V. und an dem Nalivillā-jātaka
 (526), wo er auch eine Eintheilung in Szenen
 erblickt. Aus solchen dramatischen Dichtungen
 entstanden andere zu rhapsodischem Vortrag,
 indem man die Hauptzüge der Erzählung in
 gleichem Versmass einfügte. Nach diesem
 Typus ist die Erzählung im Jātaka 503.
 Als Beziehung zwischen Epos u. Drama, aber
 das Epos ist nicht das Ursprüngliche (Brock-
haus), sondern umgekehrt (so auch Windisch
 in „Māra und Buddha“ S. 223); aber Prosa ist
 nicht durch Verse ersetzt, sondern erzählende Verse
 sind zu den āthya-Versen hinzugefügt.
 Die Fugen werden zunächst noch nicht verstanden.
 Die Rhapsoden singen die Reden noch in ver-
 theilten Rollen, können also einer Angabe über
 den jeweiligen Sprecher in der Erzählung entbehren.
 Im Manuscript werden redende Personen

durch eine kurze Prosaabemerkung eingeführt, genau wie im Drama." Diese Stufe liegt in Jāt. 503 und im MSh. vor. Im Kunststos verschwanden auch diese Spuren des ursprünglich dramatis. Charakters; im Rāmāyana fehlen prosaische Einführungen der directen Rede. Andererseits entwickelte sich das Drama weiter; dem alten Typus blieb neben das vollstänl. Drama (yātra), das zur Kunstform erhoben in Jayadevas Gītagovinda erscheint. Das eigentl. Kunstdrama ist mehr realistisch; trotz Beibehaltung lyrischer Bestandtheile, die z. Th. die mangelnde Sceneinsetzung, reden die Personen hauptsächlich in Prosa, wie im alltägl. Leben u. in den aus den yātra bekannten Improvisationen; die erzählenden Bestandtheile (die in den alten dramatis. Wechselgesängen u. bei Jayadeva dramatis. Handlung ersetzen) sind völlig geschwunden.

Luzyc, 12.8.08.

S. Die Bühler-Mis. des Rāmātāntra.
Von Johannes Hertel. WZKM. 19, 62-76 = 15.

H. powożuje się na dawne artykuły, w których mówi o relikwiach Pañc. (miej. WZKM. 56, 296 nm. i 326) i tu uzupełnia je, opisując

rękopisy, o których rannějších wiadomości Buhler
 w 2d. Mj. 42, 541. Są to Nr. 85-89, a więc
 5 rękopisów. Nr. 85 jest porównaną recenzją Purnar-
 bhadrę; zawiera on tekst, który porównał Jala-
 nos i z którego czerpał Megharajaya. Termi-
 nus ad quem tej porównanki jest Sarivat 1716
 [1649 v. 1650 p. Ch.]. Data dwóch pierwszych ksiąg
 tego rękopisu jest Salka 1788. W restauracji
 tekst sandhyedii powiadki o Kōlu, który traci
 swe ciało, z greckim Jalamosa, będącym dostojnym
 przekładem. Następnie daje tablicę z restaurowaniem
 bajek w Purni, Megh. i Ms. 85. Rękopis ten po-
 kwierdza przypuszczenie, że Megh. zapożyczył swe
 dodatki z metrycznego Pañci - Nr. 86. Data
Sarivat 1804, Salka 1669. Jest to tekst, simpl.
 ale późniejszy od rękopisów hamburskich, zgodny
 co do bajek i ich porządku z tekstem Buhlera.
 - Nr. 87. Tekst niekompletny. Pisze hindu-
 istyczny (śrīrāmāya namaḥ), ale zachował,
 choć niekonsekwentnie, niektóre wstawienia
 piśma Diainów. Rama S., bajki O., a więc
 mieszanina dwóch recenzji. - Nr. 88. Odrobna
 recenzja hinduistyczna, a to wspaniałe, ma-
 jące kopję niegotowego jenera Konzeptu. Data
Sarivat 1830, Salka 1695. Ms. 1. jest porównaną
 J. (teraz bajki i tensam porządek co w rękop.
 hamburskich); Ms. 4 jest recenzją tejże księgi
 2^a. (jakk w E.F.), Ms. 5 jest mieszaniną

H. i S. - Nr. 89. Zawiera wgl. Uryg. cepte
 wotym i cepteerly. Korica Us. I w rec. Purnā-
 bhadrā. Us. II i III maja tekst Nr. 89 (mie-
 ranira S. i Purnā), IV i V tekst Purnā. Korice
 rōkōpisa jalk. Cf i rec. Ananty (J).

Lucyca, 12. 8. 08.

9. Das südliche Pañcatantra. Übersicht
 über den Inhalt der älteren „Pañcatan-
 tra“-Rezensionen bis auf Purnābhadrā.
 Von Johannes Hertel. (Sonderabdruck aus
 Band IVIII der Zeitschrift der Deutschen
 Morgenländischen Gesellschaft. 1904.)
 Leipzig, Druck von J. Neumann, 1904. H. 1-68.

Antor lit. ceptad z H., ktore wydat Haber-
 landt. Tekst H. waiany dla ocenionia innych
 recenzji, wotancora ogromnej wainosci Tantra
 Khyāyilli. Do tego celu prowadzą tei ratg-rone
 tablice, ktore naliczy studjować Kōpnie z awaga-
 niā Hertla do wydanego osobno tekstu Tantra-
 Khyāyilli. W tablicach tych uwzględniony
 tei lit. ed. Peterson, z ktorego przytoczone bylla
 te strony, ktore się znajdują także i w jalkykol-
 wiek recenzji Pañc. Schmidta pśelbad Purnā-
 bhadrā rawiera w 1. Us. usupetriniana z rōkōp.
 K i margjwosowych dopisków rōkōp. A, ale

Te ulepszenia, jak teraz już wiadomo
 na podstawie najlepszych rękopisów jak Sh,
 nie należą do tekstu. W recenzjach diinietycznych
 rama 5. księgi została umiarkowana. Kabełandt
 wydał tekst H. według ręk. J i D. Rękopis G (Grantha)
 poprawony. Strofy I, 36 i II, 44 ed. Kab., które
 znajdują się także w Lit. i we wszystkich tek-
 stach H., dowodzą, że autor tej recenzji był Bra-
 minem, prawdopodobnie wirrawitą. Ręk. D (Dera-
 nâgarî) jest nowszymi ręk. popieranym. H.
 b. ostro, ale sprawiedliwie ocenia wydanie Ka-
 bełandta. Na str. 7 notuje: „Die Athyâna-
 Strophen der Erzählungslitteratur... sind vielleicht
 mit den Erzählungstropfen in unseren Volks-
 mârchen zu vergleichen.“ Str. 9: Strofa mudam
vishâdâs, której nie ma Kab, należy z pewnością
 do tekstu H. i Lit. Prosa D i G mamy proza
 tekst H w ręk. wach A, B, C i w E i F, które
 wszystkie zawierają odrobinę pierwotniejszą re-
 cenzję (w dwóch grupach ABC i EF). Rec. G D
 jest rozszerzoną, zawiera całe ustępy, których
 tamta niema (porównaj zestawienia Hertla).
 Na razie niema nadziei rekonstrukcji tekstu
 pierwotnego H. Między G D a ABC zajmują
 EF miejsce pośrednie. Proza H bardzo skrócona,
 a autor tej recenzji z równą swobodą obrad-
 się w swym pierwotnym jęz. Meghavijaya z tek-

stem Pūrṇabhadr̥y. Na str. 24-68 tallice syn-
 optycane: Wörter podług Jār., SP (Hab., BCEF,
 D, J), Pūrṇ., Simpl. (Kielh., H, J). I Kriṣṇa:
 Jār., Som., Kshem., Sṃ., SP, Hit., Pūrṇ. (Schmidt
 i tekst rēh. bh.), Simpl. (K i H). II-V Kriṣṇa:
 Jār., Som., Kshem., Sṃ., SP, Hit., Pūrṇ. według
 przekładu Schmidta, Simpl. (B i H). Sṃ. ob-
 rnuje tallice Jāna z Kapuṇi, nowszy przekł. syryjski,
 Symeona Setka i Wolffa przekł. Calila i Simona
 Kamm, gdzie stary przekł. syryjski ma luki. Simpl.
 sytuowany podług tekstu Kielhorna (K) i Buhle-
 ra (B) oraz hamb. rēh. H.

Lucyca, 12.8.08.

10. Über das Tantrākhyāyika, die Kasimī-
rische Rezension des Pañcatantra. Mit dem
Texte der Handschrift Secc. Coll. VIII, 145. Von
Johannes Hertel. Des XXII. Bandes der Ab-
handlungen der philologisch-historischen
Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft
der Wissenschaften N^o V. Leipzig, bei
B. G. Teubner. 1904. — Vorwort u. Einl.
N^o V-XXVIII. Text S. 1-94. Bemerkungen
S. 95-146. Kopfanfänge S. 147-151,
Verzeichnis der Erzählungen S. 152. Berich-
tigungen und Nachträge S. 153/4. Facsi-
milia dreier Seiten der Ms. Secc. Coll. VIII, 145.

Vorwort: Purnathadras Text, an dessen Ausgabe
sich Hertel beteiligt, wird in der Harvard Ori-
ental Series mit Übersetzung u. Erläuterungen
erscheinen. Liste der Purna-Hos. des Pañc. (s. u. S. 38).

9 17.

Einleitung: Wanderungen des Pañc. ausserhalb
Indiens erforscht (Berfey), aber Schicksale in
Indien selbst noch immer dunkel. Schuld daran
sind Hos.'s Ausgaben, welche d. Text entstellen.
Berfey entging die Wichtigkeit von Sam., aber
er hat die Pahlavi-Rec. genau verglichen; ihm
ist die alte syr. Uebs. zu verdanken u. der Nach-
weis, dass dieselbe von allen Pahl.-Ausflüßern
dem ind. Original int. am nächsten kommt.
Entdeckung der Brihatkathâm. hat zur richti-
gen Beurtheilung Somadevas geführt; seine u.
Kshemondras Fassung spiegelt die zeitl. älteste
Recension wider. H. durch Berfey u. Heberlandt
bekannt geworden. T. u. O. sind nicht sehr alte
Jaina-Fassungen, aber in Indien verbreitet,
verdrängten sie das alte Werk, obwohl sich von
diesem noch in späterer Zeit Spuren finden.
Das neue Material mangelhaft: Som. u. Kshem.
sind tertiäre Quellen, Pahl.-Rec. sind nicht frei,
(Pahl.-Übersetzer kein guter Sanskritkennner,
daher Missverständnisse u. Kürzungen, bes.
wo ind. Recht, Religion u. Sitte u. speziell nîti
in Frage), H. ist Auszug und in der der sehr
schlechten Ausg. Hab. zugrundeliegenden Rec.

beträchtl. interpolirt. Dagegen ist von grösster
 Wichtigkeit die Jāredā-Rece. (Tambāthya-
 yitka), da sie dem Wortlaute der Prosa nach dem
 ursprünglichsten Text des Pañc. enthält, den
 wir besitzen. Verf. des Originals war Brahma-
 va u. zw. Vaishyava. Schon der Name des eigentl.
 Verf. Vishnu Sarman führt darauf, obwohl
 Name wohl nicht historisch (S. XIV). Das Buch
 ist als Lehrbuch für Pränzen geschrieben (vī-
 śisāstra), daher muss correcte Sprache mindestens
 angestrebt sein. Das Tants. ist brahmanischen
 Ursprungs wie alle bekannten älteren Fassungen,
 sein Text etwas später als derjenige Juvādhya
 u. der Grundlagen von H. u. Sjo, aber viel ursprüng-
 licher als der der beiden älteren Jainarece. Spä-
 tere Stücke im Tants. sind theils Erzählungen,
 theils Strophen, aber Rahmen u. Wortlaut der
 Prosa des Ur-Pañc. nicht wesentl. verändert.
 Nirgends Spur von Kürzungen. Alle älteren
 Fassungen sehen nicht sehr wesentlich ver-
 schiedene Grundlagen voraus, erst die Jainare-
 Rece. stellen sich ändern u. interpoliren manen-
 haft. Bezügl. des Inhaltes an Erz. repräsentirt
 Som. den ursprünglichsten Text, aber III, 1/2
 im Pantherfell, ist sicher dem ursprüngl. Pañc.
 abzusprechen. Ferner hat Som. bestimmende

rungen u. Missverständnisse. H. hat starke
 Kürzungen des Rahmens u. des Prosatextes.
 An Reconstruction dieses Archetypus ist wegen
 der Verschiedenheit der Wortlauts in den Hs.
 vorläufig noch nicht zu denken. Pahl.-Rec.
 fassen auf ee Text, der sich an Tantrākh. sehr
 eng anschloss. Tantrākh. hat 20 Strophen, die
 sich bisher nur in ihnen fanden. Nichell 5, 21
 (= Mit. II, 107) u. e. Reihe anderer Stellen sind
 dagegen in keinem Sanskrit-Text der Pañc. Be-
 legt. Tantrāthyānas Text noch unbekannt;
 vorläufig wichtig, dass es Ezz. hat, die ursprüngl.
 nicht in den fünf ersten Büchern standen, aber
 doch in Nr. u. bei Purā. mit dem Pañc. zusamen-
 hängen; wichtig auch Ähnlichkeit d. Titels.
 Tantrāthyāyika hat verhältnismässig ur-
 sprüngl. Wortlaut der Sanskritprosa, deckt
 sich mit wenigstens einer der älteren Quellen
 im Wortlaut der Ezz. Abweichungen selten,
 mitunter Tantr. ursprünglicher. Kshemendra
 hat die vorliegende (bereits interpolierte) Fassung
 benutzt.* Hertel giebt eine Tabelle mit dem
 Erzählungsinhalt der 4 ältesten Quellen: Som.,
 Pahl., H. u. Tan. (Tantr.). Die älteren Rec.
 gehen auf Originale zurück, die wohl nicht
 so weit voneinander abweichen, wie etwa 2
 Hs. einer späteren Recension. Von ihnen haben

*Kshem. hat 9
 Ezz. mehr als Som.
 I, 3. 7. 12. Nr. 36ff.
 und V, 1 bei Kshem.
 (5 Ezz.) sind dem
 Tantrākh. entlehnt.

sich scharf ab die beiden älteren Jainarece,
 1. u. O. (Pūrṇ.) haben nicht eine gemeinsame
 Jainavorlage, sondern Pūrṇ. ist Verschmel-
 zung des Tantrākṣ. mit 1. Pūrṇ. hat auch
 Uchem. benutzt. Pūrṇ. sah ein, dass die urgr.
 Gestalt des Pañc. zerstört war, er wollte daher
 das Letzte feststellen. In seiner Zeit (um 1200
 n. Chr.) gab es schon verschiedene Recs., davon
 keine mehr den Urtext enthält. Dies sah er
 ein u. folgte dem Tantrākṣ., dem Simplicior
 (wo brahman. Stellen durch jainistische ersetzt
 waren) u. anderen Recs. (wie u. a. da Name
 pañcatantra beweist). Auch 1. geht teilweise
 auf Tantr. zurück, aber bezügl. der Anordnung
 u. des Inhalts der Egg. entfernt er sich am
 weitesten vom Ursprünglichen. Für beide
 Jainarece. charakteristisch Ueberwucherung
 des erzählenden durch das lehrhafte Element.
 Metrische Bearbeitungen des Pañc. (außer
 Tom., Kolem.) so eine von Meghavijaya benutzt,
 eine neue Bearbeitung der Brihatkṣ., ein
 Fragment in unserem Tantr. (II, 39). Unser Text
 hat 5 Bücher, aber Titel spricht nicht dafür,
 dass die Fünfzahl ursprünglich. H. erinnert an,
 dass der urgr. Titel Tantrākṣyāna war, auf
 den Tantrākṣyāna, Pañcākṣyāna, Pañcatantra

usw. zurückgehen. *Tantrākhyāna* (-*Rhyājita*)
 = Erzählung, die als Richtschnur dient, schriftliche
 Erzählung, bezeichnet also das Wesen des Werkes.

Bemerkungen: S. 95. Der Ausdruck *Orna-*
tior ist nicht mehr zu gebrauchen, weil die ty-
 pischen Stellen, denen zu Liebe Kon. den Namen
 erfand, zum *Tantrākhy.* entlehnt sind. - 96:
 Richtigkeit der Einleitung nicht zu bezweifeln.
 Name des Kön. *Devāsarma* vielleicht Quelle
 des angebl. Verfassernamens *Vishvasarma*. Schon
 der Name *Deva* deutet auf brahman. Ursprung.
 Das *Tantr.* bestimmt brahmanisch. - 97. Bei
Som. u. *Kshem.* weist nichts auf lat. *Christ.* Quellen
 hin, also *Panc.* aller Wahrscheinlichkeit nach
 von Anfang an brahmanisch. - S. 100. Verf.
 des *S.* hat aus *Sāv.* geschöpft. - S. 102. Parallele
 zwischen *Sāv.* 2 250ff. u. *Stit.* 7.65, 4-67. -
 106: Verfasser des *S.* hat außer seiner direkten
 Vorlage noch eine od. mehrere andere Quellen
 benutzt. - 107. *Joh.* von Capua und *Stit.* II, 130.
 - 109: *St.* und *Stit.* - 115. *Kshem.* u. *Sāv.* *Kshem.*
 hat Interpolation aus *Sāv.* - 123. *WZKM.* 17,
 277f. - 124. interpoliertes metr. Stück auch
 bei *Ushem.* - 139: sechs Schwinder bei *Som.*
 u. *Sāv.* Vgl. *Stitop.* -

Lucyge, 13.8.08.

11. Eine zweite Rezension des Tantrākhyāyika. Von Johannes Hertel. *K.D.M.G.* Bd. 59 (Leipzig 1905). Nr. 1-30.

Tekst Tantrākhyāyikii znajduje się w 4 rękopisach. Wydanie Hertla podług rękop. P. Już wtedy miał ręk. r. Obecnie przybyły mi jeszcze R. Ręk. r w pierwszej swej części (r¹) zgodny z P, w drugiej (r²) z Rr. - Rr¹ i Rr² razem dają niemal kompletny tekst Tantrākhyāyikii, ale późniejszy, natomiast r¹ uzupełnia P, ale razem nie dają kompletnego tekstu. Rękopisy nowe potwierdzają rezultaty poprzedniej pracy i wzbogacają ją o nowe wyniki. Rr¹ i Rr² to dwie odrębne i dawno od siebie rozdzielone recenzje. Rr² od 3. księgi zawiera interpolacje. Ta druga recenzja miała przed sobą redakcję tekst. simpl. Już archetyp obu recenzji r był bardzo zgodny, a to przemawia za dawnością rec. Tantrākhyāyikii. Druga recenzja (Rr²) istniała już około r. 1000, a r musiało być znacznie starszem. Druga rec. pozwoliła poprawić niejedno w pierwszej, 2. tablicy synoptycznej tekstów Rr¹ (wzgl. P), Rr (wzgl. Rr²), Kohom., Som., Pahl. i H. wypływa, że wszystkie baj-

ki u Ushem, których nie ma Som, * znajduj
 się w rec. p²Rr. Rec. P ma III, 6, 7, 11, 13,
 IV, 1, 3. Bajki III, 6, 11, IV, 3 to interpolacje, * p. wyj. Nr. 10.
 a III, 7, 13 i IV, 1 znajduj się tam, gdzie P ma II, str. 36 n. u
 luki. Kshem. miał przed sobą drugą rec. Tante. Kshem. wywodzi
 P ma tekst dawniejszy i pochodzi od bardzo nie równiejszy
 starego Kshem. (jak świadczą jedno miejsce Tante. II, 5. Na-
 zporodów paleograficznych). Na str. 16 n. K. Kshem. nie dało
 ramienia niektóre paralelne wstępy z III. K. Kshem. wiec
 podług Jär., Syr., P, Lit., Purr. i Simpl., III, 10; IV, 1, 3 i
 a następnie w drugiej tablicy podług Jär., V, 2.
 Som, Kshem., Syr., P, Lit., Purr. i Simpl.
 III, 13 (mądry hainsaj podaje 2. in extenso: styl
 bardzo odrębny, więc interpolacja, ale ta właśnie
 jest źródłem tej bajki u Kshem. Pinnalhadra
 również Anal drugą rec. Tante, str. 22: Kshem.
 IV, 136 (nie ma jej w P.). Na str. 23 bajka IV, 3
 in extenso; z niej czerpał Ushem. Na str. 25
 IV, 1 (bajka o słodziej, który straszył cebule) in
 extenso, również źródło Kshem. Następnie usu-
 jednięcia do tekstu Ks. 5-tej. Rec. p²Rr jest
 mało różna od Pahl., czasem dawniejsza. Rec.
 p²Rr jest przeważnie późniejsza, ale przeważnie
 tekstu trochę dawniejszego od P (bo nie ma inter-
 polacji P III, 5). Z tej drugiej rec. Ushem. (ok. r. 1000), Pinnalhadra, a przed nim
 autor tekstu Simpl. Pierwotnie 1 był jui

6. Wdony, ale pomimo tego obie z niego powsta-
 le recenzje maja tekst daleko wierniejszy
 niz opracowania Somi, Kohem, Pahl. i. H.
 Jaz i miało interpolowane wielicam bajki i
 strofy. Na str. 29n. o rzh. XXIV, 413 Deco. Coll.
 Lucyca, 14.8.08.

12. Eine indische Quelle zu La Fontaine
Contes et Nouvelles I, 11. Von Johannes
Hertel. Studien zur vergleichenden Literatur-
geschichte. Herausgegeben von Dr. Max Koch.
5. Band, Heft I. Berlin, Verl. von Alexan-
der Duncker, 1905. Nr. 129-131 = 3.

Mowa tu o bajce *skakajucej o stradionych*
cebalach (prwyż, str. 23), której indyjskie źródło
 donalant H. w 2. rec. Tante. Tu podaje on poro-
 wnanie z sardokryturi i jej porównanie podług
 Kohemendry. — Nr. 130: Tekst Kozgartena jest
 niesłusznie, choć wóinych recenzji, a więc bez
 wartosci (porównanie Berfuga). Tekst Tante
 to „im grossen und ganzen“ „Grundtext der
 „semitischen“ Rezensionen“, „an einigen Stellen
 ursprünglicher, an anderen weniger ursprünglich,
 als die „semitischen“ Rezensionen, insofern er ein
 paar Erzählungen mehr hat, als diese.“ 1/2 litera-
 tury cytuje Hertel swoje dotychczasowe prace

2D.Mg. 56, 293-326. WZKM. 16, 269-274;
202-205; 298-304. 17, 297-301. - Na str. 173.

13
25

131: „Eine vollständige Übersetzung des Wer-
kes [Tantrākhyāyika] mit einer Einleitung
über alle Pañcatantra-Fassungen werde ich
geben, wenn ich alles handschriftliche Material
durehgearbeitet habe.“

Lucyca, 14.8.08.

13. Joh. Hertel: Jät. 59, 60 und Parisista-
parvan II, 694 ff. 2D.Mg. 60 (1906), str.
399-401.

„An den von Benfey angenommenen buddhistischen
Ursprung der Pañcatantra-Geschichten glaubt heute
... wohl kein Verständiger mehr.“ Bei Vergleichung
brahman. u. jinit. Parallelen mit dem Pāli-Jā-
taka zeigt sich die Pāli-Prosa meist minderwertig.
Vgl. Lüders „Die Jātakas u. die Epik.“ 2D.Mg. 58.
Ein Beispiel auch Jät. 59 u. 60 (Variante von
59). In 59 stimmt Prosa nicht zur Jāthā, denn
in der Prosa ist vom Paukenschlagen die Rede, in
der Jāthā vom Blasen. In 60 tritt in der Prosa
ein Muschelbläser auf, also 60 Correctur von 59.
Die Strophe findet sich in einer nordwestind. Quelle
wieder, in Hemacandra's Parisistaparvan II, 717.
[jinitische Quelle], aber die Erzählung eine andere
[Bauer erschleicht Viehdiebe durch Blasen]. Ver-
mutlich gehört diese Erz. zu unserer Strophe. An

den Versen u. an der Prosa unserer heutigen Fassung des Pāli-Jātaka haben sicher mehrere Hände gearbeitet. J. WZKM. 17, 298ff. M. a. W. buddhist. Bearbeitungen secundär.

Lucerne, 14. 8. 08.

14. Eine alte Pañcatantra-Erzählung bei Babrius. Von Johannes Herbel. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin, Heft 2. 1906. Nr. 149-156 = 8.

Die Benfey'schen Remeslate müssen jetzt sehr wegentl. modificiert werden. Eine Übersicht über die neuen Ergebnisse, wird die in der Harvard Oriental Series erscheinende Ausgabe der Pañcatantra-Revision Sūryabhadras im dritten Bande bringen. "Das Pañc., bestehend aus einer Einleitung u. 5 Büchern, ist als Lehrbuch der Politik für Prinzen um 200 v. Chr. in Kaschmir von einem vishnuit. Brahmanen geschrieben, der nach der Einleitung Vishnu's Namen hies. Von Kaschmir aus verbreitete es sich nicht im Original, sondern in Bearbeitungen über Indien. Aus einer nordwestind., verlorenen Fassung stammen Sonn., Pahl., J. (üts. von Fritz), O. öst. Pers. (üts. von R. Schmidt) sowie der Auszug, aus dem H. u. H. geflossen. Abseits von diesem Strome der Ueberlieferung ist in Kaschmir abh.

der alte Text gepflegt worden: Tār. α (Kürzer) und Tār. β (erweiterte Fassung), letztere fast vollständig, erstere noch sehr lückenhaft. Titel in Tār. α Tantrāḥyāyika, in Tār. β Tantrāḥyāyikā und Pāncatantra; α u. β gehen auf einen bereits zieml. stark fehlerhaften Codex zurück. Schon Archetypus I hatte einige eingeschobene Ergz. Im Tantr. haben wir sicher den authentischen Text des Verf. des Pānc., der in anderen Rec. höchstens noch bruchstückweise vorliegt. Ausser Tantrāḥyāyikā (später nepales. Auszug aus dem 15. Jh.) ist keine Fassung buddhistisch. Wie die Urfassung, so sind Tantrāḥyāyikā, II. u. Vit. viśvaśaitika; jiristik sind S. u. O. (Pūrṇa), die in n.-w. Indien entstanden sind. I. weicht am stärksten vom Original ab, der Verf. schöpfte sicher aus vollstänndl. Quellen, geschrieben 850-1200. Aus I., aus Tār. β u. anderen Quellen, darunter aus einer in Prākrit geschriebenen, hat Pūrṇa, um 1200 seine Fassung zusammengearbeitet. Usherson hat gleichfalls die jüngere Fassung benutzt, also muss letztere schon um 1000 existiert haben. Der Archetypus I ist also viel älter, was sich auch aus inneren Kriterien ergibt. Uebersetzung des Tantrāḥ. will H. erst geben, wenn er sicher ist, kein neues Material mehr zu bekommen.

2157. Neue Belege für die Fabel vom Zwerch-
 dieb. Diese Erzählung war ein später Einschub,
 aber vor 1000 n. Chr. zum ältesten Bestandtheil
 des Pānc. gehört dagegen die Erz. vom Esel ohne
 Holz u. Ohren, die H. aus Tantr. übersetzt gibt.
 Sie findet sich bei Babrius. Indische Fassung
 ist sicher Quelle der abendländischen. Werbel
 hält die Fassung des Tantr. für die ursprüngliche,
 aber unverständlich ist mir, warum d. Schu-
 kel Holz u. Ohren frisst, da ja, wie H. sagt, es in
 seinem Interesse liegt, das der Löwe geheilt wurde.
 S. 154: ursprüngl. Titel des Pānc. wahrscheinl.
 Tantrā Khayilla. Die Fabel bei Babrius
 eingehend erläutert. Das Original indisch. A.
 M. Benfey I 430 ff., dem (wie auch Weber) die
 griech. ^{Fabel} Original Quelle ist. Das Princip Ben-
 fey, das die unvollkommeneren Form im allgem.
 die ältere ist, gilt nur insoweit, als unvollkommen
 nicht = unlogisch, denn Erfinder muss logisch vor-
 gehen, u. das Unlogische kommt erst durch man-
 gelndes Verständnis späterer Arbeiter herein.

Lucryce, 14. S. 88.

15. Johannes Hertel: Die das Meer austrin-
 kenden Vögel. Aus der Zeitschrift des Vereins
 für Volkskunde in Berlin, Heft 4, 1906.
 Nr. 426 i 427.

In seinem in derselben Zeitschrift (1906) veröffentlichten Aufsatz sagt „Die Legende von Augustinus und dem Krabben am Meere“ stellt Prof. Bolte dieselbe mit der Pañcatantrafabel zusammen (Kranntäufer d. Ocean) u. nimmt an, dass „gleich dieser ind. Tierfabel auch ihre ursprüngliche Gestalt, die wir aus der tibetischen und chinesischen Version erschliessen können, bereits im Zeitalter der Kreuzzüge den Weg nach Europa fand und von christlichen Erzählern zu einem neuen Zwecke umgebildet und verwendet wurde.“ Nach H. ist nur das letztere richtig, weil die Geschichte in den Pahl.-Rec. die Episode von der Androhung des Meerestrickeis nicht enthält. Nur Pürn. hat diesen Zug und den Zusatz „mit diesem Schnabel.“ Zum Beweise, dass Pürn. geändert hat, citirt H. in deutscher Uebersetzung den einzigen authentischen Sanskrittext nach dem Tantrākhyāyika. Da mir Boltes Artikel nicht bekannt ist, so ist mir auch in diesem nicht alles klar.

Lucyce, 14.8.08.

16. Was bedeuten die Titel Tantrākhyāyika und Pañcatantra? Von Johannes Hertel. WZKM. 20, 87-89 = 9.

17. Johannes Hertel: Tantra = mīti.
WZKM. 20, 266-308.

Oben Nr. 10 (S. 20f.) erläuterte Hertel den Titel Tantrākhyāyikā. In diese Erläuterung des Tantrākhyā wendet sich Jacobi (J. g. A. 1905, Nr. 5, S. 377 na Bedeutung wohl tantra Chassatz. ff.); tantra = Buch od. Capitel. Sonst wurde eine Ākhyāyikā in ucchvāsa eingeteilt, hier aber in tantra (Bücher), daher erscheint dieses Wort auch im Titel. Merkwürdig ist Neutrum. Soweit Jacobi. Hertel nicht überzeugt, weil der Titel wieder nach einer Ausserlichkeit gewählt wäre. Der Titel Tantrākhyāna sicher mit dem anderen verwandt, denn das repales, Werk hat aus einer Pāñc. rec. geschöpft, die wohl denselben Titel hatte wie das Tantrākhyāna. (Über das Neutrum s. LD. Mg. 59, 1, Anm.) Alle erklären tantra als „Buch“ od. „Capitel“ wie Jacobi, nur Oldenberg „das fünffache Gewebe“ u. Dubois „Les cinq nœuds“. tantra ist „Webstuhl, Zettel“, nicht „Gewebe“. Pāñc. ist nicht Märchenbuch, sondern nītisāstra, Lehrbuch kluger Lebensführung für einen Fürsten, was zu wenig beachtet wird. Schon daraus ergibt sich, dass es nicht ursprüngl. d. christlich sein kann od. dass es gar zuerst in der Pälisprache abgefasst sein könnte (Fitz),

* In dem sehr spä-
 ten Tantrākhyā
 na bedeutet wohl
tantra Chassatz.
 Regel.

Denn die ältesten Sanskrittexte enthalten höchst
 kunstvolle Tropen, u. nach Meyers Jatakamā-
 lā S. 40 gilt das nītisāstra den Buddhisten als
 sündhaft. Dass Pañc. ein nītisāstra, leuweisen Pañc. etc.
 Einl. St. 2, 3 etc. Das Wort tantra ist jedenfalls
 Bestandteil des ursprüngl. Titels; tantrākhyā-
yillam ist ein aus tantrākhyājillāh bestehendes
sāstram. Das Wort tantra ist ein altes t. t. für
nītisāstra, v. Sacharisa, Beitr. zur ind. Lexiko-
 graphie, S. 44 f. Die Angaben der Lexicographen
 über rājanīti scheinen nach Sach. aus einem
 nicht mehr vorhandenen sāstra zu stammen,
 welches z. Th. in Pura geschrieben war, einem
 Werke Cānallya's od. Kāntilya's. Damit vgl.
 den Namen Cānallya St. 2. Außerdem Cāna-
 nya in beiden Rec. des Tantr. citirt. Bei Cānallya
 war tantra = rājanīti, u. diese Bedeutung war
 wohl dem Verf. des Pañc. bekannt. Aus Mala-
 vilāgnimitram S. 11 (ed. Bomb. 1890) folgt, dass
tantrākāra = rajanītisāstrākāra, also tan-
tra = rājanītisāstra. Im Tantrākhy. selbst ist
tantra = nīti od. nītisāstra (S. 87). Rājanīti um-
 fasst Politik und die privaten Beziehungen
 des Königs, darum sind nītisāstra u. arthaśāstra
 synonym und artha steht dem dharma u. Kāma-

Sāstra gegenüber u. behandelt alles, was man für das praktische, namentl. das Berufsleben wissen muss. Von diesem Gesichtspunkte aus sind Bücher 1-3 politischen Natur, 3 u. 4 unpolitisch. Die 4 ersten zeigen den Seg der nīti, 5 zeigt den Schaden aus Nichtbefolgung der nīti. Jedes Buch ist also eine nīti - od. tantrākhyāyikā. In den südind. Sprachen bedeutet nīti „Klugheit“, vgl. „les cinq ruses“ bei Dubois, der tantra = nīti = „List“ fasst u. so dem Richtigen am nächsten kommt, obgleich eine Uebersetzung d. erste ist. Wie Somadewas Nāthān in taranga eingetheilt ist (dasselbe Bild), so das Tantrākhyāyikā in tantra. Tantrākhyāyikā = Erzählung, in der die Klugheit (tantra, nīti) behandelt wird; Pāñcatantram = das aus 5 Listen (Fällen der Klugheit) bestehende nīti.

In Nr 17 sagt H., dass diese Erklärung die briefl. Zustimmung Jacobis gefunden und citirt neue Belege für tantra = nīti, so von Willebrandt, Kacharia u. eigene. Aus Zachariae notis ich, dass er bestimmt die Existenz eines Kautilyasāstra in Prosa annimmt; „Kautilyasāstra“ kommt vor Kadambari ed. Peterson 109, 4. Lucyze, 14. 8. 08.

18. Zu Kalila wa Dimna. Von Johannes
Hertel. WZKM. 20, 184-207 = 24 St.

17
33

19. Johannes Hertel: Aus einem Briefe
Th. Nöldelles. WZKM. 20, 308-310 = 3 St.

In Nöldelles Aufsatz „Zu Kalila wa Dimna“ NB.
ZDMG 59, 794 ff. wird der Wunsch nach
einer neuen Ausgabe der alten syrischen Über-
setzung ausgesprochen. Hertel warnt davor,
solange das Tantrākhyāyillē noch nicht in
Text u. Übersetzung vorliegt. Benfey nahm
an, dass Syr. auf einem eintheil. ^xSanskrit- ^xbeddhistischen
werke beruhte, von dem Kos. (simpl.) eine brah-
manische Überarbeitung darstellte. 185:
In der Brihathkathā stand vermutl. der
Pañc.-Abschnitt nicht (s. Südl. Pañc. ed. H.).
Zwei Stämme der Überlieferung: 1. die Kas-
mir-rec., Tantr., Śār. in 2 Subrec. & u. p.,
der einzig authentische Sanskrittext des Pañc.;
2. Alle anderen Recc. gehen auf eine gleich-
falls in Śaradā geschriebene mit Śār. sehr
nahe verwandte Kaschmirische Fassung zu-
rück, deren getreuestes Abbit, obwohl von
Übersetzungsfehlern wirrmeln, die Pahl.-rec.
ist. Für die Kritik wichtig Som, u. H. Der
jüdische (nicht brahmanische) text. simpl.

ist gewaltsame Uebersetzung durch einen
 Jaina. Das Werk des Pahl. Uebersetzers
 enthält nicht nur das Panc., das in seiner
 Fassung die Einleitung u. den Anfang des 1. B.
 verloren hatte, der frei ausgefüllt wurde, sondern
 ausser diesem noch einige andere Ety. Das Panc.
 enthält ursprüngl. Thatstüchl. 5 Bücher,
 dies jetzt zweifellos (s. ob. Nr. 2, wo Hertel
 geg. meine Behauptung auftritt). Der Ueber-
 setzer arbeitete nach einer Sammelhandschr.,
 das Grundwerk war nicht das Werk eines
 Einzelnen, sondern bestand aus Panc. und
 aus anderen. Stücken. Abgesehen von dem
 Gehalt an Ety. deckt sich die Pahl.-rec.
 bis in Einzelheiten des Wortlautes mit dem
 Tantrāthyāyika. Beide Abkömmlinge der
 Ur-Panc. sind für die gegenseitige Kritik
 höchst werthvoll. Auf S. 187 ~~gibt Hertel~~
 bezieht sich Hertel auf sein Tantrāth. zu Nold.
 796 und gibt dann eine Zusammenstellung
 des Anfangs des 4. Buches nach Sār. u.
 Jān. u. Joh. V. Capua, aus der die Missver-
 ständnisse der Uebersetzungen, Ueberein-
 stimmungen einer Rec. mit Sār. u. grössere
 Zusätze in den Uebersetzungen ersichtliche
 sind.

Lange

In Nr. 19 drückt H. Bemerkungen Nölde-
kes zu Nr. 18 ab. Er selbst bemerkt, dass
sich an den arab. Texten derselbe Vorgang ab-
gespielt hat, wie an den indischen. Wie Katala
wa Dirina ein Volksbuch geworden war,
so ^{hat} das Tantra, das kein Volksbuch war, durch
die Bearbeitung Purnabhadras dem Geschoselle
seiner Zeit angepasst, später als Volksbuch
einen grossen Theil Indiens erobert. Die Frage
nach dem „Grundwerk“ war bisher offen, erst
durch das Bekanntwerden beider Rec. des
Tantra und durch Aufstellung eines Stamm-
baumes für die verschiedenen Rec. ist
sie endgiltig gelöst. Die Einleitung zum
Pāñci findet sich in den Alkōimānirāgen
von T. u. N. W.; ihr Fehlen bei Som., Kshem.
u. in den Pahl.-rec. muss also secundär sein.
Lucy, 14. 8. 08.

20. Über einen südlichen textus amplius
des Pañcatantra. Von Johannes Hertel.
ZDMG. 60 (1906), S. 769-801 und 61 (1907),
S. 18-72, zusammen 88 S.

Von den 5 Rec. des H. ist die fünfte $\frac{1}{2}$ im
Codex X enthalten. Aus dem Text ergibt sich
dass noch mehr Hss. dieser Fassung existiert
haben müssen. Der Text ist eine Erweiterung.

des ursprüngl. Auszugs, auf den alle and. Handschriften zurückgehen. Er hat ca. 160 Strophen u. 53 Ezz. mehr u. ist die an Ezz. reichste Fassung des Pañc. überhaupt. Er ist ziemlich alt, Schreiber hat selbst ein altes Original benutzt, aber Schreiber nicht Redactor, wie die vielen Missverständnisse beweisen. Text mit der Fassung Dubois' verwandt. Einleitung erweitert u. Schluss hinzugefügt. Einige Ezz. bei Dubois fehlen hier, dagegen fehlen bei Dubois 38 Ezz. von ξ , welche Rec. alterthümlicher zu sein scheint. H. giebt eine Liste von volksthümlichen Pañcatantakaten aus der Bibliothek zu Madras u. Nachricht über andere volksthümliche Fassungen in Tanjore u. Puna (s. ~~oben~~ S. 1). Die Rec. ξ ist die Ausg. des Tanträlthj u. a. Die Rec. ξ ist nicht das Sanskritoriginal dieser volksthümlichen Fassungen, sondern (umgekehrt) die überarbeiteten Ezz. von ξ , die im H. nicht stehen, gehen auf die volksthümlichen Fassungen zurück. Grobe Verstöße geg. Sandhi, Grammatik, Syntax. H. giebt Proben der Sprache, bemerkenswerthe Wörter, welche nothdürftige Sanskritisirungen sind. Wahrscheinl. Compilation aus mehreren volksthümlichen Bearbeitungen, daher viele Fehler. Obgleich sprachl. ein Curiosum u. stilistisch werthlos, ist ξ inhaltl. werthvoll,

solange wir keine kritische Bearbeitung der
vollstündl. Fassungen haben. Wichtig die
Varianten zu bezj., namentl. im Simpl. Da
keine unmittelbaren Beziehungen zwischen
I. u. ξ bestehen, so müssen wir auf gemeinsame
Quellen, d. i. vollstündl. Fassungen, zurück-
gehen. Dass ξ mitunter ursprünglicher ist, beweist
I, 13, worüber H. ausführlich handelt. Interessant
auch die Variante von ξ in I, 33 (Weber als Vishnu).
(Verfasser war ein Vaishnava, hat aber die Erz.
aufgenommen), ferner Eul. 2; I, 5. 7. 8. 9. 10. 12.
22. 23. 28. 29. 38. 42. 44; III, 5. 13; Schluss 2. Die
Originale von ξ scheinen ursprünglicher zu sein,
als die Quellen von I. Die Rec. ξ bietet ein
wichtiges Argument zur Bestimmung der Hei-
mat des Pañc. (die Heimath des ξ ist wie
H. vermuthet, Bengalen). H. z. T. sind Pañc.-Texte
verbreitet im ganzen Norden, Westen u. Süden, sowie
in Centralindien (ein Ms. in Benares) und in Nepal*
(ein Exemplar bekannt); dagegen fehlt das Pañc.
in Bengalen. Der alterthümlichste Text (Tantr.)
hat sich in Kaschnir erhalten. I. u. O. über Nord-
west- u. Centralindien verbreitet, namentl. O; beide
haben die jüngere Rec. des Tantr. benutzt, Verf. von I.
noch eine andere, nordwestl., gleichfalls auf ein
Kaschnir-Original zurückgehende Rec. und
auch vollstündl. Quellen. Pāñc. (O) hat I. u. Tantr.
zusammengeschoeist, aber dem Tantr. den Vozug

* H. n.

gegebenen Pahl., S. P. u. z. M. S. gehen auf eine nord-
westl. Rec. zurück. Alle vollständigen Mss. von
Pāṇi hat Hertel gesehen; es sind Fassungen von
T. u. O., ein unvollständ. enthält das Tanti., die
übrigen haben wohl keine süd. Fassung, vielleicht
mit einer Ausnahme. Eine reine Rec. aus dem 17.
Jhr. stammt von dem maharath. Brahmanen Pa-
macandra u. ist Verschmelzung von T mit SP
unter Benutzung von Pāṇi. (Pühlers Ms. P.)
Im ganzen Süden haben alle Nichtobvarāṅgī-Ms.
den Text des T. P. Es giebt 10 Mss. in Grantha, 1 in
Kannaresischer, 2 in Telugu-Schrift, 2 in Devanāgarī.
Aber im Süden ist Tanti. u. S. u. D. nicht verbreitet,
dagegen der Auszug (SP) im ganzen Dekkan und
vielleicht noch weiter nördlich. Da Verf. von E
den Auszug benutzt hat, so hatte er keinen ande-
ren vollständigen Text Sanskrittext, E beweist
also das Fehlen eines vollst. Pāṇi. im Süden.
N geht im wesentl. auf denselben Text zurück wie
sem. Rec., nur geht der Archetypus des SP auf
einen noch etwas älteren Text zurück, der aber
auch aus einem Kaschmiroriginal geflossen ist.
Bengalen u. Süden sind also nicht Heimath des
Pāṇi. Diese Ansicht durch zoologische Angaben
gestützt (die Riese im Pāṇi. müssen der Heimath des
Verf. angehört haben); Der Tiger z. B. war in der
Heimath des Pāṇi. höchstens dem Namen nach

20 39
bekannt; das Kameel in Var. L₉ erscheint als ein
wenig bekanntes Thier. Das passt auf Vasehris,
welches wiribl. die Heimath des Paric. ist. Im Folge-
den giebt H. theils Uebersetzungen, theils Auszüge
aus X. Nur wenige Strophen des H₁ fehlen in X.
Uebersicht über den Erzählungsinhalt von X und
endl. Uebersetzungen u. Auszüge der nicht im ältern
H₁ enthaltenen Erzählungen, Parallelstellen (u. a. aus K₁toxa).
Lucyca, 15. 8. 08.

21. Une version nouvelle de la Bohatrstva
de Gunādhyā par M. Felix Lacôte. Extrait
du Journal Asiatique. Paris 1906. Nr. 40.

O trefnijj pmetkadeie Gunādhyi, zupetnie
rōinyem od Vshem i Som, zavaratym w
druu rōkopyach vepaldlich (jeden jest kopyj
drugogo), z ktorych pierwony odkryty w
jesure 1893 r. (pues Mahāmakopādhyāya
Kara Prasād Shāstri), drugi nabyty 1898 r.
pues p. Sylvain Lévi; moie z 12. willek, tekst
wielkompletny. Lacôte przypuszcza, ie Somadeva
miał przed oczami tekst Gunādhyi już znie-
wiony, zararem strocony i powiększony (pues
dodanie różnych bajek i powiastek nie najważnych
nie wspólnego z trefnijj opowiadania głównego).
L. podaje cześć tekstu sansk. wraz z pmetkami
i faksimilii. Lucyca, 15. 8. 08.

22. Das südliche Pañcatantra. Sanskrit-
 Text der Rezension β mit den Lesarten der
 besten Hss. der Rezension α . Herausgegeben
 von Johannes Hertel. Des XVII. Bandes
 der Abhandlungen der philologisch-histo-
 rischen Klasse der Königl. sächsischen
 Gesellschaft der Wissenschaften No. V.
 Leipzig, bei B. G. Teubner, 1906.

Vorwort S. V - VIII. Einleitung S. XI - LXXXVI.
 Nachträge S. LXXXVII - XCVII. Text S. 3 - 60.
 Lesarten S. 63 - 116. Anmerkungen S. 117 - 135.
 Strophenverzeichnis, ~~S. 135~~ Erklärung der Ab-
 kürzungen, Inhalt, Berichtigungen S. 135 - 140.

Vorwort. Ausser dem Ms. Birklers hat H. noch 4

* r ist nicht mehr
 die ZDMG, 59 bezich-
 nete Hs., sondern ihr
 vorzogl. unmittel-
 res Original, von
 Pandit Sahajabhatta
 entdeckt, der beste
 Vertreter der jünge-
 ren Rezension.

Hss. des alten authent. Textes (Tantr.) erhalten.* Die
 Einleitung zum Texte Pürv. wird H. erst nach Durch-
 sicht des ganzen erreichbaren Pañc.-Materials ver-
 öffentlichen. Hier bestimmt H. Heimath u. Entstehungs-
 zeit des Pañc., von Hammabauern hält er für ge-
 sichert. Pürv. hat u. a. eine Prākṛit-Quelle benutzt,
 ebenso hat Vf. des S. reichl. aus volksthüml. Quellen
 geschöpft. Den text. simpl. wird H. nicht herausgeben,
 erst muss Pürv. herausgegeben u. müssen die volksthüml.
 Fassungen durchgearbeitet sein, was H. selbst nicht
 vornehmen kann. Die Herausgabe des Tantr. ist noch
 noch eine Frage der Zeit. Bis jetzt kennt H. folgen-
 de Sanskrit-Recs. des Pañc.: 1. Tom., 2. Kāṭhā.

3. Pahl.-Rec., 4. Tantra in 2 Rec., 5. SP. kürzere Fassung in 4 Rec., 6. SP. text. ampl., 7. J in mehreren Fassungen, 8. Text Pür., 9. Mischnec. aus beiden, 10. Anantabhāttas Auszug aus 5. (Kathāmrōitanidhi), 11. Meghaviṣayes Pañcā-Khyāns ddhārak, 12. eine jainistische Fassung der Berliner Bibl. (Aber die Erz. enthaltend), 13. eine Verarbeitung von 5., Pür., Jān. β u. Lit., 14. Tantrākhyāna, 15. Bearbeitung Rāmacandras (aus J., Pür. u. SP.), 16. Kītopadeśa. Vishnuitisch sind 4, 5, 6, 10, 15; shivaitisch: 16; jainistisch: 7, 8, 9, 11, 12, 13; buddhistisch: 14. Die jainist., die buddhist. u. die anderen gehen auf vishnuitischen Fassungen zurück.

Einleitung. I. Alter des Pañc. Pañc. in Indien selbst nicht über das ganze Gebiet verbreitet; in Bengalen scheint es noch heute nur durch Lit. vertreten zu sein; nach dem Süden drang es in den ersten Jahrh. n. Chr., aber in einem Auszug ad usum Delphicum; der Prophenbestand wenig, der Erzählungsbestand gar nicht ~~wenig~~ geändert. Schon zur Zeit des Epitomators gab es mehrere nicht sehr verschiedene Rec. des ursprüngl. Textes. Zur Bestimmung des Alters des Ur-Pañc. hat man bisher das Datum der Brihatkathā verworther. Die Einleitung derselben mit der Entstehungsgeschichte wohl später als das Werk selbst. In der nepalesischen Fassung (s. ob. 21) fehlt das Kathāpitham, also wohl ein späterer Zusatz. In der nepales. Fassung haben wir

einen Auszug aus einer andern Rec. der Bhath. (Sollasamgraha) und es fehlt offenbar nicht allzuviel Text. Bei Ksh. u. Som. Vāṭāyānīc. eingeschoben. An der Autorschaft Junādhya u. an seiner Verbindung mit Sātavāhana, dem Hüter der See, kann man nicht zweifeln, also Bhath. gehört dem Ende des 1. od. dem Anfang des 2. Jh. an. Aber es ist sehr unwahrscheinlich, dass die nep. Rec. das Pañc. enthält (dies wird durch Berechnung bestätigt), also hatte wohl auch Junādhya das Pañc. nicht aufgenommen und dürfen wir vorläufig die Pañc.-Rec. Somadevas zur Datierung des Pañc. nicht mehr verwenden. Aber der Text des Pañc. selbst bietet Anhaltspunkte für seine Datierung. Pañc. I, 1 erwähnt Tempelbau u. zw. wohl sicher Holzbau; dies fand also statt zur Zeit des Vf., also Entstehung des Pañc. darf keinesfalls weit unter Aśoka herabgerückt werden. Andererseits bestimmter terminus ante quem non. Die Einleitung ist echt, weil der Anfang derselben auf einem bes. Blatt zu Śār. P so gut wie sicher die erste Rec. des Tantr. aufweist; andererseits ist in den Pahl.-rec. der Anfang des 1. Buches von allen ind. Pañc.-Texten abweichend, also geändert, also fehlten die ersten Blätter in der Sandlitho. des Pahl.-übersetzers u. er ergänzte selbst od. hatte bereits einen ergänzten Text. Wenn Einl. echt, so ist auch echt die Strophe manave... eṇānāhyāya ca mahate... „mahate“ haben alle Hss. des Tantr., die nw. Fassung (auf die H. zurückgeht) nur viduśhe, was nach Abromung des Vācaspati

unpassend ist. In mahate erblickt H. die Bewunderung der politischen Thaten Cānallyas, die Begeisterung der Gegenwart od. einer nahen Vergangenheit. Es ist möglich, dass das U. Pān. noch zu Lebzeiten Cānallyas geschrieben wurde. Der Anfang des 3. Buches in drei verschiedenen Rec. am wenigsten gut überliefert, aber in beiden Rec. des Tantr. gerettet. Enthält prosaische Belehrung in politischen niti u. citirt Cānallya. Da dessen nitisāstra wenigstens z. Th. in Prosa geschrieben war, so haben wir hier vielleicht Fragmente dieses Werkes (vgl. tantra hier u. bei Cān. = niti, s. 56.).

Ergebniss: um 1200 sagt Pūrn., dass ein śadyasathkavi vān. Vishnuśāman ein berühmtes Lehrb. d. Politik in alterthüml. Sprache verfasste, das Urform durch verschiedene Rec. zerstört, Pūrn. folgt in der Anordnung u. sehr oft im Wortlaut Sār. β, daneben J. u. präkritischen Quellen. Som. u. Kohem. fanden in der Prīhath. sehr alterthüml. Auszug aus Pān., Kohem. benutzte daneben Sār. β, dessen termin. ad q. etwa 1020 feststeht. Sār. β mehr interpolirt als Sār. α; beide gehen auf eine sehr alte No. Ī zurück, die bereits starke Corruptelen, Glossen (alterthüml. licher Ausdrücke) u. einige interpolirte Log. enthält. Von Einschüben u. Corruptelen abgesehen enthält Sār. den alten authentischen Wortlaut; Hil u. Wortschatz sprechen für hohes Alter. Das 6. Th. ist das Werk schon so berühmt, dass ein pers. König

es im Pahl. übertragen lässt. Der im Anfang
verhältnismäßig Text, der durchgehend das Tantr.
bestätigt, war etwas weniger interpoliert als
Hs. α; der übersetzte Text selbst war aus Kaschmir
bereits ins eigentl. Indien gedrungen. Der Vf.
des Urtextes lebte in einer Zeit, wo Tempel aus
Holz gebaut wurden u. die polit. Präten Cāra-
kyas noch in frischem Andenken standen, also
nicht spät nach der Periode, die durch Candragup-
ta u. Asoka begrenzt wird, ca. 200 d. Chr. Der
ursprüngl. Titel wohl Tantrākhyañjika.

II. Der süd. Sanskrit-Text des Pañcatantra.

H ist, mit anderen alten Texten des Pañc. verglichen,
auch verhältnismäßig alt u. daher schlecht überliefert.
In dem Hs. Gehalt an Erz. u. Anz. von derselben, aber
Wortlaut sehr abweichend, so dass Archetypus nicht
restituiert werden kann. Von dem Hs. des H. hatte
H. folgende: F, O, M, H, E, L, K, N, J (alle Copien),
T, R (auch Copien), G, D, A, B, C, X, im ganzen 12 Hs.,
die in 5 Gruppen zerfallen: α ABC K L N Q,
β F H O E J M, γ D G, δ T, ε X. Im Ganzen
hat α den ursprünglichsten Text, aber Hs. sehr
fehler- u. lückenhaft u. überarbeitet (am wenig-
sten H), eine Ausgabe nach α würde eine Misch-
heit ergeben; am ursprünglichsten K N A. Die Rec. β
hat lesbaren Text, bisweilen ursprünglichere Lesarten,
keine grösseren Einschiebe: Gruppen F H O, E J, M. Rec.
γ wird stärker u. willkürlicher überarbeitet; δ

hat einen oft willkürb. geänderten Text, eine Menge neuer Strophen u. eine neue Erz., § [text. amplior des H.]. Alle diese Hss. gehen auf den Auszug aus Pañc. zurück. Einen Stammbaum für die Hss. des H. konnte H. nicht aufstellen.

III. Verhältnis der Recc. des H. zu einander u. zu den anderen Recc. des Pañc.: a. Lücken im Archetypus des H. Eine Lücke ~~in~~ ⁱⁿ ~~dem~~ ^{mit der Vorlage} von ^{H.} Pahl. u. Simpl. * Zwei andere Beispiele von verstümmelten Strophen schon im Archetypus. Mitgradisa berücksichtigt auf S. XXXVIII u. XL. — b. Lücke in der Vorlage des Archetypus des H. schlechte Lesarten im H. sind wie u. III, 75. bei Pāṇ. ^{sind} auf eine Lücke im Archetypus aller alten in Sanskrit geschriebenen Pañcatantrafassungen zurückzuführen. — c. Korruptelen im Archetypus des H. führen zu geistlosen Lesarten; die Hss. mit den anscheinend sinnvolleren Lesarten entfernen sich am meisten vom Ursprünglichen. — d. Korruptelen u. Unregelmässigkeiten in der Vorlage des Archetypus des H. sinnlose Lesart I, 37 geht auf die Vorlage des Archetypus des H. zurück (janah st. jadah hat auch Mit. H. nach H. bereits als Auszug aus dem NW nach dem Süden gebracht; Nārāyaṇa benutzte zum Mit. ein n.-w. Exemplar). I, 115 steht vilkramam für ākrandam; erstere Lesart hatte schon Archetypus des H. und dieselbe muss sich auch, wie S. beweist, auch in Hss. dieser nrs. Fassung

gefunden haben, Zwischenart ākramam er-
 klärt sich durch die nord. Saradā-schrift. Die Cor-
 ruptel des Archetypus von H., die wahrscheinl. mit
 d. Kopfl. gemeinsam, geht auf Verlesung eines Wor-
 tes in Saradā zurück, Andern Beispiele, so I 154,
 wo der Text des Hit. ausführlich behandelt wird.
 Archetypus des H. geht in letzter Linie auf ein
Saradā-Ms. zurück, ebenso Archetypus des Hit.,
 da aber Hit. in derselben Kopie presyah liest,
 wo alle Hss. des H. hr̥p̥ah (hr̥p̥ya) haben, so kann
Hit. nicht auf H. zurückgehen, sondern er wird ein
 nsw. Exemplar benutzt haben. II, 26: wahrscheinl.
 stand auch im Hit. ursprüngl. eine fehlerhafte Lesart
 also wohl Lesart von Sar. Erzählung II, 3. H. hat
mukha, Hit. mukha, also Hit. hat ein nord. Exem-
 plar benutzt, und H. hat nsw. Ursprung. Hit. hat
 ganz ausnahmsweise die Erz. vom klaren Schakal
 (die bei Som., in Pahl. u. H. fehlt u. zuerst in Sar.
 u. darnach bei Ushon. auftritt), ferner in J. u. O.);
 wenn in der Vorlage von Hit. eine Erz. aus einer
 anderen nsw. Fassung interpoliert war, so wird
 diese Vorlage wohl selbst dem NW angehört haben.
 Ar. II, 27: H., S., O., Pahl. und Junādhyā gehen auf
 einen gemeinsamen lückenhaften Archetypus zu-
 rück, und H., S., O. u. Pahl. haben einen späteren
 Archetypus gemeinsam. Ar. II, 4: H. u. Pahl.

haben zwei gemeinsame Corruptelen. Pāṇ. m. n. s.
 also neben S. und Śar. β noch eine andere Pāṇ-
 catanbefassung gekannt haben, aus der auch der
 in SP vorliegende Auszug geflossen, u. diese Fassung
 weist gleichfalls auf eine Śaradā-Vorlage hin, die
 aber nicht auf den Archetypus der bis jetzt gefun-
 denen Tantrāṭhhyāyikafassungen zurückgeht.
 Archetypus des SP stimmt mehr zum jüngeren Rec.
 des Tantr. als zum älteren. Ītopyādesa S. LXVIII

Anm. — e. Einzelne Corruptelen in SP β. Ueber
Ītopyādesa S. LXVIII f. — f. Ursprüngl. Prosa im

SP in Ḥoḥa umgesetzt, u. zw. war mehr Form schon
 im Archetypus (I, 128)^x od. rührt vom Redactor von ^{x u. III, 45}
 SP her (I, 131. 135). Auch das Umgekehrte kommt
 vor. — Ergebnis: schon der Archetypus des SP zeigte
 Lücken, die von den Besseren falsch ergänzt wurden,
 weil es im Süden keine vollständige Pāṇc.-fassung
 gab. Bei III, 25 ist Lücke sicher schon von dem Verf.
 des Auszugs (der mit dem das süd. Archetypus nicht
 identisch war, sondern im NW lebte) in dessen
 Text aufgenommen (S. XLIII ff.). Sicher od. wahrschein-
 lich sind Corruptelen des Archet. des SP nachweis-
 bar in I, 33; III, 14. 36; IV, 7. Wichtig sind die Cor-
 ruptelen die aus der Vorlage des Auszugs stammen,
 weil nicht nur im Archet. des SP, sondern auch in
 anderen Pāṇc.- Fassungen enthalten: I, 37 (Ītopyādesa),
 I, 115 (Simpl.), I, 133 (Śar. β u. Ītopyādesa), I, 145 (Śar.),

I, 154 (Sär., Litop.), II, 26 (Sär.), Erz. II, 3 (Litop.),
 II, 27 (S., Pörn., Pahl., vgl. Som.), II, 41 (Pörn. u.
 Litop.), III, 1 (S. u. Pörn.), IV, 21 (Sär.). Die gemein-
 samen Corruptelen deuten auf eine nur Vorlage,
 auf die sich auch graphisch eine Corruptel des
 NP (S. IX ff., Erz. II, 3) zurückführen lässt.
 Diese Fassung hat eine Lücke in der Erz. III, 5 gehabt
 und eine missglückte Ausfüllung einer Lücke
 in H. II, 2 (Erz.). Aus einer weniger interpolierten
 u. weniger beschädigten Form dieses wohl noch
 in Särada geschriebenen Textes hat Junādhyā
 (od. sein Interpolator) geschöpft, weist aber in II, 2
 die in der H., Som. Sär. gleichmäßig ausgefüllte
 Lücke auf. Diese nur. Fassg. ging auf ein in
 Särada geschriebenes Original zurück, das mit
 Tantr. nicht identisch, aber sehr nahe verwandt war.
 Ueber die inneren Gründe, die auf Kaimir als die
 Uheimath des Pañc. hindeuten s. ZDMG, LX
 u. LXI. Stammbaum auf S. LXIX.

IV. Zweck u. Einrichtung der vorliegenden
Ausgabe. Metrische u. sprachliche Eigenschaften
 von β . Text ist Reconstruction des Archety-
 pos von β . Mittheilungen über Wortschatz u.
 Grammatik, ferner Bemerkungen über die Pañc.
 Texte im allg. Da Som., H. u. Pahl. einer anderen
 Recensionenklasse angehören, als Sär. & u. β ,

20 wird alles Gemeinsame in diesen zwei Gruppen dem Urtext angehören. Es wird gelingen, einen so ursprüngl. Text des Upanāc. zugehörig zu machen wie selten von einem altind. Werke. Das Upanāc. war ein id. correctum Sanskrit geschriebenes Werk eines hochgebildeten Brahmanen.

25 49.

Nachträge. 1. H. hat eine dritte Ms. des Prīhat-kathāśloka-saṅgraha = N bekommen, die von den beiden Mss. Lacôte unabhängig. Verf. Bṛhadharsanin. Das Pañc. ist in N nicht enthalten.

2. Eine neue Pañc.-Ms. n (Rec. v). Die Rec. v ist aus derjenigen Fassung des Pañc. geflossen, auf die der Plitpadāśā unmittelbar zurückgeht. Umstellung der ersten beiden Bücher u. Umdichtung des 10. st. Einl. 10.: mitralābhah

subhridhādah saṁskṛivigraha eva ca || laḍḍha-

nāśo 'samikshakāre pañcātāntam udāhṛitam ||

Der Kōka corrupt, aber Nār. hat nach einer wohl correcten Fassung derselben die ersten beiden Pāda seiner Hs. gegeben. Buch 4 u. 5 fehlen.

Das Ms. enthält nur die Strophen, aber das Excerpt ist auf Grund eines aus Strophen u. Prosa gemischten Textes hergestellt, weil er verschentl. eine

Prozagebe mit aufnahm. Einige Strophen des H. fehlen, aber n hat keine einzige mehr. Graphische

Eigenheiten deuten wohl auf ind. Herkunft
 der Rec. v. Hit. Kann nicht Quelle von v sein,
 weil eben in keine Strophe enthält, die nicht im
 H vorkommt. Bezüglich der Lesarten stehen
 in u. Hit. fast stets zusammen gegenüber SP.
 Die Überschrifts- u. Athyāna-Strophen in u
 beweisen, dass sein Original in den ersten 3
 Büchern genau die Erz. des SP. in derselben
 Reihenfolge enthält. Lesarten von u in dem
 Anm. bezeichnet; sie sind Hilfsmittel zum
 Textkritik des Pañc. u. namentl. des Hitop.
 Lesarten von u Hit. oft ursprünglicher als die
 des Archetypus von SP. Ergänzung des Stamm-
 baumes.

3. Neue Hss. des SP. PRSU VWY wertlos.
 Z ist eine überarbeitete Fassung von H, von
 geringem Werte. Verf. Kōhemendra genannt,
 aber kann mit dem bekannten Koh. nicht iden-
 tisch sein, u. a. wegen der inhaltl. Abweichung
 der Brihakkathāmarj. vom H. Wir haben hier
 sicher ein περιεπίγραφον Nachträgl. Lesarten
 aus diesen Hss. Hitop. s. J. XCV.

4-6. Zusätze u. Berichtigungen. Dann folgen
 Text, Lesarten, Anmerkungen. Zum Titel J. 117.
 Danach die Lesarten des Hitop.

Lucyca, 17. 8. 08.

23. Kritische Bemerkungen zu Koryostens
Pāncatantra Von Johannes Hertel, ZDMG
tom 56 (Leipzig, 1902), str. 293-326 = 34.

24. Die Erzählung vom blauen Schakal
in den Hamburger Pāncatantra-Hand-
schriften. Von Johannes Hertel, WZKM
tom 16, str. 269-274 = 6. (1902)

25. Johannes Hertel: Ist das Nitivātaka
von Bhartṛhari verfasst? Ibid. str. 202-205 = 4.

26. Johannes Hertel: Die „Bhartṛhari“
Strophen des Pāncatantra. Ibid. str. 298-304 = 7.

27. Joh. Hertel: Zum Pāncatantra etc. WZKM,
tom 17 (1903), str. 297-301 = 5.

28. J. Kirste: J. Hertel, Über das Tantrākhyā-
yika. WZKM, tom 20, str. 212-214 = 3. (1906)

29. Johannes Hertel: Missverständnisse,
Ibid. str. 113-119 = 7.

30. Johannes Hertel: utripiti oder utra-
piti, Maulbeerbaum. Ibid. str. 402-407 = 6.

31. Johannes Hertel: upāyavairam oder
ubhayavairam. Ibid. str. 407-409 = 3.

32. J. Kirste: J. Hertel, Das südliche Pāncatan-
tra. WZKM, tom 21 (1907), str. 401-403 = 3.

Ad 23. Autor pojedynczo rozkopisy Kosegartena grupuje je, daje tablice symptomów i problemów tekstów. Orn. pochodzi od tego samego tekstu, co Simpl., a w ogólnie chodzi o dwa późniejszych recyściwało prawdopodobnie już około r. 1100. Orn. ma dawny porządek bajek i, prócz uporządkowanych ustępów, które dają początek do nazwy „ornator” (lepiej „amplior”), dawny tekst z czasem przez interpolacje nowych bajek rozszerzony. Simpl. natomiast jest rozmyślną przerobką, przynajmniej w ks. 3. i 4. i pochodzi od rozkopisze, który jeszcze nie był amplior, sięga zatem mniej do początku 12. w. Z tego tekstu Anantabhatta (rozpis 9) sporządził swój recyściwało, polegający na skróceniu i przerobkach. Rec. późniejsza zawiera ew. zmiany niektórych rozkopiszek strof I, 68 w Śrīgīrātibhāṭṭa Rūdraty, jest zatem późniejszą, niż powyższa 19. wieku, a więc datami Hertla mniej więcej z r. 1000. Wydanie Kosegartena jest mieszaniną Orn. i Simpl., a w ks. 3. i 4. ma wyrost tekst. orn. Na razie tylko wydanie Veltorwa i Bühlera daje w przybliżeniu obraz tekstu simpl. Niektóre rozkopisze Kosegartena jak C, F i G mają interpolacje z Śrīgīrātibhāṭṭa (str. 311), jak i późniejsze teksty Śrī. zostały interpolowane z Pañcatantrą.

Urakhor, 13. 10. 58.

Ad 24. Autor podaje tekst bajki podług
wykopiów hamburskich, który uważa za naj-
dawniejszy, powstała podobnie bajki z Jātaka
172, 188 i 241, oraz wymiana warianty z Jāt.
335 = Pañc. IV, 4, Kukasaptati orn. i Kṛtopi.

Ad 25. Autor Nīśīsatalla zapożyczył 2
strofy w tym samym porządku z Pañc., a że na-
leżały one do Pañc. jedna już na początku narę-
czy (Somadeva, a więc i Junādhyā), druga w 6.
wieku (pnekt. syryjski), więc autorem Nīśīśata-
lla nie mógł być Śhartrihari z 7. wieku, o któ-
rym wspomina T. tring, a Nīśīśatalla jest
tylko antologią.

dlaczego?

Ad 26. H. omawia wydanie French Śatalla
Śhartrihariego przez Jopi Nath'a, gdzie mowa
jest o innych strofach znajdujących się także
w Pañc. (i Kṛt.), zamieszcza tablicz synoptyczną
i utwierdza się w rezultatach, do których do-
szedł w poprzednim artykule.

Ad 27. Ctery drobne przykłady do Pañc.,
2 i 3 do tego wydania Bṛhatkathāmañja-
rī, 4: poprawki do pracy p. t. „Über die Jaina-
recensionen“. Na str. 308 autor zaznacza, że
doszedł do tego przeciwnego rezultatu niż
Benfey, „die Berichte des Jātaka stehen
an Altherthümlichkeit gewöhnlich hinter
denen des Pañcatantra zurück.“

Ad 28. Bardzo pochlebna recenzja pracy Hertla obojk niektórych uwag krytycznych.

Ad 29. H. polemizuje z krytykującym go Huberem. Na str. 115 zarzuca, że Pañc. jest pochodzenia wisnuitycznego i że o jego buddy-
stycznym pochodzeniu, które przyjmował Ben-
fey, drio nie może być mowy.

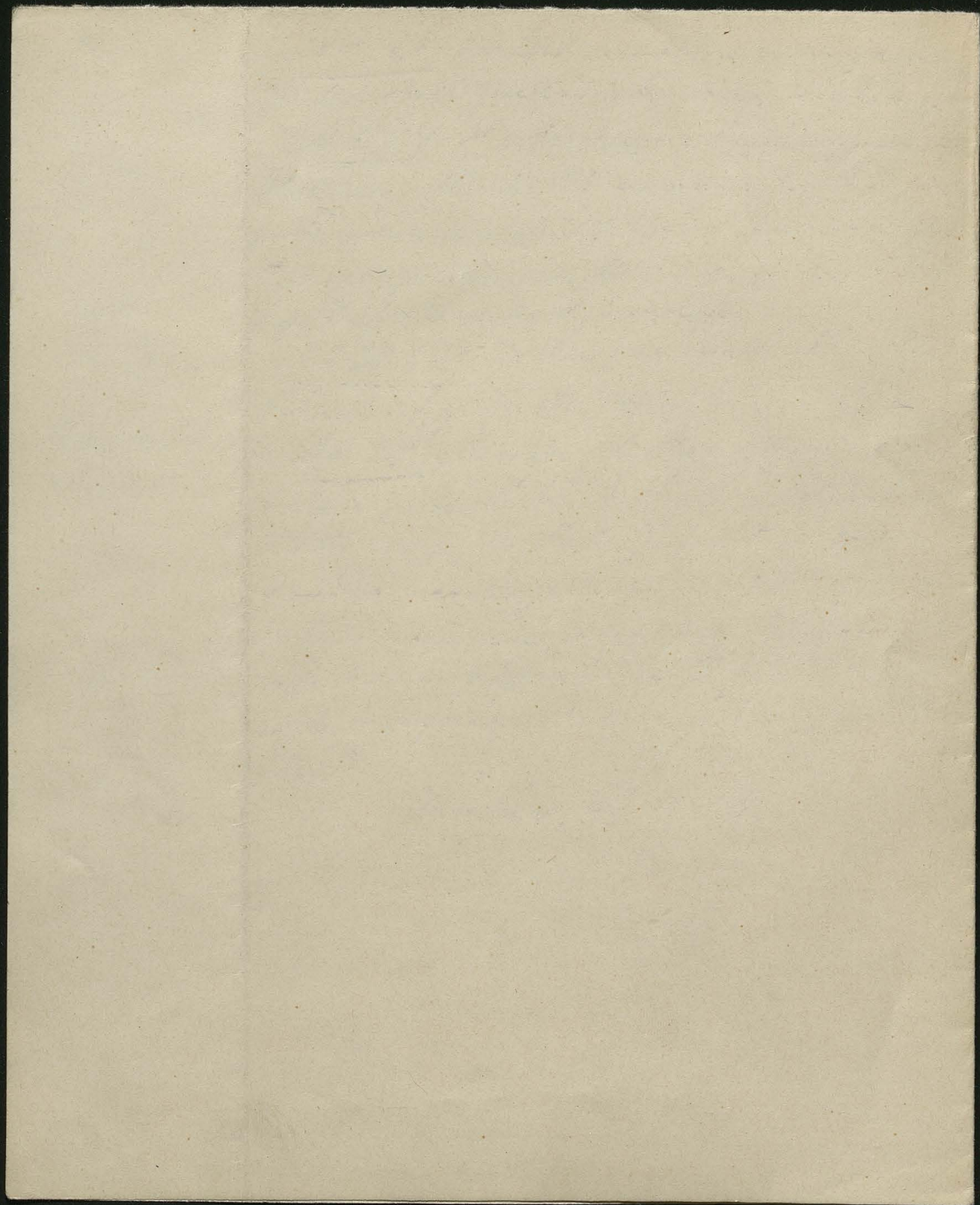
Ad 30 i 31. Drobne uwagi do tekstu Pañcatantry. Na str. 403 wyliczone syllogizy:

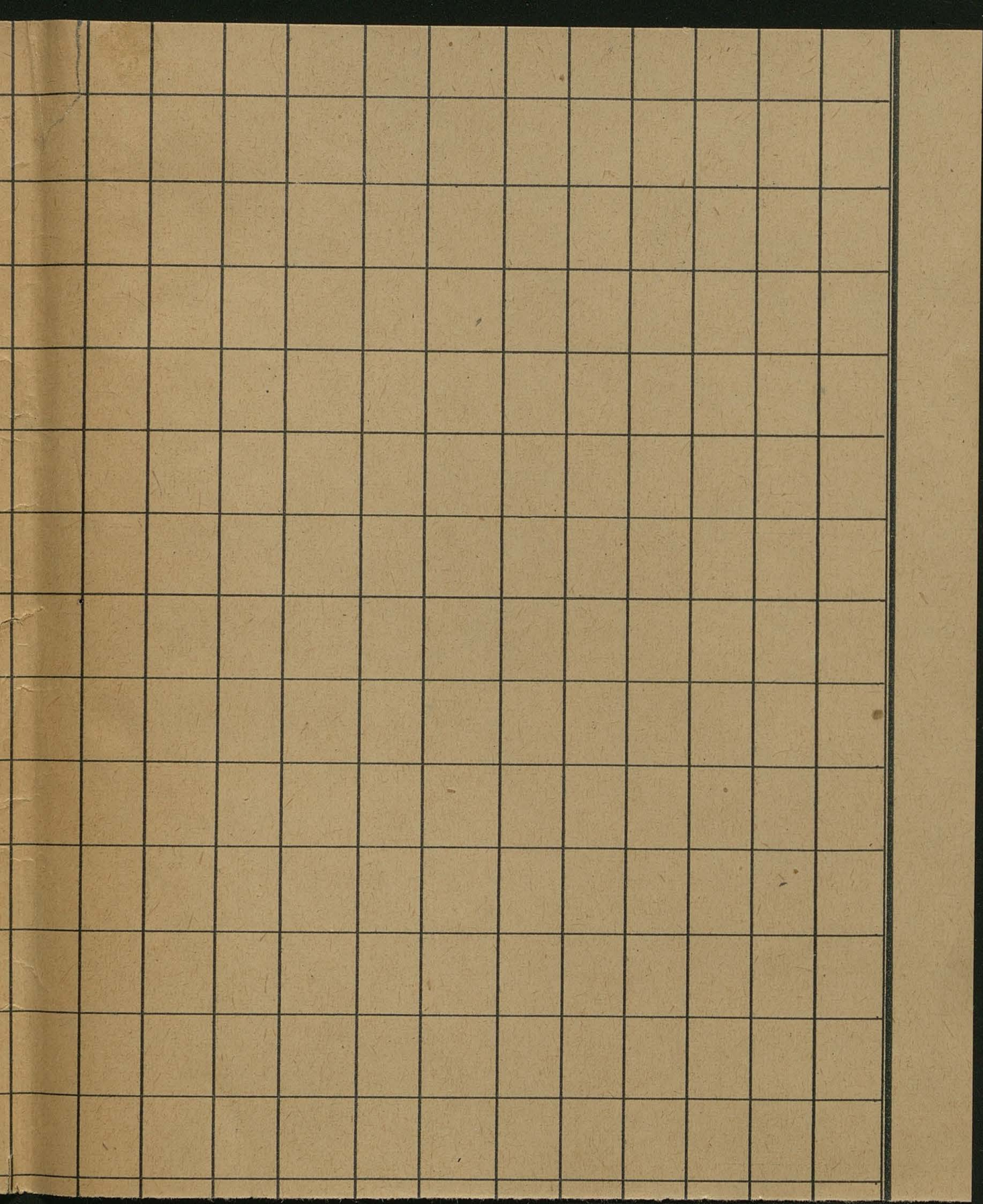
Ad 32. Recenzja Kirstego, który ustalenie tekstu przez Hertla nazywa „musterhaft“, Kirste wątpi, by Pañc. pierwotnie było dziełem sandhyckim, raczej przyjmuje że było napisane w narzeczu ludowym, bo czyż można przypuścić, że Guñādhyā zjs-
zyła klasycznego Humaraya na język Pañ-
sācī?

Kraków, 13. 10. 08.

Bh, P, A, Bh,
P, 1, 5.

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

20 8 14 20 8 21 20 8 22
 20 8 23 20 8 24 20 8 25
 20 8 26 20 8 27 20 8 28
 20 8 29 20 8 30 20 8 31
 20 8 32 20 8 33 20 8 34
 20 8 35 20 8 36 20 8 37
 20 8 38 20 8 39 20 8 40
 20 8 41 20 8 42 20 8 43
 20 8 44 20 8 45 20 8 46
 20 8 47 20 8 48 20 8 49
 20 8 50 20 8 51 20 8 52
 20 8 53 20 8 54 20 8 55
 20 8 56 20 8 57 20 8 58
 20 8 59 20 8 60 20 8 61
 20 8 62 20 8 63 20 8 64
 20 8 65 20 8 66 20 8 67
 20 8 68 20 8 69 20 8 70
 20 8 71 20 8 72 20 8 73
 20 8 74 20 8 75 20 8 76
 20 8 77 20 8 78 20 8 79
 20 8 80 20 8 81 20 8 82
 20 8 83 20 8 84 20 8 85
 20 8 86 20 8 87 20 8 88
 20 8 89 20 8 90 20 8 91
 20 8 92 20 8 93 20 8 94
 20 8 95 20 8 96 20 8 97
 20 8 98 20 8 99 20 8 100

Knicker 43, 40, 1908
 57, 54

[Józef Tretiań]

Sekretarz przedstawia referat p. Prof. L. Mańkowskiego p. t.:
„O najnowszych wynikach studyów nad Pañczatantrą“.

Pañczatantra jest sanskryckim zbiorem bajek, napisanym prozą, w którą wplecione są sentencje wierszem; składa się ze wstępu i pięciu ksiąg i ma charakter dzieła dydaktycznego, jest bowiem podręcznikiem polityczno-moralnym (*nitiśāstra*), przeznaczonym dla synów królewskich.

Pierwszym, który temu dziełu poświęcił gruntowne studyum, był słynny Teodor Benfey. W dwutomowej pomnikowej swej pracy p. t. »Pantschatantra. Fünf Bücher indischer Fabeln, Märchen und Erzählungen« (Lipsk, 1859) dał on przekład niemiecki sanskryckiego tekstu Kosegartena (Bonn, 1848) i obszerną rozprawę o źródłach Pañczatantry i zawartych w niej bajek i powiastek, o kolejach, jakie to dzieło przechodziło, i o jego pierwotnej postaci. Z materiałów, którym rozporządzał Benfey, wymienia referent prócz tekstu Kosegartena i rękopisów sanskryckich przekład arabski z 8-go wieku (Kalila i Dimna), który wypłynął z zaginionego przekładu na język pehlwi z 6-go wieku, wyciąg z Pañczatantry w dziele sanskryckim Somadevy Kathāsaritsāgara z 11-go wieku i wreszcie południową recenzję Pañczatantry, którą z narzeczy ludowych przełożył na język francuski i wydał ks. Dubois p. t. »Le Pantcha-Tantra, ou les Cinq Ruses« (Paryż, 1826). Krokiem naprzód w tych badaniach było odkrycie przekładu syryjskiego z 6-go wieku, które również zawdzięczamy Benfeyowi. Przekład ten, jak przekład arabski, opiera się na zaginionem tłumaczeniu w języku pehlwi, ale jest daleko od arabskiego wierniejszym. Wydał go w oryginale wraz z przekładem niemieckim i obszernym wstępem napisanym przez Benfeya prof. Bickell p. t. »Kalilag und Damnag« (Lipsk, 1876).

Do materiałów tych przybyły jeszcze z czasem dwa nowe dzieła: skrócona południowa recenzja sanskrycka, odkryta przez Burnella w roku 1872, a wydana przez Haberlandta w Wiedniu 1884-go roku, i obszerne dzieło Kszemendry »Brihatkathāmañjarī« z 11-go wieku, które podobnie, jak Kathāsaritsāgara Somadevy, jest skróconym przekładem zaginionego olbrzymiego zbioru bajek i powiastek, napisanego w narzeczu Paisāci przez Guṇādhę w pierwszych dwu wiekach naszej ery p. t. Brihatkathā. Dzieło Kszemendry zawiera również wyciąg z Pañczatantry, który, zestawiony z takimże wyciągiem Somadevy, pozwala odtworzyć postać Pañczatantry, jaką miała za czasów Guṇādhę, to jest w pierwszych dwu wiekach po Chrystusie. We wstępie do wydanego z rękopisu przez referenta tekstu Pañczatantry u Kszemendry (»Der Auszug aus dem Pañcatantra in Kshe-

mendras Bṛīnatkāthāmañjarī». Lipsk, 1892) starał się on przeprowadzić tę rekonstrukcję, opierając się przytem i na południowej recenzji i na przekładzie syryjskim.

Od tego czasu przez dziesięć lat dalsze badania nad Pańczatantrą leżały odłożym. Dopiero od roku 1902-go podjął je na nowo młody uczony Dr. Jan Hertel, wyższy nauczyciel przy realnem gimnazjum w Döbeln w Saksonii. Powziął on, jak donosił referentowi w liście z 14 lipca 1902, śmiały plan przerebienia łącznie ze Schmidtem całego materiału odnoszącego się do Pańczatantry, i nad wykonaniem tego planu wciąż nieustrudzenie pracuje. Pominąwszy tu poprzednie jego prace, jak przekład Hitopadeśa z roku 1894-go i rozprawę doktorską »Über Text und Verfasser des Hitopadeśa« z roku 1897-go, zaznacza referent, że od roku 1902-go ogłosił on około trzydziestu prac, przeważnie o Pańczatantrze. Prace te, drukowane w różnych czasopismach, zwłaszcza w »Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft« i »Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes«, obejmują, obok drobnych przyczynków i krótkich artykułów, cały szereg większych rozpraw poważnych rozmiarami książek. Niektóre z nich wymienione będą w toku niniejszego sprawozdania; tu tylko podnosi referent, że świadczą one o wielkiej sumiennosci i pracowitości autora, a także i o jego wybitnem uzdolnieniu filologicznem. Hertel rozporządzał tak bogatym materiałem rękopiśmiennym, jak żaden z dotychczasowych badaczy. Rękopisów sanskryckich Pańczatantry, które on w licznych swych pracach wymienia lub opisuje, a które znał w oryginałach albo też w odpisach zupełnych lub częściowych, naliczył referent przeszło 60. W tak obfitym materiale potrafił się Hertel zorientować, potrafił rękopisy dokładnie zbadać i ugrupować, a żmudna jego praca doprowadziła go już w krótkim czasie do bardzo ważnych wyników, które tu pokrótce są streszczone.

Czem różnią się te wyniki od tych, do których doszedł Benfey? Oto najprzód Pańczatantra nie jest, jak to Benfey, a za nim inni sądzili, pochodzenia buddhystycznego, lecz była od samego początku dziełem bramińskim, wisznuitycznym. Recenzje Pańczatantry zawarte we wspomnianych dziełach Somadevy i Kszemendry, odzwierciedlające Pańczatantrę w postaci dawniejszej, niż ta, którą nam przechowały znacznie późniejsze rękopisy, niczem nie zdradzają źródeł buddhystycznych. Jedyłą recenzją buddhystyczną — to Tantrākhyāna, bardzo późny wyciąg nepalski z 15-go wieku; zresztą buddhyści uważali dzieła mające charakter *nītiśāstra* za grzeszne (zob. niżej. Nr. 9, 10, 11, 12). Przeciwnie, na bramińskie pochodzenie Pańczatantry wskazuje tak imię mniemanego autora Vishṇuśarman jak i imię króla w przekładzie syryjskim Debascherim, odpowiadające sanskryckiemu Devaśarman (2, 6). Gdyby Benfey był znał obecny materiał, nie byłby twierdził, że bajki greckie są źródłem dawnych bajek indyjskich Pańczatantry (10). Tak np. bajka indyjska o osle bez serca i uszu jest oryginałem pokrewnej bajki u Babriusa, a nie odwrotnie. Bardzo słuszną jest uwaga Hertla, że zasada, której się trzymał Benfey przy rekonstrukcyi pierwotnej formy bajek, zasada, że forma mniej doskonała jest dawniejszą, o tyle tylko ma rację bytu, o ile »nie-doskonała« nie znaczy »nielogiczny«; nielogiczność bowiem nie pochodzi od wynalazcy, lecz wkłada się później przez brak zrozumienia u przerebiaczy (11) Zasluga Benfeya jest, że zbadał koleje bajek Pańczatantry poza Indyami, że dokładnie porównał recenzje semickie i dowiódł, że przekład syryjski, którego wy-

szukanie jemu zawdzięczamy, najbardziej do oryginału jest zbliżony, wreszcie, że dał nam poznać recenzję południową. Natomiast nie zauważył on ważności wy ciągu Pañczatantry u Somadevy i nie zbadał kolei Pañczatantry w samych Indyach (6). Kolejne te do dziś dnia nie są należycie wyświetlone, choć do wyświetlenia ich bardzo się przyczynił Hertel, jak się to zaraz pokaże.

Zdaniem Hertla Pañczatantra pierwotna była dziełem wysoce wykształconego bramina i napisana poprawnym sanskrytem (16). Już najdawniejsze teksty sanskryckie mają bardzo kunsztowne strofy, więc o tem, by była pierwotnie napisana w języku pāli, jak przypuszcza Fritze, nie może być mowy (12). Co do rekonstrukcyi jej pierwotnego składu, to Hertel mało się różni od wniosków, do których doszedł referent w swej rozprawie. Zwłaszcza co się tyczy wstępu i pierwotnej liczby ksiąg, których według Benfeya miało być 12, Hertel, choć z początku innego był zdania, z czasem przekonał się, że wstęp jest autentyczny (6, 12, 13, 15, 16) i że pierwotna liczba ksiąg nie różniła się od obecnej (11, 14), jak to już przed nim twierdził referent. Mniej ważną jest kwestya, jak brzmiał pierwotny tytuł tego dzieła; w różnych bowiem tekstach napotykamy różne tytuły, jak Pañcatantra, Pañcākhyāna, Tantrākhyāna, Tantrākhyāyika i t. d. Hertel oświadcza się za tym ostatnim tytułem (16). Ważnem natomiast jest objaśnienie wyrazu *tantra*, który we wszystkich prawie tytułach występuje. Wyraz ten zwykle biorą w znaczeniu »księga«, a Pañcatantra tłumaczą przez »pięcioksiąg«. Przeciwno temu zwraca się Hertel i słuszną robi uwagę że w takim razie tytuł oznaczałby tylko zewnętrzną formę dzieła, a z jego treścią nie miałby nic wspólnego. Dzieło to, jak wyżej powiedziano, jest podręcznikiem polityczno-moralnym, *nītiśāstra*; otóż Hertel przyłącza dowody na to, że *tantra* tu ma to samo znaczenie co *nīti*, które w języku południowo-indyjskim znaczy »mądrość, przebiegłość«, i że tytuł »Pañcatantra« najwierniej oddaje najdawniejszy przekład europejski Pañczatantry ks. Dubois, który tłumaczy go przez »les cinq ruses«. Przeciwno temu objaśnieniu Hertla wystąpił zrazu prof. Jacobi, ale bardzo prędko musiał mu przyznać słuszność (12, 13).

Co do ojczyzny Pañczatantry Hertel dochodzi do następujących rezultatów. Ponieważ odkryty przez niego najdawniejszy tekst Pañczatantry, o którym wkrótce będzie mowa, przechował się w Kaszmirze, więc tam należy szukać ojczyzny tego dzieła. Nie jest nią Bengalia, bo tam dziś jeszcze Pañczatantra jest nieznaną i zastąpioną przez dzieło pokrewne Hitopadeśa; nie są nią Indie południowe (Dekkan), gdzie znano i znają dziś li tylko skróconą recenzję południową, a kompletnego tekstu Pañczatantry nie było i niema. Na Kaszmir natomiast wskazują także dane zoologiczne w Pañczatantrze, gdzie tygrys tylko z imienia, a wielbłąd mało jest znany; oczywiście bowiem zwierzęta występujące w bajkach musiały mieć wspólną z autorem tych bajek ojczyznę (17). Co się wreszcie tyczy czasu powstania Pañczatantry, to Benfey jako *terminus a quo* oznaczył 2-gi wiek przed Chr., a *terminus ad quem* w pracy swej cofnął referent o kilka wieków, to jest do czasu, w którym żył Guṇādhya, czyli do pierwszych dwu wieków po Chr. Zdaniem Hertla zaginione dzieło tego autora dziś nie może już służyć do określenia daty Pañczatantry, odkąd (w roku 1893) odkrytym został trzeci przekład Guṇādhya, *Bṛhatkathāślokaṣaṅgraha* Budhasvāmīna. Dokładniejszą o nim wiadomość podał Felks Lacôte (Une version nouvelle de la *Bṛhatkathā* de Guṇādhya w »Journal Asiatique«, Paryż, 1906), który korzystał z dwu rękopisów. Hertel

miał w ręku trzeci rękopis tego tekstu i przekonał się, że nie zawiera on Pañczatantry, przypuszcza zatem, że i dzieło Guṇāḍhyi pierwotnie go nie zawierało. Natomiast stara się Hertel z samego tekstu Pañczatantry wysnuć wniosek o czasie jego powstania. Ponieważ pierwsza bajka pierwszej księgi Pañczatantry wspomina o budowie świątyni z drzewa, a w jednej z pierwszych strof wstępu wymieniony jest Czanakja (Cānakya) z epitetem *mahat* »wielki«, Pañczatantra powstać musiała w czasie, gdy świątynie budowano z drzewa i gdy działalność polityczna tego męża, który był ministrem króla Czandragupty (Candragupta), zwanego przez greckich historyków Sandrokottos, była jeszcze w świeżej pamięci, a więc mniej więcej około roku 200 przed Chr. (16).

Z kolei przechodzi referent do omówienia poszczególnych recenzji Pañczatantry. Do niedawna znano tylko następujące: wyciąg Somadevy, wyciąg Kszemendry, przekłady semickie, z których najwierniejszym jest przekład sryjski, tak zwany *textus simplicior* w wydaniu Kielhorna i Bühlera (pierwsze wydanie Bombay, 1868), *textus ornatior*, wydany w małej zaledwie części przez Kosegartena w Gryfii, 1859, oraz dwie recenzje południowe: rozszerzoną w przekładzie z narzęczy ludowych ks. Dubois, i skróconą w wydaniu Haberlandta (Wiedeń, 1884). Nie wymienia tu referent wspomnianego już kompletnego wydania Kosegartena, mającego obejmować *textus simplicior*, bo, jak to wykazał Hertel w osobnej rozprawce (1), jest ono mieszaniną recenzji *simplicior* z recenzją *ornatior*, a w księgach 3-ej i 4-ej ma wprost *textus ornatior*. Recenzje te Hertel, po części na podstawie nowych rękopisów, gruntownie zbadał i należyte wyświecił. I tak co do wyciągu Somadevy zaznacza on, że, choć jest odzwierciedleniem bardzo dawnej recenzji, już zawiera zmiany pierwotnego tekstu, nieporozumienia i interpolacje (2, 6, 14, 16). Co do Kszemendry między innymi wskazuje na źródło, z którego ten autor zaczerpnął dziewięć dodatkowych bajek, a którym jest odkryta przez Hertla druga recenzja Tantrākhyāyiki, o której później będzie mowa (6, 7). Co do przekładów semickich, niezmiernie ważnych dla rekonstrukcji pierwotnej Pañczatantry, zaznacza, że już tłumacz, który z sanskrytu przekładał na język pehlwi, nie rozumiał tego, co się odnosi do indyjskiego prawa, religii, obyczaju i *niti*; zład mamy w tych przekładach nieporozumienia i skrótowania (6). Tekst sanskrycki pierwszego tłumacza był kodeksem zbiorowym różnych autorów i prócz Pañczatantry zawierał jeszcze inne bajki (14). Co do recenzji zwanej *textus simplicior*, wykazał Hertel, że jest ona recenzją północną i dżinizystyczną, to jest pochodzącą od sekty Dżainów (*jaina*). Recenzja ta powstała w czasie między rokiem 850 a 1200. Pod względem porządku i treści bajek najbardziej odbiega od pierwotnego tekstu, a redaktor jej czerpał z wymienionej dopiero co drugiej recenzji Tantrākhyāyiki, ale i z innych źródeł, to jest ze źródeł ludowych i z nieznaney nam odrębnej recenzji północno-zachodniej (2, 6, 7, 11, 16, 17). Tak zwany *textus ornatior*, który słuszniej nazwałoby należało *amplior*, jest również północną recenzją. Redaktorem jego był również należący do sekty Dżainów mistrz Pūrṇabhadra około roku 1200. Czerpał on także z drugiej recenzji Tantrākhyāyiki, z *textus simplicior*, z Kszemendry i z innych recenzji, między innymi i ze źródeł praktycznych. Obie te recenzje dżinizystyczne nie mają wspólnego źródła, lecz pierwsza jest jednym ze źródeł drugiej. Charakterystyką ich, to przewaga elementu dydaktycznego nad opowiadaniem; obie, rozpowsze-

chnione w północno-zachodnich i środkowych Indjach, wyparły dzieło pierwotne (2, 4, 6, 7, 11, 16, 17).

Recenzję południową wydał, jak już zaznaczono, Haberlandt, ale wydanie to według dwu rękopisów tak jest przepełnione błędami, że jest zupełnie nie do użycia. Hertel miał szesnaście rękopisów tej recenzji, między nimi trzy rękopisy referenta A, B i C, których mu użyczył wraz z własnymi odpisami rękopisów A i B. Wszystkie te rękopisy, które Hertel dzieli na cztery grupy: α , β , γ , δ , mają tekst bardzo zepsuty, najmniej grupa β ; wydał więc Hertel tekst tej recenzji, choć recenzja α ma tekst najbardziej pierwotny. Wydanie swe p. t. »Das südliche Pañcātāntra« (Lipsk, 1906) poprzedził obszernym wstępem, a do tekstu dołączył warianty i uwagi oraz alfabetyczny spis strof. Bardzo ważną jest zamieszczona w tym dziele tablica genealogiczna wszystkich najdawniejszych recenzji Pañcātāntry, uwidoczniająca ich wzajemne pokrewieństwo. Archetypu tej krótszej południowej recenzji z powodu wielkich różnic w tekstach nie udało mu się zrestituować. Zdaniem Hertla recenzja ta powstała w północno-zachodnich Indjach i już jako wyciąg skrócony dostała się na południe (5, 16).

Ale prócz tych wszystkich recenzji, które znane już były dawniej, choć Hertlowi zawdzięcza się gruntowne ich zbadanie i wyświetlenie, dał nam on poznać cały szereg nieznanych, które prawie wszystkie sam odkrył. Pomija tu referent późniejsze recenzje, jak np. wisznuityczną Anantabhāṭṭy (1), dżinistyczną p. t. Pañcākhyānoddhāra, której autorem jest Meghawidżaja (Meghavijaya) z połowy 17-go wieku (3, 10), pomija dalej odkryte przez Hertla ślady zaginionej recenzji metrycznej Pañcātāntry, również dżinistycznej (3, 6, 10), i ogranicza się tu do wymienienia tylko dwu najważniejszych. Jedną z nich jest rozszerzona recenzja południowa, znana dotąd z jednego tylko rękopisu, który do niedawna był własnością referenta, teraz zaś należy do Hertla. Tekst tego rękopisu, który referent nazwał X, tak jest zepsuty, że o wydaniu go myśleć nie mógł; posłał więc przed paru laty rękopis Hertlowi, który, nie mogąc również ogłosić go drukiem, podał przynajmniej szczegółową treść zawartych w nim bajek w tomach 60 i 61 Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Zdaniem Hertla recenzja ta, którą nazywa ξ , ze wszystkich recenzji Pañcātāntry najobszerniejsza i zbliżona do recenzji południowej ks. Dubois, jest rozszerzeniem wymienionej już krótszej recenzji południowej i, jak ta ostatnia, jest wisznuityczną. Dodane w niej bajki są zaczerpnięte z recenzji w narzeczach ludowych, jak świadczy język, będący istnem *curiosum*, błędy gramatyczne i t. d. Ważną jest ta recenzja z tego względu, że stwierdza brak kompletnego tekstu sanskryckiego Pañcātāntry w południowych Indjach, skoro autor jej uzupełnił ją z innych recenzji ludowych (17).

Największą może zasługą Hertla jest odkrycie przez niego najdawniejszego z dotychczas znanych tekstów oryginalnej Pañcātāntry i to w czterech rękopisach, zawierających dwie subrecenzje, które z powodu alfabetu w nich użytego nazwał Śāradā α i Śāradā β . Tekst pierwszej recenzji jest krótszy i niekompletny, tekst drugiej jest rozszerzony i prawie kompletny, tak, że służyć może do uzupełnienia pierwszego. Ponieważ z recenzji β czerpał Kszemendra, więc jako *terminus ad quem* przyjąć można rok 1000. Recenzja α jest dawniejszą od tej ostatniej, a obie pochodzą od znacznie dawniejszego jeszcze archetypu Ś, który już był bardzo błędny i zawierał niektóre interpolacje. Tytuł tej recenzji kaszmirskiej

i bramińskiej (wisznuitycznej) w subrecenzji α brzmi Tantrākhyāika, w subrecenzji β Tantrākhyāikā i Pañcatantra. Jest to autentyczny tekst sanskrycki Pañczatantry, wprawdzie nie pierwotny, bo trochę późniejszy od tekstu odzwierciedlonego przez Guṇāḍhyę, przekład syryjski i południową recenzję, ale daleko bardziej pierwotny od dwu starszych recenzji dżinistycznych. Co do prozy zgadza się on przynajmniej z jednym z dawniejszych źródeł, a czasem nawet jest pierwotniejszym. Za wielką dawnością tego autentycznego tekstu, który w innych recenzjach przechował się tylko fragmentarycznie, przemawiają też styl i materiały leksykalny. Wydanie tekstu tej recenzji przez Hertla jest tylko kwestią czasu; tymczasem ogłosił on o nim rozprawę (6) i dołączył do niej tekst jednego z rękopisów, zawierającego recenzję α , w dziele p. t. »Über das Tantrākhyāika« (Lipsk, 1904) (6, 7, 8, 11, 14, 16).

Takie są w krótkich słowach wyniki, do których doszedł Hertel w swych niestrudzonych i nad wyraz żmudnych badaniach nad Pañczatantrą. Być może, że niektóre jego twierdzenia lub przypuszczenia z czasem nie dadzą się utrzymać. Tak np. prof. Kirste ma pewne wątpliwości, czy pierwotna Pañczatantra była dziełem sanskryckim, i raczej przypuszcza, że była napisana w narzeczu ludowym (WZKM, tom 21, str. 403); referent zaś datowanie Pañczatantry na podstawie wspomnianych w tekście jej znajdujących się wskazówek uważałby za trochę śmiałe, a brak bajek Pañczatantry w zaginionym dziele Guṇāḍhyi, choć możliwy, nie wydaje mu się tak bardzo prawdopodobnym. Pomimo tego jednak nie da się zaprzeczyć, że Hertel »śmiały plan«, jaki powziął przed sześciu laty, wykonał dotąd znakomicie i z bardzo obfitym dla nauki plonem. Z upragnieniem też oczekiwac należy dalszych jego prac na tem od czasów Benfeya bardzo zaniedbanem polu. W najbliższej już przyszłości ma się ukazać krytyczny tekst recenzji Pūrābhadrzy, opracowany przez Hertla i docenta uniwersytetu w Halle Dra Ryszarda Schmidta, który już wydał niedawno przekład niemiecki tej recenzji p. t. »Das Pañcatantram (*textus ornatior*). Eine altindische Märchenammlung, zum ersten Male übersetzt von Richard Schmidt«. (Lipsk, bez roku). Hertel ma we wstępie zamieścić rozprawę o historii bajki zwierzęcej w Indyach i zebrać razem wyniki, do których doszedł w swych dotychczasowych badaniach; dziś bowiem znajdują się one jeszcze rozproszone w licznych jego pracach, z których ważniejsze poniżej są wyszczególnione. Wspomniane dzieło ma się ukazać w »Harvard Oriental Series«, wydawanej pod redakcją Lanmana, nakładem uniwersytetu Harvarda w Cambridge w Ameryce.

Dokładne tytuły prac Hertla cytowanych w powyższem sprawozdaniu.

1) Kritische Bemerkungen zu Kosegartens Pañcatantra. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (ZDMG), tom 56 (Lipsk, 1902), str. 293—326.

2) Über die Jaina-Rezensionen des Pañcatantra. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Lipsk, 1902.

3) Eine vierte Jaina-Recension des Pañcatantra. ZDMG, tom 57 (1903), str. 639—704.

4) Eine Fabel Ksemendras. Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (WZKM), tom 17 (1903), str. 343—350.

5) Das südliche Pañcatantra. Übersicht über den Inhalt der älteren »Pañcatantra«-Rezensionen bis auf Pūrnabhadra. Sonderabdruck aus Band LVIII der Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 1904.

6) Über das Tantrākhyāyika, die kaśmīrische Rezension des Pañcatantra. Mit dem Texte der Handschrift Decc. Coll. VIII, 145. Des XXII. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Lipsk, 1904.

7) Eine zweite Rezension des Tantrākhyāyika. ZDMG, tom 59 (1905), str. 1—30.

8) Eine indische Quelle zu La Fontaine Contes et Nouvelles I, 11. Studien zur vergleichenden Literaturgeschichte. Herausgegeben von Dr. Max Koch. 5. Band, Heft I. Berlin, 1905.

9) Jāt. 59. 60 und Pariśiṣṭaparvan II, 694 ff. ZDMG, tom 60 (1906), str. 399—401.

10) Meghavijayas Auszug aus dem Pañcatantra. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 3. 1906. Str. 249—278.

11) Eine alte Pañcatantra Erzählung bei Babrius. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 2. 1906. Str. 149—156.

12) Was bedeuten die Titel Tantrākhyāyika und Pañcatantra? WZKM, tom 20 (1906), str. 81—89.

13) Tantra = niti. WZKM, tom 20 (1906), str. 306—308.

14) Zu Kalīla waDimna. WZKM, tom 20 (1906), str. 184—207.

15) Aus einem Briefe Nöldekes. WZKM, tom 20 (1906), str. 308—310.

16) Das südliche Pañcatantra. Sanskrittext der Rezension β mit den Lesarten der besten Hss. der Rezension α. Des XXIV. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Lipsk, 1906.

17) Über einen südlichen *textus amplior* des Pañcatantra. ZDMG. tom 60 (1906), str. 769—801, i tom 61 (1907), str. 18—72.

Extrait du Bulletin de l'Académie des Sciences de Cracovie.
 Octobre—Novembre 1908.

PROF. DR. L. v. MAŃKOWSKI. **O najnowszych wynikach studyów nad Pañcatantrą. (Über die neuesten Ergebnisse der Pañcatantra-Forschung).**

Zunächst bespricht Referent das Werk Benfeys, des ersten Pañcatantra-Forschers, betitelt „Pantschatantra“ (Leipzig, 1859), die von ihm benutzten Quellen, das später neu hinzugekommene Material und seine eigene Abhandlung „Der Auszug aus dem Pañcatantra in Kshemendras Brihatkathâmañjarî“ (Leipzig, 1892). Erst zehn Jahre später wurde die Pañcatantra-Forschung wieder aufgenommen von Dr. Johannes Hertel, der, wie er dem Referenten am 14. Juli 1902 schrieb, „den kühnen Plan“ faßte, „mit Schmidt zusammen das gesamte Material zu verarbeiten“, und an der Ausführung dieses Planes unausgesetzt arbeitet. Von seinen früheren Arbeiten (Übersetzung des Hitopadeśa 1894. Über Text und Verfasser des Hitopadeśa 1897) abgesehen, hat Hertel seit 1902 einige dreißig Arbeiten, vorwiegend über das Pañcatantra, veröffentlicht, darunter eine ganze Reihe größerer Abhandlungen und stattlicher

Bücher, die nicht nur von seiner großen Gewissenhaftigkeit und seinem unermüdliehen Fleiße, sondern auch von seiner hervorragenden philologischen Begabung zeugen. Hertel verfügte über ein so reiches handschriftliches Material, wie kein einziger seiner Vorgänger (Ref. hat über sechzig von ihm angeführte Handschriften gezählt); dieses Material hat er genau erforscht und gesichtet, und seine mühsame Arbeit hat bereits in kurzer Zeit zu sehr wichtigen Ergebnissen geführt, die hier kurz zusammengefaßt sind.

Das Pañcatantra ist nicht, wie Benfey und nach ihm andere annahmen, buddhistischen Ursprungs, sondern war von Anfang an ein brahmanisches u. zw. vishñuitisches Werk. Buddhistische Quellen verraten weder Somadeva noch Kshemendra, und die einzige buddhistische Rezension des Pañcatantra ist das sehr späte Tantrākhyāna aus dem 15. Jahrhundert; übrigens galt den Buddhisten das *nītiśāstra* als sündhaft (9, 10, 11, 12). Für den brahmanischen Ursprung dagegen spricht der Name des angeblichen Verfassers Vishñuśarman und der Name des Königs in der syrischen Übersetzung Debascherim = skr. Devaśarman (2, 6). Hätte Benfey das gegenwärtige Material gekannt, so hätte er nicht behauptet, daß die griechischen Fabeln die Quellen der alten Pañcatantrafabeln sind (10); so ist z. B. die indische Fabel von dem Esel ohne Herz und Ohren das Original zu einer ähnlichen Fabel bei Babrius, nicht umgekehrt. Sehr richtig ist die Bemerkung Hertels, daß das von Benfey befolgte Prinzip, wonach die unvollkommene Form ursprünglicher ist, nur insofern Geltung habe, als „unvollkommen“ nicht mit „unlogisch“ identisch sei; denn das Unlogische stamme nicht vom Erfinder, sondern sei durch Mißverständnisse späterer Überarbeiter bedingt (11). Benfey hat die Schicksale des Pañcatantra außerhalb Indiens erforscht, hat die semitischen Rezensionen genau verglichen und die Treue der syrischen Übersetzung bewiesen, er hat endlich auf die südliche Rezension aufmerksam gemacht. Dagegen entging ihm die Wichtigkeit der Pañcatantrabearbeitung Somadevas, und die von ihm nicht berücksichtigten Schicksale des Werkes in Indien selbst sind noch immer dunkel (6), obgleich Hertel bereits zu deren Beleuchtung viel beigetragen hat.

Das ursprüngliche Pañcatantra war nach Hertel das Werk eines hochgebildeten Brahmanen und in korrektem Sanskrit geschrieben (16). Schon die ältesten Sanskrittexte haben sehr kunstvolle Strophen, so daß die Annahme, es sei ursprünglich in der Pälisprache

abgefaßt, ganz ausgeschlossen ist (12). Was dessen ursprünglichen Bestand anlangt, so weicht Hertel nicht beträchtlich ab von den Ergebnissen, zu denen Ref. in seiner genannten Abhandlung gelangte; insbesondere nimmt jetzt Hertel die Echtheit der Einleitung (6, 12, 13, 15, 16) und die ursprüngliche Fünzfzahl der Bücher (11, 14) an. Wie der ursprüngliche Titel des Werkes gelautet habe, (Pañcatantra, Pañcâkhyâna, Tantrâkhyâna, Tantrâkhyâyika u. s. w.), ist weniger wichtig; Hertel erklärt sich für den Titel Tantrâkhyâyika (16). Wichtig dagegen ist die Erklärung des Wortes *tantra*, welches nicht „Buch“ bedeutet, sondern nach Hertel gleichbedeutend mit *nîti* ist, was jetzt auch Prof. Jacobi zugibt (12, 13). Die Heimat des Pañcatantra ist weder in Bengalen (wo noch heutzutage das Pañcatantra unbekannt und durch den Hitopadeśa vertreten ist), noch im Dekhan (wo nur der südliche Auszug verbreitet ist), sondern in Kaschmir zu suchen; auf Kaschmir weisen nämlich zoologische Angaben in den Fabeln des Pañcatantra hin sowie auch der Umstand, daß der älteste Sanskrittext desselben dort entdeckt wurde (17). Was die Entstehungszeit des Werkes anlangt, so nimmt Hertel das Jahr 200 v. Chr. an, weil im Pañcatantra der Minister Candraguptas Cānakya *mahat* „groß“ genannt wird, seine politische Tätigkeit also noch frisch im Gedächtnis lebte, und weil in einer Fabel von einem Tempelbau aus Holz die Rede ist. Hertel nimmt an, daß das Pañcatantra in Guṇâdhyas Brihatkathâ nicht enthalten war, wie es denn auch in einer neu entdeckten dritten Übersetzung dieses Werkes, dem Brihatkathâślokaśaṅgraha des Budhasvâmin, fehlt; für die Datierung des Pañcatantra kann somit Guṇâdhyas nicht mehr verwertet werden (16).

Die bisher bekannten Rezensionen des Pañcatantra hat Hertel gründlich untersucht und beleuchtet. Der Text Kosegartens (Bonn, 1848) ist, wie er gezeigt hat, eine Mischung der Rezensionen *simplior* und *ornatior* (1). Somadevas Auszug, obgleich eine sehr alte Rezension widerspiegelnd, enthält schon Änderungen des ursprünglichen Textes, Mißverständnisse und Interpolationen (2, 6, 14, 16). Was Kshemendra anlangt, so weist Hertel u. a. auf die Quelle hin, der er seine überschüssigen neun Fabeln entlehnt hat, nämlich die zweite Rezension des Tantrâkhyâyika (6, 7). Bezüglich der semitischen Rezensionen hebt Hertel hervor, daß schon der Pehlewiübersetzer manches in seiner Sanskritvorlage falsch verstanden hatte, namentlich das, was sich auf indisches Recht, Religion, Sitte und

78
nīti bezog (6); seine Vorlage war ein Sammelkodex verschiedener Autoren und enthielt außer dem Pañcatantra noch andere Fabeln (14). Der *textus simplicior* ist eine nördliche jinistische Rezension, entstanden 850—1200, deren Redakteur aus der zweiten Rezension des Tantrākhyâyika, aus volkstümlichen Quellen und aus einer unbekanntem nordwestlichen Rezension schöpfte (2, 6, 7, 11, 16, 17). Der sog. *textus ornatior*, richtiger *amplior*, ist ebenfalls eine nördliche jinistische Rezension des Jainalehrers Pûrnabhadra, der um 1200 lebte. Seine Quellen waren die zweite Rezension des Tantrākhyâyika, der *textus simplicior*, der Auszug Kshemendras und andere Rezensionen, darunter Prâkritquellen. Die beiden jinistischen Rezensionen haben keine gemeinsame Quelle, sondern die erstere ist eine von den Quellen der zweiten. In beiden überwuchert das lehrhafte Element das erzählende; beide, in Nordwest- und Zentralindien verbreitet, verdrängten das ursprüngliche Werk (2, 4, 6, 7, 11, 16, 17). Was endlich das südliche Pañcatantra anlangt, so hat Hertel eine neue Ausgabe des von Haberlandt (Wien, 1884) nach zwei Handschriften herausgegebenen, von Fehlern wimmelnden Textes veröffentlicht (16). Hertel verfügte über 16 Handschriften (darunter drei Handschriften des Ref. A, B und C), die er in vier Gruppen α , β , γ , δ einteilt; da der ursprünglichste Text der Gruppe α sehr verdorben ist, so hat er den der Subrezension β herausgegeben und seiner Ausgabe eine ausführliche Einleitung vorausgeschickt, in der er, was sehr wichtig ist, einen Stammbaum der ältesten Rezensionen des Pañcatantra aufstellt. Diese südliche Rezension ist nach Hertel in Nordwestindien entstanden und gelangte bereits als Auszug nach dem Süden (5, 16).

Aber außer diesen Arbeiten über die bereits früher bekannten Rezensionen hat Hertel noch eine ganze Reihe von bisher unbekanntem Rezensionen bekannt gemacht, die er fast alle selbst entdeckt hat. Ref. übergibt hier spätere Rezensionen, wie die vishvuitische des Anantabhata (1), den jinistischen Pancâkhyânoddhâra des Meghavijaya aus der Mitte des 17. Jahrhunderts (3, 10), ferner die von Hertel entdeckten Spuren einer ebenfalls jinistischen metrischen Rezension (3, 6, 10), und erwähnt nur die beiden wichtigsten. Die eine ist eine erweiterte südliche Rezension, enthalten in der früher dem Ref. gehörenden Handschrift X, deren Text so verdorben ist, daß weder Ref. noch auch Hertel daran denken konnten, denselben zu veröffentlichen. Eine genaue Inhaltsangabe der Fabeln

dieser von ihm ξ benannten, von allen Rezensionen ausführlichsten und mit der des Abbé Dubois verwandten Fassung hat Hertel in Band 60 und 61 der ZDMG gegeben. Dieselbe ist nach ihm eine Erweiterung der kürzeren südlichen Rezension und, wie diese, vishnuitisch. Wie die Sprache, ein wahres Kuriosum, die grammatischen Fehler u. s. w. beweisen, sind die hinzugefügten Fabeln volkstümlichen Rezensionen entnommen; dies aber beweist wiederum, daß ein vollständiger Sanskrittext des Pañcatantra im südlichen Indien fehlte (17).

Wohl das größte Verdienst Hertels ist seine Entdeckung des ältesten bisher bekannten authentischen Textes des Pañcatantra, der, in vier Handschriften enthalten, zwei Subrezensionen Śâradâ α und Śâradâ β aufweist. Da Śâr. α unvollständig, Śâr. β aber fast vollständig ist, so ergänzt letztere Rezension die erstere. Als *terminus ad quem* von Śâr. β statuiert Hertel das Jahr 1000, da Kshemendra nachweislich daraus geschöpft hat. Älter ist Śâr. α, und noch bedeutend älter der gemeinsame Archetypus Ś, der bereits sehr fehlerhaft war und einige Interpolationen enthielt. Der Titel dieser kaschmirischen und brahmanischen (vishnuitischen) Rezension lautet in α Tantrâkhyâyika, in β Tantrâkhyâyikâ und Pañcatantra. Der Text dieser Rezension ist ein etwas späterer als derjenige, der durch Guṇâdhya, die syrische Übersetzung und das südliche Pañcatantra widergespiegelt wird, aber doch viel ursprünglicher als die beiden älteren jinitischen Rezensionen. Seine Prosa stimmt mit wenigstens einer der älteren Quellen überein, mitunter ist dieselbe sogar ursprünglicher; daß er sehr alt ist, beweisen Stil und Wortschatz. Die Herausgabe dieses Textes durch Hertel ist nur eine Frage der Zeit; einstweilen hat er darüber eine Abhandlung (6) samt dem Texte einer Handschrift, die die Rezension α enthält, veröffentlicht (6, 7, 8, 11, 14, 16).

Dies sind in Kürze die Ergebnisse, zu denen Hertel in seiner Pañcatantraforschung bisher gelangt ist. Es ist möglich, daß von seinen Behauptungen und Vermutungen die eine oder die andere sich mit der Zeit als nicht stichhaltig erweist. So neigt sich z. B. Prof. Kirste zu der Annahme, daß das Urpañcatantra in einem Volksdialekte geschrieben war (WZKM Band 21, S. 403); andererseits erscheint dem Ref. die Datierung des Pañcatantra nach den im Texte desselben enthaltenen Angaben etwas gewagt, während

er das Fehlen des Pañcatantra in Guṇādhyas Werk zwar für möglich, aber nicht für sehr wahrscheinlich hält. Trotzdem läßt sich nicht leugnen, daß Hertel „den kühnen Plan“, den er vor sechs Jahren gefaßt, bisher in ausgezeichneter Weise und mit sehr reicher Ausbeute für die Wissenschaft ausgeführt hat. Man darf daher auf seine weiteren Arbeiten auf diesem seit Benfey sehr vernachlässigten Gebiete mit Recht gespannt sein. In nächster Zukunft soll eine kritische Ausgabe des Textes Pūrṇabhadras in der Harvard Oriental Series erscheinen, bearbeitet von Hertel und Richard Schmidt, dem wir bereits eine deutsche Übersetzung dieser Rezension verdanken (Das Pañcatantram — *textus ornatior*. — Eine altindische Märchensammlung, zum ersten Male übersetzt. Leipzig, o. J.). Die Einleitung Hertels soll eine Geschichte der Tierfabel in Indien und eine Zusammenfassung der Ergebnisse seiner Forschungen enthalten, die heute noch in seinen zahlreichen Schriften zerstreut sind. Die wichtigsten dieser Schriften werden hier vom Ref. verzeichnet.

Verzeichnis der zu obigem Berichte benutzten Schriften Hertels.

1. Kritische Bemerkungen zu Kosegartens Pañcatantra. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (ZDMG), Bd. 56 (Leipzig, 1902), S. 293—326.
2. Über die Jaina-Rezensionen des Pañcatantra. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Leipzig, 1902.
3. Eine vierte Jaina-Rezension des Pañcatantra. ZDMG, Bd. 57 (1903), S. 639—704.
4. Eine Fabel Kṣemendras. Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (WZKM), Bd. 17 (1903), S. 343—350.
5. Das südliche Pañcatantra. Übersicht über den Inhalt der älteren „Pañcatantra“-Rezensionen bis auf Pūrṇabhadra. Sonderabdruck aus Band LVIII der Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 1904.
6. Über das Tantrākhyāyika, die kaśmīrische Rezension des Pañcatantra. Mit dem Texte der Handschrift Decc. Coll. VIII, 145. Des XXII. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Leipzig, 1904.
7. Eine zweite Rezension des Tantrākhyāyika. ZDMG, Bd. 59 (1905), S. 1—30.
8. Eine indische Quelle zu La Fontaine Contes et Nouvelles I, 11. Studien zur vergleichenden Literaturgeschichte. Herausgegeben von Dr. Max Koch. 5 Band, Heft I. Berlin, 1905.
9. Jāt. 59. 60 und Pañcīstaparvan II, 694 ff. ZDMG, Bd. 60 (1906), S. 399—401.
10. Meghavijayas Auszug aus dem Pañcatantra. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 3. 1906. S. 249—278.

11. Eine alte Pañcatantra-Erzählung bei Babrius. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 2. 1906. S. 149—156.
 12. Was bedeuten die Titel Tantrākhyāyika und Pañcatantra? WZKM, Bd. 20 (1906), S. 81—89.
 13. Tantra = nīti. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 306—308.
 14. Zu Kalila waDimna. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 184—207.
 15. Aus einem Briefe Nöldekes. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 308—310.
 16. Das südliche Pañcatantra. Sanskrittext der Rezension β mit den Lesarten der besten Hss. der Rezension α. Des XXIV. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Leipzig, 1906.
 17. Über einen südlichen *textus amplior* des Pañcatantra. ZDMG, Bd. 60 (1906), S. 769—801, und Bd. 61 (1907), S. 18—72.
-

11. Eine die Kabinets-Verordnung im Jahre 1808, aus dem Reichsarchiv des
 Königs im Reichsarchiv in Berlin, Bd. 1, S. 113-114.
 12. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 13. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 14. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 15. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 16. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 17. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 18. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 19. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.
 20. Die Besetzung der Titel-Familien-Ämter und Familien-Ämter, W.K.M. Bd.
 20, 1802, S. 21-22.

—

—

PROF. DR. L. v. MAŃKOWSKI. **O najnowszych wynikach studyów nad Pañczatantra. (Über die neuesten Ergebnisse der Pañcatantra-Forschung).**

Zunächst bespricht Referent das Werk Benfeys, des ersten Pañcatantra-Forschers, betitelt „Pantschatantra“ (Leipzig, 1859), die von ihm benutzten Quellen, das später neu hinzugekommene Material und seine eigene Abhandlung „Der Auszug aus dem Pañcatantra in Kshemendras Bṛihatkathâmañjarî“ (Leipzig, 1892). Erst zehn Jahre später wurde die Pañcatantra-Forschung wieder aufgenommen von Dr. Johannes Hertel, der, wie er dem Referenten am 14. Juli 1902 schrieb, „den kühnen Plan“ faßte, „mit Schmidt zusammen das gesamte Material zu verarbeiten“, und an der Ausführung dieses Planes unausgesetzt arbeitet. Von seinen früheren Arbeiten (Übersetzung des Hitopadeśa 1894. Über Text und Verfasser des Hitopadeśa 1897) abgesehen, hat Hertel seit 1902 einige dreißig Arbeiten, vorwiegend über das Pañcatantra, veröffentlicht, darunter eine ganze Reihe größerer Abhandlungen und stattlicher

Bücher, die nicht nur von seiner großen Gewissenhaftigkeit und seinem unermüdlichen Fleiße, sondern auch von seiner hervorragenden philologischen Begabung zeugen. Hertel verfügte über ein so reiches handschriftliches Material, wie kein einziger seiner Vorgänger (Ref. hat über sechzig von ihm angeführte Handschriften gezählt); dieses Material hat er genau erforscht und gesichtet, und seine mühsame Arbeit hat bereits in kurzer Zeit zu sehr wichtigen Ergebnissen geführt, die hier kurz zusammengefaßt sind.

Das Pañcatantra ist nicht, wie Benfey und nach ihm andere annahmen, buddhistischen Ursprungs, sondern war von Anfang an ein brahmanisches u. zw. vishnuitisches Werk. Buddhistische Quellen verraten weder Somadeva noch Kshemendra, und die einzige buddhistische Rezension des Pañcatantra ist das sehr späte Tantrākhyāna aus dem 15. Jahrhundert; übrigens galt den Buddhisten das *nītisāstra* als sündhaft (9, 10, 11, 12). Für den brahmanischen Ursprung dagegen spricht der Name des angeblichen Verfassers Vishṇuśarman und der Name des Königs in der syrischen Übersetzung Debascherim = skr. Devaśarman (2, 6). Hätte Benfey das gegenwärtige Material gekannt, so hätte er nicht behauptet, daß die griechischen Fabeln die Quellen der alten Pañcatantrafabeln sind (10); so ist z. B. die indische Fabel von dem Esel ohne Herz und Ohren das Original zu einer ähnlichen Fabel bei Babrius, nicht umgekehrt. Sehr richtig ist die Bemerkung Hertels, daß das von Benfey befolgte Prinzip, wonach die unvollkommene Form ursprünglicher ist, nur insofern Geltung habe, als „unvollkommen“ nicht mit „unlogisch“ identisch sei; denn das Unlogische stamme nicht vom Erfinder, sondern sei durch Mißverständnisse späterer Überarbeiter bedingt (11). Benfey hat die Schicksale des Pañcatantra außerhalb Indiens erforscht, hat die semitischen Rezensionen genau verglichen und die Treue der syrischen Übersetzung bewiesen, er hat endlich auf die südliche Rezension aufmerksam gemacht. Dagegen entging ihm die Wichtigkeit der Pañcatantrabearbeitung Somadevas, und die von ihm nicht berücksichtigten Schicksale des Werkes in Indien selbst sind noch immer dunkel (6), obgleich Hertel bereits zu deren Beleuchtung viel beigetragen hat.

Das ursprüngliche Pañcatantra war nach Hertel das Werk eines hochgebildeten Brahmanen und in korrektem Sanskrit geschrieben (16). Schon die ältesten Sanskrittexte haben sehr kunstvolle Strophen, so daß die Annahme, es sei ursprünglich in der Pälisprache

abgefaßt, ganz ausgeschlossen ist (12). Was dessen ursprünglichen Bestand anlangt, so weicht Hertel nicht beträchtlich ab von den Ergebnissen, zu denen Ref. in seiner genannten Abhandlung gelangte; insbesondere nimmt jetzt Hertel die Echtheit der Einleitung (6, 12, 13, 15, 16) und die ursprüngliche Fünzfzahl der Bücher (11, 14) an. Wie der ursprüngliche Titel des Werkes gelautet habe, (Pañcatantra, Pañcākhyāna, Tantrākhyāna, Tantrākhyâyika u. s. w.), ist weniger wichtig; Hertel erklärt sich für den Titel Tantrākhyâyika (16). Wichtig dagegen ist die Erklärung des Wortes *tantra*, welches nicht „Buch“ bedeutet, sondern nach Hertel gleichbedeutend mit *nīti* ist, was jetzt auch Prof. Jacobi zugibt (12, 13). Die Heimat des Pañcatantra ist weder in Bengalen (wo noch heutzutage das Pañcatantra unbekannt und durch den Hitopadeśa vertreten ist), noch im Dekhan (wo nur der südliche Auszug verbreitet ist), sondern in Kaschmir zu suchen; auf Kaschmir weisen nämlich zoologische Angaben in den Fabeln des Pañcatantra hin sowie auch der Umstand, daß der älteste Sanskrittext desselben dort entdeckt wurde (17). Was die Entstehungszeit des Werkes anlangt, so nimmt Hertel das Jahr 200 v. Chr. an, weil im Pañcatantra der Minister Candraguptas Cānakya *mahat* „groß“ genannt wird, seine politische Tätigkeit also noch frisch im Gedächtnis lebte, und weil in einer Fabel von einem Tempelbau aus Holz die Rede ist. Hertel nimmt an, daß das Pañcatantra in Guṇādhyas Brihatkathā nicht enthalten war, wie es denn auch in einer neu entdeckten dritten Übersetzung dieses Werkes, dem Brihatkathāślokaṅgraha des Budhasvāmin, fehlt; für die Datierung des Pañcatantra kann somit Guṇādhyas nicht mehr verwertet werden (16).

Die bisher bekannten Rezensionen des Pañcatantra hat Hertel gründlich untersucht und beleuchtet. Der Text Kosegartens (Bonn, 1848) ist, wie er gezeigt hat, eine Mischung der Rezensionen *simplicior* und *ornatior* (1). Somadevas Auszug, obgleich eine sehr alte Rezension widerspiegelnd, enthält schon Änderungen des ursprünglichen Textes, Mißverständnisse und Interpolationen (2, 6, 14, 16). Was Kshemendra anlangt, so weist Hertel u. a. auf die Quelle hin, der er seine überschüssigen neun Fabeln entlehnt hat, nämlich die zweite Rezension des Tantrākhyâyika (6, 7). Bezüglich der semitischen Rezensionen hebt Hertel hervor, daß schon der Pehlewübersetzer manches in seiner Sanskritvorlage falsch verstanden hatte, namentlich das, was sich auf indisches Recht, Religion, Sitte und

17 *nīti* bezog (6); seine Vorlage war ein Sammelkodex verschiedener Autoren und enthielt außer dem Pañcatantra noch andere Fabeln (14). Der *textus simplicior* ist eine nördliche jainistische Rezension, entstanden 850—1200, deren Redaktor aus der zweiten Rezension des Tantrākhyâyika, aus volkstümlichen Quellen und aus einer unbekanntem nordwestlichen Rezension schöpfte (2, 6, 7, 11, 16, 17). Der sog. *textus ornator*, richtiger *amplior*, ist ebenfalls eine nördliche jainistische Rezension des Jainalehrers Pūrṇabhadra, der um 1200 lebte. Seine Quellen waren die zweite Rezension des Tantrākhyâyika, der *textus simplicior*, der Auszug Kshemendras und andere Rezensionen, darunter Prākritquellen. Die beiden jainistischen Rezensionen haben keine gemeinsame Quelle, sondern die erstere ist eine von den Quellen der zweiten. In beiden überwiegt das lehrhafte Element das erzählende; beide, in Nordwest- und Zentralindien verbreitet, verdrängten das ursprüngliche Werk (2, 4, 6, 7, 11, 16, 17). Was endlich das südliche Pañcatantra anlangt, so hat Hertel eine neue Ausgabe des von Haberlandt (Wien, 1884) nach zwei Handschriften herausgegebenen, von Fehlern wimmelnden Textes veröffentlicht (16). Hertel verfügte über 16 Handschriften (darunter drei Handschriften des Ref. A, B und C), die er in vier Gruppen α , β , γ , δ einteilt; da der ursprünglichste Text der Gruppe α sehr verdorben ist, so hat er den der Subrezension β herausgegeben und seiner Ausgabe eine ausführliche Einleitung vorausgeschickt, in der er, was sehr wichtig ist, einen Stammbaum der ältesten Rezensionen des Pañcatantra aufstellt. Diese südliche Rezension ist nach Hertel in Nordwestindien entstanden und gelangte bereits als Auszug nach dem Süden (5, 16).

Aber außer diesen Arbeiten über die bereits früher bekannten Rezensionen hat Hertel noch eine ganze Reihe von bisher unbekanntem Rezensionen bekannt gemacht, die er fast alle selbst entdeckt hat. Ref. übergeht hier spätere Rezensionen, wie die vishṇuistische des Anantabhaṭṭa (1), den jainistischen Pañcākhyânoddhāra des Meghavijaya aus der Mitte des 17. Jahrhunderts (3, 10), ferner die von Hertel entdeckten Spuren einer ebenfalls jainistischen metrischen Rezension (3, 6, 10), und erwähnt nur die beiden wichtigsten. Die eine ist eine erweiterte südliche Rezension, enthalten in der früher dem Ref. gehörenden Handschrift X, deren Text so verdorben ist, daß weder Ref. noch auch Hertel daran denken konnten, denselben zu veröffentlichen. Eine genaue Inhaltsangabe der Fabeln

dieser von ihm ξ benannten, von allen Rezensionen ausführlichsten und mit der des Abbé Dubois verwandten Fassung hat Hertel in Band 60 und 61 der ZDMG gegeben. Dieselbe ist nach ihm eine Erweiterung der kürzeren südlichen Rezension und, wie diese, vishnuitisch. Wie die Sprache, ein wahres Kuriosum, die grammatischen Fehler u. s. w. beweisen, sind die hinzugefügten Fabeln volkstümlichen Rezensionen entnommen; dies aber beweist wiederum, daß ein vollständiger Sanskrittext des Pañcatantra im südlichen Indien fehlte (17).

Wohl das größte Verdienst Hertels ist seine Entdeckung des ältesten bisher bekannten authentischen Textes des Pañcatantra, der, in vier Handschriften enthalten, zwei Subrezensionen Śārādā α und Śārādā β aufweist. Da Śār. α unvollständig, Śār. β aber fast vollständig ist, so ergänzt letztere Rezension die erstere. Als *terminus ad quem* von Śār. β statuiert Hertel das Jahr 1000, da Kshemendra nachweislich daraus geschöpft hat. Älter ist Śār. α, und noch bedeutend älter der gemeinsame Archetypus Ś, der bereits sehr fehlerhaft war und einige Interpolationen enthielt. Der Titel dieser kaschmirischen und brahmanischen (vishnuitischen) Rezension lautet in α Tantrâkhyâyika, in β Tantrâkhyâyikâ und Pañcatantra. Der Text dieser Rezension ist ein etwas späterer als derjenige, der durch Guṇâdhya, die syrische Übersetzung und das südliche Pañcatantra widergespiegelt wird, aber doch viel ursprünglicher als die beiden älteren jainistischen Rezensionen. Seine Prosa stimmt mit wenigstens einer der älteren Quellen überein, mitunter ist dieselbe sogar ursprünglicher; daß er sehr alt ist, beweisen Stil und Wortschatz. Die Herausgabe dieses Textes durch Hertel ist nur eine Frage der Zeit; einstweilen hat er darüber eine Abhandlung (6) samt dem Texte einer Handschrift, die die Rezension α enthält, veröffentlicht (6, 7, 8, 11, 14, 16).

Dies sind in Kürze die Ergebnisse, zu denen Hertel in seiner Pañcatantraforschung bisher gelangt ist. Es ist möglich, daß von seinen Behauptungen und Vermutungen die eine oder die andere sich mit der Zeit als nicht stichhaltig erweist. So neigt sich z. B. Prof. Kirste zu der Annahme, daß das Urpañcatantra in einem Volksdialekte geschrieben war (WZKM Band 21, S. 403); andererseits erscheint dem Ref. die Datierung des Pañcatantra nach den im Texte desselben enthaltenen Angaben etwas gewagt, während

er das Fehlen des Pañcatantra in Guṇādhyas Werk zwar für möglich, aber nicht für sehr wahrscheinlich hält. Trotzdem läßt sich nicht leugnen, daß Hertel „den kühnen Plan“, den er vor sechs Jahren gefaßt, bisher in ausgezeichneter Weise und mit sehr reicher Ausbeute für die Wissenschaft ausgeführt hat. Man darf daher auf seine weiteren Arbeiten auf diesem seit Benfey sehr vernachlässigten Gebiete mit Recht gespannt sein. In nächster Zukunft soll eine kritische Ausgabe des Textes Pūrṇabhadras in der Harvard Oriental Series erscheinen, bearbeitet von Hertel und Richard Schmidt, dem wir bereits eine deutsche Übersetzung dieser Rezension verdanken (Das Pañcatantram — *textus ornatio*r. — Eine altindische Märchensammlung, zum ersten Male übersetzt. Leipzig, o. J.). Die Einleitung Hertels soll eine Geschichte der Tierfabel in Indien und eine Zusammenfassung der Ergebnisse seiner Forschungen enthalten, die heute noch in seinen zahlreichen Schriften zerstreut sind. Die wichtigsten dieser Schriften werden hier vom Ref. verzeichnet.

Verzeichnis der zu obigem Berichte benutzten Schriften Hertels.

1. Kritische Bemerkungen zu Kosegartens Pañcatantra. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (ZDMG), Bd. 56 (Leipzig, 1902), S. 293—326.
2. Über die Jaina-Rezensionen des Pañcatantra. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Leipzig, 1902.
3. Eine vierte Jaina-Rezension des Pañcatantra. ZDMG, Bd. 57 (1903), S. 639—704.
4. Eine Fabel Kṣemendras. Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (WZKM), Bd. 17 (1903), S. 343—350.
5. Das südliche Pañcatantra. Übersicht über den Inhalt der älteren „Pañcatantra“-Rezensionen bis auf Pūrṇabhadra. Sonderabdruck aus Band LVIII der Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 1904.
6. Über das Tantrākhyāyika, die kaśmīrische Rezension des Pañcatantra. Mit dem Texte der Handschrift Decc. Coll. VIII, 145. Des XXII. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Leipzig, 1904.
7. Eine zweite Rezension des Tantrākhyāyika. ZDMG, Bd. 59 (1905), S. 1—30.
8. Eine indische Quelle zu La Fontaine Contes et Nouvelles I, 11. Studien zur vergleichenden Literaturgeschichte. Herausgegeben von Dr. Max Koch. 5 Band, Heft I. Berlin, 1905.
9. Jāt. 59. 60 und Pañiṣṭaparvan II, 694 ff. ZDMG, Bd. 60 (1906), S. 399—401.
10. Meghaviṅjayas Auszug aus dem Pañcatantra. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 3. 1906. S. 249—278.

- 11. Eine alte Pañcatantra-Erzählung bei Babrius. Aus der Zeitschrift des Vereins für Volkskunde in Berlin. Heft 2. 1906. S. 149—156.
- 12. Was bedeuten die Titel Tantrākhyāyika und Pañcatantra? WZKM, Bd. 20 (1906), S. 81—89.
- 13. Tantra = nīti. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 306—308.
- 14. Zu Kalila waDimna. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 184—207.
- 15. Aus einem Briefe Nöldekes. WZKM, Bd. 20 (1906). S. 308—310.
- 16. Das südliche Pañcatantra. Sanskrittext der Rezension β mit den Lesarten der besten Hss. der Rezension α. Des XXIV. Bandes der Abhandlungen der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften No V. Leipzig, 1906.
- 17. Über einen südlichen *textus amplior* des Pañcatantra. ZDMG, Bd. 60 (1906), S. 769—801, und Bd. 61 (1907), S. 18—72.

11. Die die...
 12. Die die...
 13. Die die...
 14. Die die...
 15. Die die...
 16. Die die...
 17. Die die...
 18. Die die...
 19. Die die...
 20. Die die...
 21. Die die...
 22. Die die...
 23. Die die...
 24. Die die...
 25. Die die...
 26. Die die...
 27. Die die...
 28. Die die...
 29. Die die...
 30. Die die...
 31. Die die...
 32. Die die...
 33. Die die...
 34. Die die...
 35. Die die...
 36. Die die...
 37. Die die...
 38. Die die...
 39. Die die...
 40. Die die...
 41. Die die...
 42. Die die...
 43. Die die...
 44. Die die...
 45. Die die...
 46. Die die...
 47. Die die...
 48. Die die...
 49. Die die...
 50. Die die...
 51. Die die...
 52. Die die...
 53. Die die...
 54. Die die...
 55. Die die...
 56. Die die...
 57. Die die...
 58. Die die...
 59. Die die...
 60. Die die...
 61. Die die...
 62. Die die...
 63. Die die...
 64. Die die...
 65. Die die...
 66. Die die...
 67. Die die...
 68. Die die...
 69. Die die...
 70. Die die...
 71. Die die...
 72. Die die...
 73. Die die...
 74. Die die...
 75. Die die...
 76. Die die...
 77. Die die...
 78. Die die...
 79. Die die...
 80. Die die...
 81. Die die...
 82. Die die...
 83. Die die...
 84. Die die...
 85. Die die...
 86. Die die...
 87. Die die...
 88. Die die...
 89. Die die...
 90. Die die...
 91. Die die...
 92. Die die...
 93. Die die...
 94. Die die...
 95. Die die...
 96. Die die...
 97. Die die...
 98. Die die...
 99. Die die...
 100. Die die...

44
1.

O najnowszych wynikach studiów
nad Pañcatantrą.

Wstęp. Rezultaty do których doszedł Benfey w swym pomnikowym dziele „Pañchatantra” muszą być swobodnie zmodyfikowane. O nowych rezultatach będzie świadczył Hertel w swym wyd. tekstu Purnakhadry (14). Gdyby Pf. był znał obecny materiał, nie byłby twierdził, że Pañc. jest pochodzenia buddhystycznego i że bajki greckie są źródłem dawnych bajek Pañc. (3/4). Steinmüller nie wierzy w pochodzenie buddhystyczne Pañc. (13). Jedyną rec. buddh. to Tantrākhyāna, późny wyciąg nepalski z 15. w. (14), a Pañc. jest od początku dziełem braminijskim (10).⁺ Original bajki o ośle bez serca i uszu^x jest indyjskim, nie greckim, jak chce^x Benfey i Weber (14). Zasada Benfeya, że forma mniej doskonała jest dawniejsza, o tyle jest słuszną, o ile „nie doskonałość” nie znaczy „nie logiczny”, bo nie logiczność nie pochodzi od wyznalcy, lecz wkrada się później przez nieporozumienie poverbiaczy (14). Benf. zgodził, że przekład Pahlavi polegał na jednolitem buddhystycznym dziele sam-

+ bo Tom. i Koh. niemi nie odra-
deają źródła buddh.
(10)

^x (u Babriusa)

skrytkiem, którego przewidywano braminidę
wydał Kozgarten, a przekładowcy Pf. (18).
Tymczasem wydania Kozgartena przez
Kellst (10), a wydanie kompletne (przekład
Pf.) ma tekst bez wartości krytycznej, bo
mieszanie trzech różnych recenzji (12).
Benfey zbadał koleje Pañc. poza Indjami,
ale koleje jego w samych Indiach są do
dziś dnia jeszcze niejasne. Nie zawdzięcza
on wartości Somadwy, ale zasługa jego jest,
że dokładnie porównał rec. semickie (Pahl),
że dał poznać recenzję porównawczą i do-
wiódł, że z rec. semickich najbardziej do
oryginału zbliżony jest przekład syryjski,
który również jemu zawdzięczamy (10).

Pañcatantra pierwotne było dziełem
wysze wykształconego bramina, napisanym
poprawnym sanskrytem (22). Składało się ono
ze wstępu i 5 ksiąg (14, 18), było podręcznikiem
polityki (nīti) dla królestw (14). Z powodu
zdziś Hertel, że wstęp pierwotnie nie było
(2), ale później przekonał się, że wstęp jest auten-
tyczny (10, 16, 17, 19, 22), bo znajduje się w wy-
piskach Ś i M, zatem brak wstępu u Sama-
dwy, Kshemendry i w rec. Pahl. musi być
późniejszym („secundär” 19). Tak samo i co do
pierwotnej liczby ksiąg Pañc. H. z czasem

zmienił zdania. Trasa sądził on, że Pañc. za-
 ciałem Guñadhya nie było dziełem jedno-
 litem o 5 ksiągach, lecz że Guñ. miał za-
 pewne przed oczami pojedyncze zbiory bajek;
 dzieło jednolite miałoby lepszą dyspozycję i
 nie miałoby dysproporcji w ksiągach 4. i 5.,
 które są stosunkowo bardzo krótkie (2). Rec.
 Tantrākhyāyika ma wprawdzie 5 ksiąg, ale
 tytuł nie przemawia za tem, by to była lic-
 ba pierwotna (10). Tytuł pierwotny dzieła był
 zapewne Tantrākhyāyika (22), tak bowiem (14)
 brzmiał on w odkrytym przez Hertla autentycz-
 nym tekście Pañc., choć w późniejszej rec. tego
 tekstu brzmiał on Tantrākhyāyikā i Pañca-
tantra (14). Przedtem uważał H. jallo tytuł
 pierwotny Tantrākhyāna, z którego powstały
Tantrākhyāyika, Pañcākhyāna, Pañcatantra
 etc. Oba te tytuły objaśnia on jako „Erzählung,
 die als Richtschnur dient, lehrhafte Erzählung;”
 tytuł zatem oznacza treść i charakter dzieła
 (10). Preciw temu objaśnieniu powstał Jacobi,
 który wyraz tantra bierze w znaczeniu „księga,
 rozdział,” jak wreszcie wszyscy prócz Oldenberga
 (Pañcatantra = „das fünffache Gewebe”) i Dubois
 („les cinq ruses”). Ale H. podnosi, że Pañc. nie jest
 zbiorem bajek, lecz podręcznikiem polityki (ni-
 tisāstra) dla królest. Już z tego wytkryw, że
 dzieło to nie jest budhystycznym i nie było

pierwotnie napisane w języku Pali (Fritze),
 bo już najdawniejsze teksty sanskryckie
 mają b. kunsztowne strofy, a buddyści
 uważali nītiśāstra za greszenie. Charakter
 dzieła wypływa ze strof wstępnej. Wyraz tantra
 należy do tybetu; jest to dawny t. t. dla
 oznaczenia nītiśāstra (Zachariae). Śāstra
~~śāstra~~ ^{śāstra} ~~całkowicie~~ ^{całkowicie} prozą napisane, którego au-
 torem był Cāraṅkya v. Kāntikya. Tego
 Cāraṅkya cytują obie rec. tekstu Tantrā-
khyāyikā, a u tego autora wypr. tantra =
nājanīti (polityka oraz prywatne stosunki
 Króla). ~~5~~ Ks. 1-3 Pañc. 29 natury politycz-
 nej, 4-5 niepolitycznej, ale która książka jest
nīti - v. tantrākhyāyikā. W języku potudnio-
 wo-ind. nīti znaczy „mądrość, porządek”,
 to też najdawniejszy przekład tybetu ma
 najdawniejszy przekład europejski Pañc.
 Ks. Dubois „les cinq livres”. Jak dzieło so-
 madowy Kathāsaritsāgara (ocean ro-
 powieści) dzieli się na rozdziały uważane
śāstrāyikā (fala), tak Tantrākhyāyikā
 na tantra. Pañcatantra = das aus fünf
 Listen (Fällen der Klugheit) bestehende śāstra
 (16). Stuzere te uwagi mellonasy Jacobiego,
 a na znaczenie tantra = nīti przytacza jeszcze

x (17) Zachariae

x Tantrākhyā-
yikā = Erzählung,
 in der die Klugheit
 - tantra, nīti - be-
 handelt wird)

Hertel inne dowody, zwłaszcza i cudze (17).
 Autorem Pañc. był, jak widzieliśmy, bramini,
 a mianowicie wisznuita, który miał się zwać
 Vishvasarman (14). Imię to zapewne nie
 historyczne, a źródłem jego jest może imię
 króla w pniekt. syryjskim Debascherim =
 Dewasarman; już to ostatnie imię wskazuje
 na braminińskie pochodzenie dzieła (2. 10). -
 Co do opisy i czasu powstania Pañc. Hertel
 dochodzi do następujących rezultatów. Po-
 nieważ najdawniejszy tekst Pañc. przechował
 się w Kaszmirze, więc tam należy szukać op-
 isy Pañcatantroy, która stanowczo nie jest
 Bengalia, bo tam dziś jeszcze Pañc. jest trze-
 wane i zastopione przez Hitopadesę, ani też
 Dekhan, ~~Indje~~ (Indje południowej), gdzie enano
 i znają dziś tylko skróconą recenzję południo-
 wą, a kompletnego tekstu Pañc. nie było (jak
 świadczy rec. §) i niema. W całym południo-
 wych Indjach wszystkie rękopisy powstałe
 na południu (nie alfabetem Devanâgarî) mają
 tekst połudn. rec. Na Kaszmir wskazuje też
 dane zoologiczne w Pañc., gdzie tygrys tylko
 2 imienia, a wielbłąd mało jest wzmiany (oczy-
 wiście wierzyta występująca w bajkach Pañc.
 musiały ~~by~~ należeć do opisy autora) (20).

X Autor § ~~nie~~ miał tylko wyizg, nie kompletny
 tekst sanskr.

6.

Co do czasu powstania Pañc, dziś już nie
można powoływać się na Brihatkathā, bo
w niej zapewne nie było pierwotnie Pañcat.
Natomiast tekst sam daje nam wskazówki.
Pañc. I. 1 wspomina o budowie świątyni z dre-
wa, a we wstępie w strofie, gdzie cytowany Cā-
nakya, mamy styczność z tem nazwiskiem
epitet mahate, który się odnosi do politycz-
nej działalności tego meśa. Lepsius wreszcie
poustałł kł. 3. uratował się w obu recenzjach
Tantrākhyāyilla, gdzie erów cytowany jest
Cān, a może nawet przechowały się frag-
menty z jego dzieła prozą (z. w.). Tak więc
Pañc. powstało w nasie, gdy świątynie budo-
wano z drewa i gdy działalność polityczna
Cānakya była jeszcze w świeżej pamięci (może
nawet za jego życia), a więc wkrótce po pojściu
ograniczonem przez Candragupty i Astly,
t.j. ca. 200 przed Chr. (22).

Recenzje sandhyckie Pañcatantry.

Wielu wylicza następujące, które dotychczas
pomał: 1. Wyciąg u Somadavy, 2. wyciąg
u Kshemenury, 3. recenzje Paklawi, 4. Tan-
trākhyāyilla w dwóch rec., starszej (Śār. α) i
młodszej (Śār. β), 5. podobniowa krótka rec.

w 4 drugorzędnych rec., 6. 7. rec. textus
 amplior (E), 7. Textus simplicior w kilku
 rec., 8. tekst Purnabhadry (zwany psem
 Kosagartena orrator), 9. recenze mieszane
 z obu ostatnich, 10. wyciąg Anantabhadry
 z text. simpl. (Kathāmr̥tanidhi), 11. Pāñ-
 cākhyānodobhāra psem Meghavijaya, 12.
 rec. dźinistyerna w rękopisie berlińskiego B,
 zawierająca tylko bajki, o której dat wiado-
 mość Leumann, 13. Rec. mieszana z text.
 simpl., Purnabhadry, Jar. B i Hitopadesa,
 14. Tantrākhyāna, 15. opracowanie Rā-
 macandry z simpl., Purn., i połudn. rec.
 (N), 16. Hitopadesa. z tych wisnutyerna
 są 4, 5, 6, 10, 15, siwaityerna 16 (Hitop.),
 dźinistyerna 7, 8, 9, 11, 12, 13, buddhystyczna
 14. Rec. dźinistyerna, buddhystyczna i inne
 wyjątki z wisnutyerną (227. d. 14, gdzie Hit. podane jako
 wisnutyerna).

+ (oryginał w rękop.
 z r. 185.)

Uszytowania: 11. ca. 1659/60, powstała z
 tekstów Purn., simpl. i metrycznego Pañcātantry (3. 4. 10),
 (24), które również było dźinistyernem. Rec. ta,
 choć późna, w bajce o ptaku i o liwie wykazuje
 b. dawny formę (3. 4). - 12. Pañcākhyāna (2). -
 13. zawarta w rękopisie (417) Dec. Coll. Lib. w Lina
 (3. 4).^{XXIV} - 14. Zob. (2). Tekst mieszany, ale zawiera (zob. też 11).

S.

Bajli, których nie było w 5 księgach Pañc,
które jednak w jnelli, syp. i u Pañc. są
w związku z Pañc. Tytuł, podobny do Tan-
trākhyāyika (10), musiał być tytułem rec.
Pañc., z której zostało zaczerpniętem (16).—
15. w rękop. Bühlera 88, autor brahmin
maharatta (z Mahārāshtra) Kāmacandra
z 17. wieku.—16. Hitopadesa (autor Nārāya-
na) ma jedną tylko rec. Zródłami jego są
18 i nieznany zbiór bajek (1). Później Herold
dochodzi do innych wyników: Hit. i 18°
wypłynęły z Gessnie z wyciągu pochodzącego
od zaginionej potn.-zach. rec. (14), opisywa jego
zapełnia Bengali (20). Nārāyana miał też
replasz potn.-zach. (w alfabecie Śāradā),
Hit. z Gessnie z rec. Pañc. z wyciągiem z innej
nieznanej rec. Pañc. (22).

1. Wyciąg u Somadevy. Wainosi tego
spracowania wyszła na jaw przez odkrycie
Brihatkathāmāñjarī Kshemendry, przez co
zostało dowiedzionem istnienie dzieła Junā-
dhyi Brihatkathā (10). O autorstwie Junā-
dhyi i jego związku z redaktorem wyś-
tawiang wątpić nie można, a więc dzieło
jego jest z końca 1. lub początku 2. wieku
po Chr. (22). Ale tekst tego dzieła, z którego

corpali Tom. i Kshem., jini był interpolowa-
wany. Wstęp do dzieła, Vetālapāncavini-
śatikā i Pañcatantra, to zapewne późniejsze
dodatki (18.22). Odkryty w r. 1893 bractwi pre-
kład Guṇādhyi (rec. nepalska) jest wyciągiem
(ślohasaṅgraha) Budhasvāmīnīa (-), który
nie mieści w sobie Pañcatantry (21.22).

Jakkolwiek bzd. wyciąg z Pañc., który
znali Tom. i Ksh., był b. dawny (22), to te
Tom. i Ksh. odzwierciedlają najdawniejszą
recenzję Pañc., choć są źródłami trzecio-
rzedzimi (10). Tekst Somadevy odzwierciedla
strofy, których nie mają inne rece. albo ma-
ją je na innym miejscu, w 5. księdze zgodny
jest z przekł. syr. i SP (2), w bajce o oszustach
wymienia ich sześciu, jak Tantrākhyāyikā,
a co do liczby bajek jest to tekst najpięnio-
stniejszy (10), tak że dla krytyki tekstu Som.
oraz SP są ważne (18). Ale już u Somadevy
spostreżamy zmiany i nieporozumienia,
a bajka III, 1 o osł w złotej panterze nie
należała pierwotnie do Pañc. (10).

2. Wyciąg u Kshemendry. Pora tu, co
się wyżej powiedziało o Somadevie, dodać tu
treba, że Kshem. ma 9 bajek więcej niż Som.,
wzyspyłkie wiąże z Jār. β, która to rec. już
była interpolowaną (10.11),^x m. i. bajkę o osz-

x cf. 3/4.14.

Kińnym szalkalu, która najpierw pojawia się
w rec. Śātr. (22), o mądrym hamisie (S. ball),
o skradzionych cebulach (11.12), ma też jeszcze
2 tego rodzaju inne interpolacje (zob. 10, do
str. 115 i 124 - ustęp metryczny). O boje o zła-
zie zjedzonem przez myszy zob. 576, o boje
o dwa mordereach, która podług Hestla jest
dramatyzacją, ale znajduje się w braminickim
tekście Śātr. p. zob. 2.

3. Recenzja Pahlavi. Najwierniej reprezentuje
je przekład syr. (p.w.), który, jak Tom. i H.,
ma strofy, których nie mają inne rec. lub
mają gdzieś indziej (2). W 5. ko. prz. syr. zgodny
z Tom. i H. (2). Rec. Pahl. opierają się na tekście
b. bliższym do Tantrākhyāyilla (20 strof
tego ostrotrętego tylko w tych rec. się odnaj-
dują; z drugiej strony Bickell 5, 21 i szere-
gu innych ustępów nie ma żaden sanskr.
tekst Pañc. (10). Z wyjątkiem liśby bajek
są one zgodne nawet w drobnych szczegółach
brzmienia tekstu (wyrażenia z Tantrākhyā-
yilla (18), są zatem najwierniejszym odbiciem
drugiej grupy tekstów Pañc., choć pełne błę-
dów (18). Stąd Pahl. nie rozumiał tego,
co się odnosi do ind. prawa, religji, obyczaj-
nictwa, stąd mamy tu nieporozumienia i stró-

enia (10). Tekst sanskryckiego oryginału
 Humāra grāha Pañc. zawierał jeszcze inne
 bajki i był to dziełem zbiorowym różnych au-
 torów (18). Początek 1. ks. różny od wszystkich
 sandh. tekstów, w oryginale zatem brakło
 pierwszych kart ze wstępem i początkiem 1. ks.,
 i te zostały przez Humāra dowolnie uzupeł-
 nione, albo też były już uzupełnione w origi-
 nale (18.22). Ale choć tekst przekładu Pahl.
 z początku refutaty, to reszta poparty jest
 przez Tantrākhyāyikā, a oryginał Humāra
 mniej miał interpolacji, niż Śār.ś. Tekst
 oryginału już przedtem był się dostał z Kasz-
 miru do właściwych Indyj (22). Recenzje
 Pahl., SP i po części Simpl. pochodzą od
 recenzji północno-zachodniej (20).

4. Tantrākhyāyikā (Tārādā). Rec. ta
 zachowała brzmienie prozy pierwotnej oraz rymy,
 pod tym więc względem jest najstarszym tekstem
 Pañc., posatem tekst trochę późniejszy od Junā-
 dhyi oraz oryginałów Pahl. i SP, ale daleko
 pierwotniejszy od dwóch starszych rec. dźinist.
 Nigdzie nie wyklazuje skrótów, 20 strof odnaj-
 duje się tylko w rec. Pahl. Co do prozy zgodna
 się przynajmniej z jednym z dawniejszych źródeł;
 odstępstwa są nadkie, czasem tekst pierwot-
 niejczy. W bajce o oszustach ma ich 6 jak

72

x (18)

Tomadeva (10). Ogólnie biorąc tekst Tantr.
 jest tekstem recenzyj Pahl., czasem pierwot-
 niejczy, czasem mniej pierwotny, wgi. ma
 więcej bajek więcej (12); jest to jedyny auten-
 tyczny tekst sandhycki Pañc., który w innych
 rec. przechował się tylko fragmentarycznie
 (14)(18)(22). Był i lekki i łatwy materiał prze-
 mawiają, za wielką dawnością tej rec. (22).
 Rec. Pahl. i Tantr. są ważne dla wzajemnej
 krytyki. Hertel restaura też Tantr. z psalt.
 syr. i Jona z Kapui (18). Rec. ta jest pocho-
 dzenia braministkiego jak wszystkie starsze
 rec. Autorem oryginału był bramin wi-
 znuita, na co wskazuje już imię Vistnusa-
 man; dzieło jest niśc'āstra w 5 księgach,
 choć z tytułu wnioskować nie można, by
 to była lekcja pierwotna. Przechowany tekst
 już ma dodane powiastki i strofy (10). Tantr.
 nie było księgą ludową, stało się nią dopiero
 później i jako taka dziełem popularnym,
 które rozszerzało się po Indjach (19). Wydanie
 Tantr. jest tylko Uvestyż czasu (22).^x Kana-
 mirdha ta rec. przechowała się nam w dwóch
 subrec. Tār. α i Tār. β, dawno od siebie
 rozdzielonych; pierwsza jest krótsza i niekom-

x (12.14)

pletwy, druga rozszerzona i prawie kompletna
 (11.14.18); pierwsza zawarta w ręk. P¹ daw-
 niejsza; druga w ręk. Rop² późniejsza (11),
 ma od 3. kł. porównywalną interpolację licze-
 nia niż pierwsza (11.22), pochodzi jednak od
 tekstu trochę dawniejszego od Sār. α (nie ma
 bowiem interpolowanej w tamtej bajce III, 5
 - u die hinterlistige Kupplerin -), a i z niej
 korzysta Kshem., więc data tej drugiej rec.
 jest ca. 1000 albo 1030 (terminus ad quem)
 (11.14.22). Sār. α mało różni od rec. Pahl.,
 czasem dawniejsza; rękopis P pochodzi od bar-
 dzo dawnego kodeksu, co stwierdzają wska-
 zówki paleograficzne (11). Sār. β uzupełnia
 Sār. α (11, gdzie zob. też tablice synoptyczne).
 O dawności Tantar. świadczą odliczenia, że
 już archetyp obu subrec. S był b. błędny,
 miał nieliczne interpolacje bajek i strof
 (11.14), głośno do przestarzałych wyrażen (22).
 Ten archetyp, S był oczywiście znacznie star-
 szym niż Sār. β (2 r. 1000), co stwierdzają też
 kryteria wewnętrzne (11.14.22), ale pomimo
 jego błędów pochodzące od niego Sār. α i
 Sār. β mają tekst daleko wspanialszy niż
 Tomadeva, Kshemendra, rec. Pahlavi i H^o
 (pubudniowa recenzja) (11).

5. Recenzja potudniowa Krótsza (19).

Jest to tylko wyciąg, który ramę i prozę bardzo słaba; autor bardzo swobodnie obrócił się z swoim wzorem (9.10). Recenzja to porównanie przez Benfeya i Haberlandta, którego wydanie ma znaczne interpolacje (10). Rec. ta zgodza się w 5. księdze z Fornad. i Pahl. i jak te ostatnie ma strofy, których nie mają inne rec. lub które mają gdzieś indziej (2). Bajka o dwóch mordercach bardzo tu niezgromie przypisana i zapewne i tu jest pochodzenia dźinistycznego (2). Liczba strof i bajek w rekłk. SP jednaka, ale tekst ma takie różnice, że archetypu zrekonstruować nie można (9.10.22). Pierwotniejszą rec. mają rekłkisy może ABC, recenzorzy JD, pośredni EF (9). Autorem SP był bramin, zapewne wisnuita (9). Tekst SP ważny dla oceny innych rec., zwłaszcza Tantrāṅgīyāyikī (9.18), blisko spokrewniony z tekstem Ulitopades'a (10). SP powstało z tekstu różnego od wszystkich innych (2). Rec. ta rozpowszechniona w całym Dekhanie i może trochę dalej na północ; w porównaniu z innymi dawnymi tekstami jest również stosunkowo dawny i stąd źle przechowany (22);

w granicy rzeczy („im Wesentlichen“) pochodzi
 od tegoż tekstu co rec. Pahl., ale archetyp
 NP wyprzedza i tekst trochę dawniejszy,
 który jednak również pochodził od oryginal-
 naku Kersmirzkiego (20). Rękopisy NP dziel-
 ą się na 5 grup, z których grupa α jest
 najprawniejsza, ale rękopisy są bezpańskie
 i przerabiane, tak że wydanie α, datoby
 recenzji mieszana; grupa β, na której opiera
 się wydanie Hertla, ma czasem lepiej pierw-
 wotniejsze i nie ma większych interpolacji.

Gorsze są P i S. Rodowodu rękopisów nie
 udało się ustalić. ξ jest rec. rozszerzona. Później
 odkryty rękopis η zawiera rec. v, gdzie
 1. i 2. ks. są przedstawione i gdzie mamy
 tylko strofy; 4. i 5. ks. niema w rękopisie.
 Recenzja v jest wyciągiem z tekstu, który
 zawierał i proz, jak świadczą ustęp proz,
 który przez pomysłkę tu się dostał, i jest
 również pochodzenia półn.-zachodniego, jak
 zdają się stwierdzać względy graficzne. Wory-
 ginalnie tej rec. v prozadell i skład bajek w ^x (worse)
 ks. 1-3 był ten sam, co w NP. Lekcje ręk. η
 (złożonego do Nitop.) i Nitop. są często pierw-
 szej od archetypu NP (22). We wstępie
 do swego wydania tekstu NP Hertel

zamieszera liczne uwagi, m. i. zamieszera, że archetyp SP w ostatnim rzędzie pochodzi od rekopienu w alfabecie Sāradā, że bardziej zgodny z Sār. β niż z Sār. α, że już miał być źle upełnionym, bo na południu nie było kompletnego tekstu Paric., że laska III, 75 pochodzi od autora SP, który nie jest identycznym z redaktorem południowego archetypu, lecz mieszkał w półn.-zach. Indjach; wyszeregdnia dalej Hertel błędy archetypu oraz ważniejsze od tych błędy, które już były we wzorze SP, zamieszera miejsca, w których pierwotna proza w SP występuje jako wiersz i odwrotnie etc. (22). Przejrzenie rękopisów poręczalnych ustępów doprowadza do rezultatu, że SP, Simpl., Purn., Pahl. i Jun. mają wspólny archetyp, w którym była laska, a SP II, 27, Simpl., Purn. i Pahl. wspólny późniejszy archetyp (22). Rec. Pahl., SP i po części Simpl. pochodzą od recenzji północno-zachodniej (20). SP już jako wyciąg

dostało się z półn.-zach. Indji do południowych (22).

6. Południowa recenzja rozszerzona E.

Jest ona rozszerzeniem wyciągu SP, z którego wytypowały wszystkie południowe teksty san-skryckie. Ma o 160 strof i o 53 bajki więcej niż SP i jest w ogóle najobszerniejszą recenzją

zję sarabrychta Pańc. Recenzja ta zblizona
do rec. Hs. Dubois. Pisarz rękopisu X (któ-
ry dawniej był moim, a teraz należy do
Herkla), jedyne, który ten tekst amplior
zawiera, nie był redaktorem tej rec., jak
wypływa z licznymi nieporozumieniami. Rec.
ξ nie jest oryginałem sarabryckim lic-
nych recenzji ludowych (prabryckich);
poeciwnie, dodane w niej bajki, których
nie ma SP, wiążą się z rec. ludowych.
Dowodzą tego język (który jest istnym cu-
riozumem), błędy grammatyczne etc. Niektóre
bajki powstają się w tej rec., ξ jest ra-
tem zapewne kompilacją kilku tablic
rec. ludowych. Choć stylistycznie i języko-
wo bez wartości, rec. ta ważna jest dla
swej treści, zanim otrzymamy krytyczne
opracowanie rec. ludowych. Ważne są
warianty do bajek w Simpl., a z mig-
dzy ξ a Simpl. niema bezpośredniego
związku, więc wspólnym źródłem są rec.
ludowe. Oryginały rec. ξ zdają się być daw-
niejsze od źródeł Simpl., pierwotniejszą
formę ma ξ w bajce I, 13. Ważny jest
tabela ξ dla oznaczenia języka Pańc.
Autor tej rec. rozszerzył wyciąg (SP), a więc

na południu nie było kompletnego tekstu sandhylliego Pañcatantry. Autorowa recenzja ξ był wiarygodna.

7. Textus simplicior. Jest to recenzja późniejsza (od niej pochodzi rec. Arantya), która później uległa przeróbkom (2), rec. diwinistyczna (2. 14), nie braminińska (18), jak świadczy bajka o dwu mordercach diwinistycznych, lub bajka antibraminińska V, 4, lub też oatyra na boga Viśnu w bajce o śhaśru i t. d. (we wszystkich późniejszych rękopisach nieogarnie zmienionej) i t. d. Autorem więc tej rec. był Diaina. Tekst jej nieraz dotawnie zgodny z tekstem Pūrṇabhadrą; w obu category strof i ks. 5 identyczne (2). Tekst przypuszczał przedtem, że Simpl. i Pūrṇ. wypłynęły z wspólnego wzoru p. t. pañcār-khyanakka, który już był rūtisāstra, a różnił się od pierwotnego Jun. i rec. Pahl. (2), później jednak doszedł do przekonania, że dwie te rec. nie wypłynęły z jednego źródła diwinistycznego (10). Textus simpl. zawarty jest w rękopisach hamburskich H i J (2) oraz w drukowanym tekście Kiełhorna i Bühlera (9).^x Oddala się on pod względem porządku i treści bajek najbardziej od pierwotnego tekstu (10. 14), choć redaktor

^x (której redaktorem był Śvetāmbara, nie Digambara)

^x (malk. Fikzego)
(14).

50
19.

original porównani z tekstem Tantrābhāṣyāyikā
(10, 14.) i to z drugiej jego rec. Śā.β (11.20),
ale obok tego i z innych źródeł (10), a mianowicie
ze źródeł ludowych (14), mniej dawnych
niż ta, które się odzwierciedlają w rec. \mathcal{H}^2
(20), oraz jeszcze z innej półn.-zach. rec. (po-
chodzącej od oryginału Kaszmirskiego) (20.22).
W recenzjach diwinistycznych ramca 5. ks. jest
anisozona (9). Simpl. i Pürn, których cha-
rakterystyka jest przeważnie elementu powo-
dzącego się opowiadaniemi, wyparty dzie-
ło pierwotne (10). Simpl. powstał w czasie
850-1200 (14) i rozpowszechniony jest
w półn.-zach. i centralnych Indiach (20).
Teksta tego Hertel wydać nie może, bo
musiałby się wspaniałej zająć opracowaniem
recenzji ludowych (22). Simpl. po części,
Pahl. i \mathcal{H} pochodzą od recenzji północno-
zachodniej (20).

S. Text Pürnabhāṣy. Zawarty w rękopi-
sach Berlinischen u. Königl. Bh (= Bh¹ + Bh²)
i bh. Dwa ostatnie (Bh¹ 2 n. 1386 po Chr.) i
bh (n. 1412 po Chr.) są diwinistyczne (2). Z tego
teksta przedkład Schmiedta, w którym jednak
usuputwienia z ręk. A i z dopisków A nie
należą do tekstu (9). Text sanskr. z pre-
kładem i uwagami wyda Hertel w Harvard

20.

x(2.14)

Oriental Series (10); wydanie to obejmuje
 też przegląd najnowszych rezultatów (14), a
 wstęp ogłosi Hertel po przejściu cargo ma-
 torjatu (22). Tekst Pārn. jest późniejszą rec.,
 która może później uległa przeróbkom (2),
 jest diwinistyczna, ma historię o dwóch morder-
 cach (którym redaktorem był Svetāmbara, p. 65),
 antibramińskią bajkę V, 3 z simpl. V, 4,
 bajkę o klaczu pod postacią Vishnu, która
 znajduje się tylko jeszcze w simpl., a której
 Pārn. wisi z simpl. i z innych źródeł (2).
 Późniejszy A i bh zawierają inni redaktorzy
 którym był Dairina Pārnabhadra (2). Już
 na jego czasów (ca. 1200)^x istniały różne rec.
 Pārn., z których żadna nie miała pierwotne-
 go tekstu; tekst ten Pārn. chciał zrestitu-
 ować (10), stosując się do smaku współczesnych
 (19). Z jakich źródeł czerpał Pārn.? Czerpał
 z rec. Tantrākhyāyikā (10), której szerególniej
 uwzględnił (20), a mianowicie z Śā. β (11.
 20), trzymając się jej porządku i b. często
 nawet brzmienia jej tekstu (22), dalej
 z text. simpl., gdzie wstępy braminiśkie za-
 stąpione były diwinistycznymi (10. 14. 20. 22),
 z Kāhemendry (5/6) i z innych rec., jak mi-
 dowodzi nasza Pañcatantra (10. 14. 23),
 a także z źródeł prakryckich (14. 22).

x(10.14)

Tekt Pünnabhadry jest nieraz dosłownie
identyczny z Simpl., mianem czego grupy
strof jednakże oraz identyczny Łs. 5. (2), ale
obie te rec. nie mają wspólnego źródła, jak
to Hertel poprzednio utrzymywał (2), lecz
Simpl. jest jednym ze źródeł Pünnabhadry
(10). W rec. trinitarycznych rama 5. Łs.
uległa zmianie (9), a charakterystyka
Simpli Pünn. to przewaga elementu pow-
racającego nad opowiadaniem (10). Dwie te
recenzje wypasły się do siebie pierwotnie (10).

Tekt Pünn. rozpowrechniony jest w Indjach
półn.-zach. i centralnych (20). Narwa
"ornator", Uborg Kosegarten nadał tej re-
cenzji, dziś już jest nieważny, bo ty-
powe ustępy, które ja wyrotoczy, wiszę
z rec. Tantrabhadry (10).

Przedtem dzielił Hertel recenzje Pañc. na
dwie grupy: 1. Som., Kshem., Pahl. i N
(znaczenie mniejsza ilość strof i powiastek,
dysproporcja między pojedynczemi ksiąg-
mi, zwłaszcza nadwyczerpana krótkość Łs.
4 i 5.) i 2. północne rec. Simpl. i Pünn., któ-
re wzajemnie na siebie wpływały, bardzo
były rozpowrechnione, z których Simpl. a
more i Pünn. uległ późniejszym przerobkom.
i które powstały w czasie 950-1300. Z nich

wypłynęły późniejsze zbiory, jak *Pañcaviñśatikâ*, *Sullasaptati* etc. (2).
 Gdy wyszłkie dawniejsze rec. polegają na
 niezbyt różnych od siebie oryginałach
 (10, zob. tablice synopt. dawn. rec. 9), re-
 cenzje dźinistyczne bardzo zmieniają,
 przedstawiają i interpolują (10), a choć
 stosunkowo późne, wypierają dawne dzieła,
 którego ślady znajdują się i później (10).
 Istniały też rec. metryczne; z jednej części
Meghaviyaya, fragment drugiej przechował
 się w *Tantr. II, 39* (10). Pierwotne *Pañc.*
 przechowało się w Kaszmirze, w półn.-
 zach. Indjach stało się popularnym i było
 opracowywanem w narszach ludowych
 (*folkli* i w południowych Indjach), a i póź-
 niejsze sanskryckie rec. dźinistyczne wy-
 kazują wpływ wródeł ludowych (3/4).
 Z Kaszmiru, nie w oryginale, ale w przesót-
 kach, rozentło się po Indjach. Z zagubionej
 rec. półn.-zach. powstały *Som.*, *Pahl.*,
Simpl., *Purn.* oraz wyciąg, z którego wypły-
 nęły *SP* i *Lit.* Pora tem w Kaszmirze pie-
 kowano stary tekst zawarty w *Tantr.*
 (14). Ale i wyszłkie inne rec. *Pañc.*, różne
 od *Tantr.*, polegają również na recenzji

x i 10.

x (3/4.20)

Kaszmirańskiej, napisanej również w piśmie
 Garadâ i bardzo blisko spokrewnionej z rec.
 Tantr., a najwierniejsem jej odbiciem, choć
 pełne błędów, z rec. Pahl. (18). Oba wyphy-
 wy pierwotnego dzieła (Tantr. i Pahl.) są
 ważne dla wzajemnej krytyki (18, gdzie
 zob. restawienia Syr. Jana z Kapui i Tantr.).
 Jeżeli było dzieło pierwotne, to wyka-
 zało dopiero ostatecznie odkrycie obu rec.
 Tantr. i ustalenie rodowodu różnych rec.
 Pañc. (19). Dziś teksty Pañc. znajdują się
 w Indiach północnych, zachodnich, pusta-
 dniowych, centralnych i w Nepalu, nie-
 ma ich natomiast w Bengalji. Simpl.
 i Purn. rozpowszechnione w półn.-zach.
 i centralnych Indiach, a zwłaszcza Purn.
 (20). Na południu, jak widzieliśmy, nie
 było tekstu Kompletnego Pañc., stał lalki
 archetypu SP 2le usupetrione (22). Dziś
 w połudn. Indiach są rozpowszechnione
 Tantr., Simpl. i Purn., bez SP w całym
 Dekhanie i może trochę dalej na północ
 (20). Pañc. dostało się na południe w pier-
 woych wiekach naszej ery, ale tylko w wy-
 ciggu ad usum Delphini. Epitomator liczył
 stróż matę, liabę bajek nie miał zmienić.

24.

Już za jego czasów istniało kilka
mało do siebie różnych rękopiśmian
tego tekstu (22).

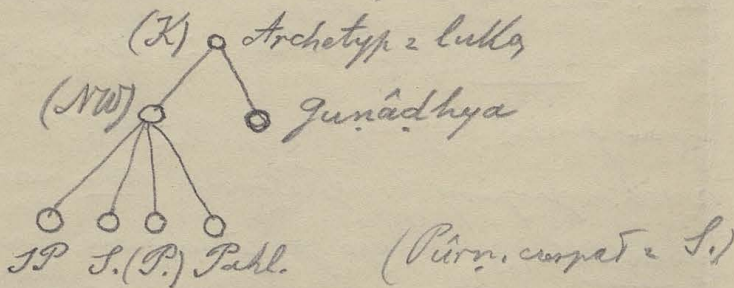
3 Kopisy Pañcatoritry.

Hamburgski H, J (Simpl.) (2)^(2,3), Berlinicki A, K, Bh
(= Bh' + Bh''), bh zawierają tekst Pūrṇ. (2). Berlinicki B
zawiera rec. drin., o której Leumann (2). - 6 rękłk. Büblers
z India Office Libr. w Puna: Nr. 90 (Pañcākhyānāśdhāra
Megharājya) (3), Nr. 85 (tekst Zalanosa, przeróbka tekstu
Pūrṇ.), Nr. 86 (Simpl. późniejszy od rękłk. hamba), Nr. 87
(mieszana Simpl. i Pūrṇ.), Nr. 88 (wisem. t., mieszana
Simpl. i 1P), Nr. 89 (rec. mieszana) (8). - 5 rękłk. kompletnych
z Pūny: I, 17. II, 46. IV, 54. IV, 359. VIII, 241/10). - 4 rękopisy
rec. Jār.: VIII, 145 = P (10. 11), r (Das süd. Pañc. Einl. Ann. 1), p
(= p' + p''), R, dwa ostatnie nabyte w Trinagar (11). - 2 późno-
cne rękłk. z Palace Libr. w Tanjore (22, pag. XXVII), znane H. z kopij 10
pierwszych Kart. - XXIV, 417, Deccan Coll. Library w Puna (rec.
mieszana) (3. 4. 11). - 17 rękłk. pisów 1P: g i d (India Office),
A, B, C (moje); F, O, M, H, E, L, K, N, J z Gov. Or. Libr. w Mu-
dras, Q i T z Pal. Libr. w Tanjore, X (Hertha) (9. 20. 22). - Dalsze
rękłk. 1P: Z (Pal. Libr. Tanj., mało wartościowy) (22), a dalej z tej bbl.
w Tanjore odpisy 10 pierwsz. Kart rękłk. P, R, S, U, V, W, Y bez war-
tości (22), wreszcie z (bibliot. w Khatmandu, recenzja nepalska)
(20. 22). - Kopje Pañc. Tullberga A, B, C, E, D, G (rec. Anantakhaty),
F, A, B, & text. orn., C, E, F recenzje mieszane, G, D text. simplicior.
(23). ~~Ogółem 60 rękłk. i 60 listów.~~ - Tekst orn. A (India Office
2643), P (Punā, Rep. 1897, 419), Q, text simpl. s i 5. Ogółem
rękłk. pisów 63. X (30).

Pokrewieństwa tekstów.

We wstępie do wydania tekstu SP^x Hebel
obszernie omawia niektóre wstępy SP
w porównaniu z innymi tekstami i do-
chodzi do ważnych spostrzeżeń co do pokre-
wistości różnych recenzji Pañcatantri.

SP. II, 27 = Tantro. II, 45. Tyłko Tantro ma
dobry tekst, Somadeva zdradza wyraźnie
tekst w tekście Junādhyi, natomiast SP,
Simpl., Pūrṇ., Pahl. mają wspólny z Sg tekst.
Z tego wynika, że wszystkie 5 rec. mają
wspólny archetyp z lulką, a 4 rec. (bez Jun.)
wspólny późniejszy archetyp:

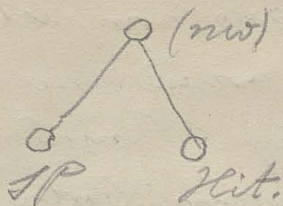

SP. III, 41 i należyca do tej strofy bajka III, 5
(o oszustach) dowodzą również wspólnego arche-
typu z lulką dla SP, Simpl. (Pūrṇ., który corpaṭ
z Simpl.) i Pahl., gdy Som. (Jun.) i Tantro. mają
pierwotną błędą.

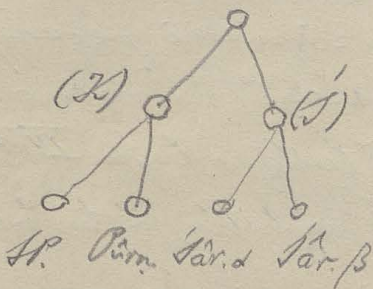
SP. I, 115 = Tantro. I, 114. SP. ma vikramam
zam. ākramam, które najprawdopodobniej ma

^x Kt. nie ma tej
strofy.

ākramam, co wskazuje na alfabet Sāradā,
 gdzie nda prawie = ma. Lekcja vitkransam
 miał jui archetyp SP, a zapewne i rec. pōtm-
 zach. (Simpl.) oraz tekst pōmell. Pahl., ale nie
 Tanti, i jui. Pōqd pochodzi d wyroeu w alf.
 sār ze odsybanego. Tnego dowodu dostarcza
 SP. I, 154, tu także archetyp SP wypłynął expl.
 w alf. sār. jak i archetyp lit., ale odmianna
 lekcia lit. w tej strofie presyah ram, Chri-
tyah w SP. dowodzi, że lit. nie wypłynął z SP,
 bo i Nārāyaṇa miał egzemplarz pōtm-zach,
 a wszystkie rec. SP. pochodzą d jednego rō-
 kopisu, który jui się trochę różnił od pōtm-
 zach. pierwotnego tekstu wyiggu. W łajce
 II, 3 ma SP (a więc i jego archetyp) mukha^o
 ram, mushka^{w lit.}, co dowodzi, że Nār. miał pōtroczy
 egzemplarz wyiggu z poprawką lekcia. Pōtm-
 zach. rōkopisy b. często mają kha ram. sha, więc
mukha, z którego podobniowie zrobił mukha.
 Bajka o śiglitnym rakalu, której nie mają
 Som., Pahl. i SP, a więc w egzemplarzu Nārāyaṇy
 była to interpolacja z innej pōtm-zach. recenzji
 (bajka ta znajduje się w Tanti, stąd u Kshem,
 oraz w rec. diinisty); stąd zapewne i egzemplarz
 Nārāyaṇy pochodzi z pōtm-zach. Indyj. Z tego
 wypływa także stosunek lit. do SP.

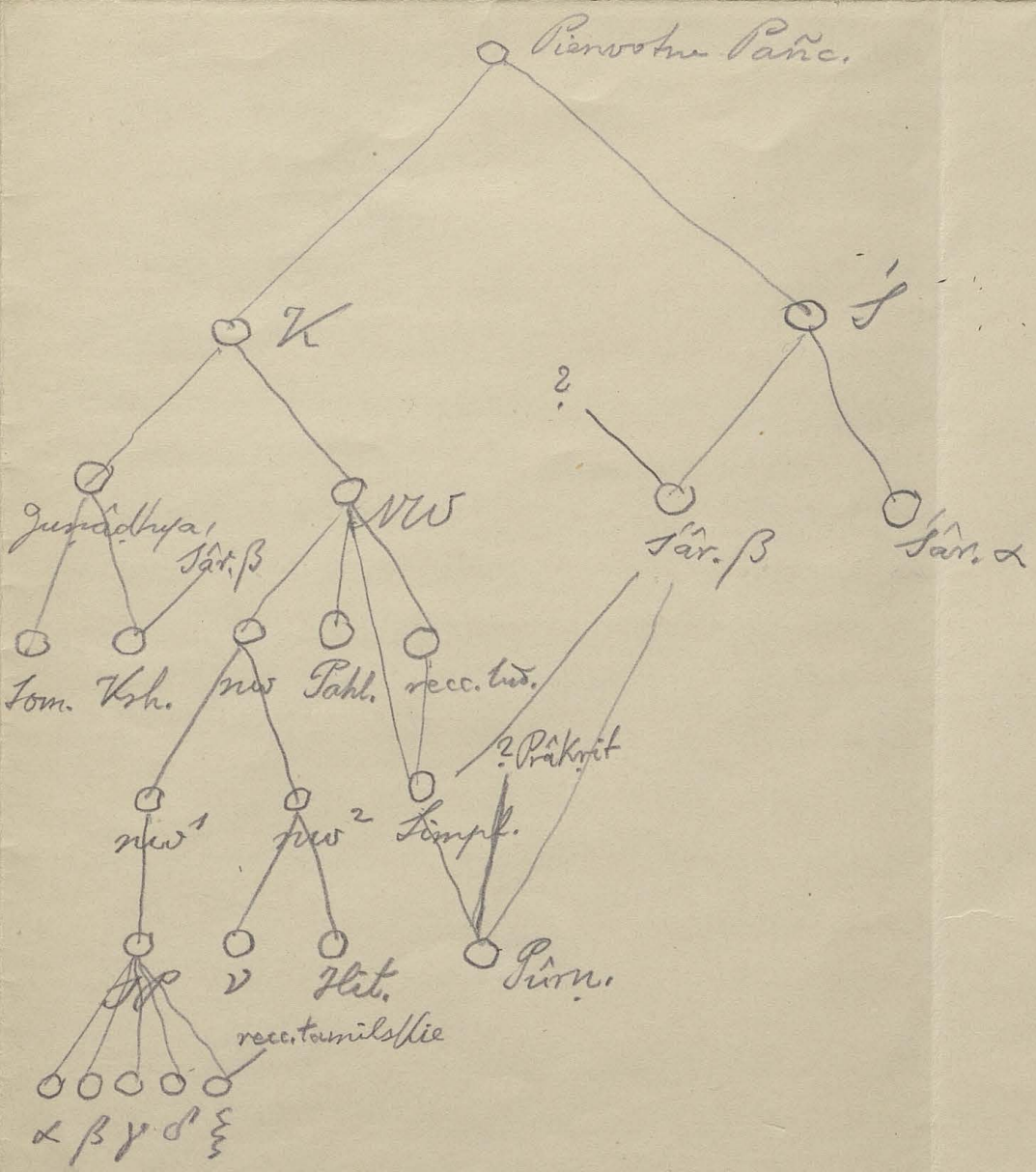

$SP, II, 41 = \text{Sár. II, 29} = \text{Pärm. II, 112} = \text{Lit. I, 129}$.
 Lekcja Sár. (Tark) są pisowotne, z nich wypłynę-
 ły tamte błędne, spowodowane alfabetycznym Sárada.
 Dwa wspólne błędy SP i Parm. dowodzą, że
 Parm. prócz Simpl. i Sár.β enad jeszcze inną
 recesję Pańc., z której wypłynął wyciąg SP,
 a recesja ta wskazuje na archetyp inny od arche-
 typu obu rec. Sár. α i Sár.β.

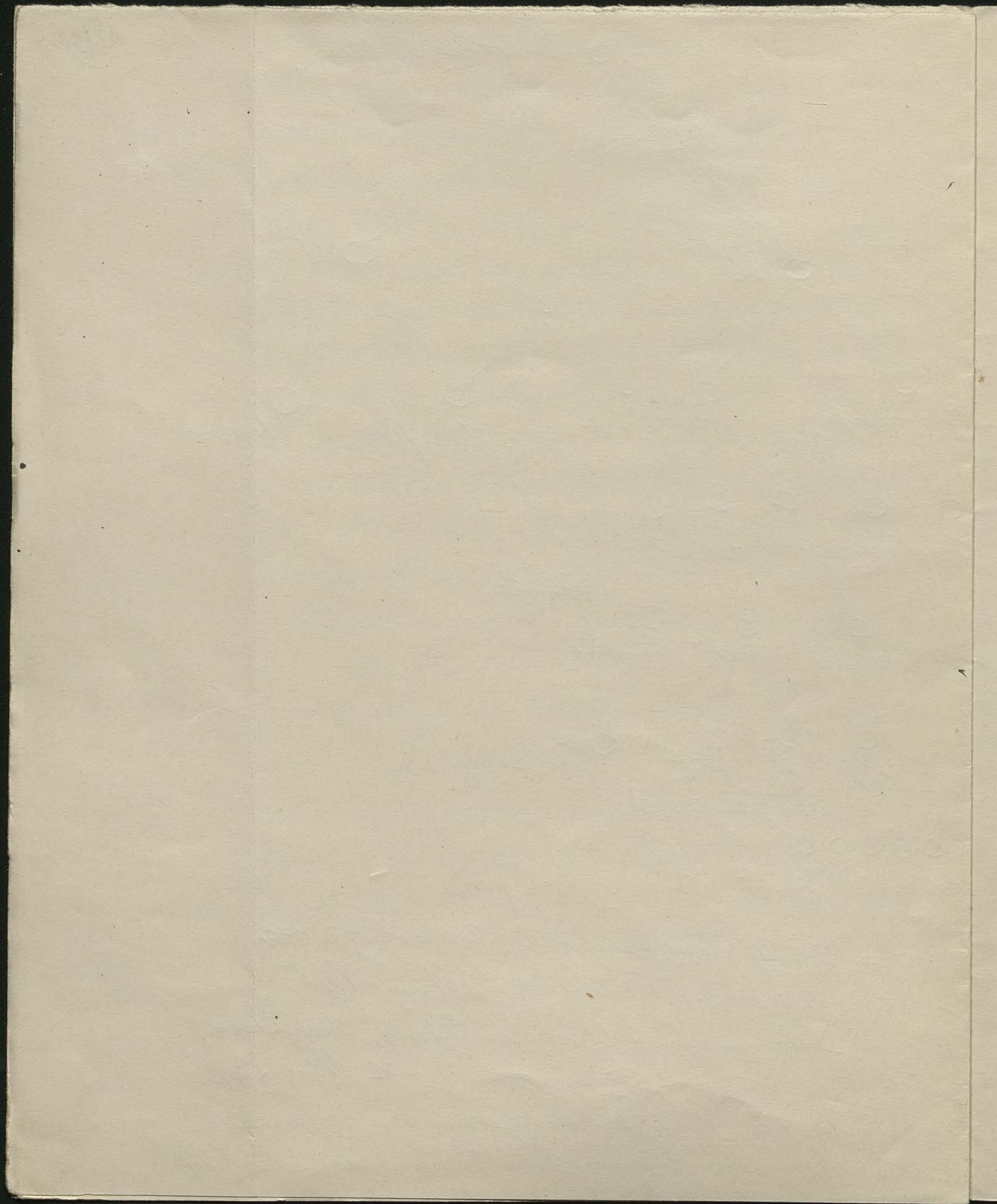

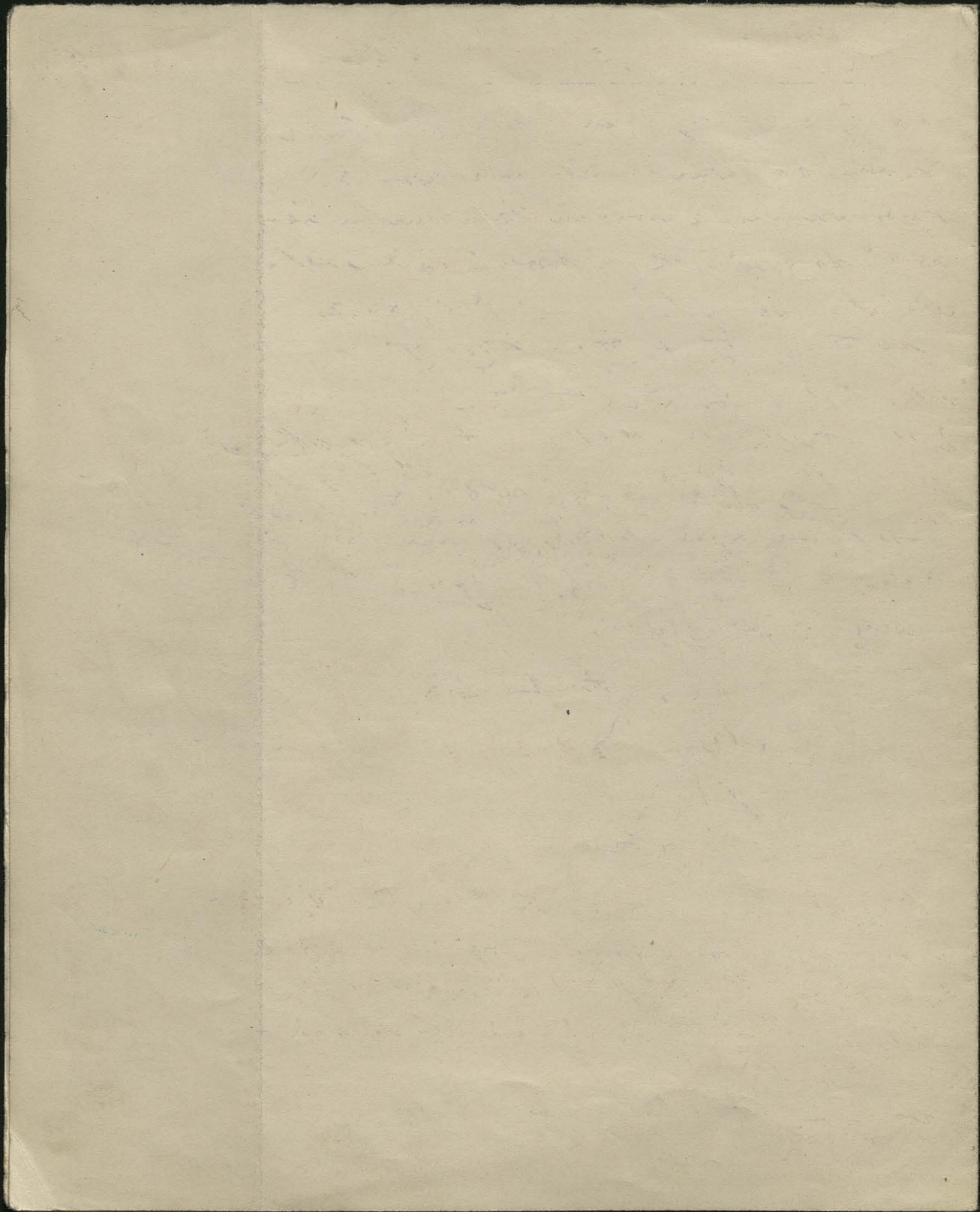
Z tego wszystkiego wypływa, że jwz archetyp
 SP miał luthi. Lutha w bajce III, 5 fak jest
 widoczną, że w różnych rękopisach SP amydu-
 jemy się z różnymi próbami wypubliowania jej,
 ale żadna z tych prób nie doprowadza do po-
 prawego tekstu Tomradary i Tantro, a
 niędane te próby stwierdzają narazem, że
 nie mogły osiągnąć zadowolonej lekcji, bo

na potudniu nie było kompletnego tallatu
 Pañca (p. w. to, co powiedziano o rec. 5).
 Nie był to archetypp S¹ miał luki i błędy,
 ale miał je już wzór (Vorlage) tego arche-
 typu. Tak np. luka w S. III, 75 pochodzi nie
 od autora (pisarza) archetyppu S¹, lecz od nie-
 identycznego z nim autora wyciągu, który
 mieszkał w półn.-zach. Indjach, bo lukę tę
 mają także Tantro, a Purn. ma tu błędny popraw-
 kę tej luki w strofie. Tu zatem była już luka
 w archetyppie wszystkich dawnych rec. san-
 skryckich Pañcatantroy. Błędy we wzorze ar-
 chetyppu S¹ są np. w S. I, 115; I, 154; II, 27. 41,
 a błędy te wspólne z innymi recensjami wka-
 zują na wzór (Vorlage) północno-zachodni.
 (NW), który miał lukę w bajce III, 5. Z powo-
 dów graficznych wynika, że ta rec. półn.-
 zach. wyptynęła z oryginału spisane go pismem
 Jāradā, który nie był identycznym z Tantro,
 ale bardzo blisko z nim spokrewnionym
 (zob. Nr. 22, IIIe), bo tekst ~~S¹~~ archetyppu S¹
 bardzo blizony do Tantro. Otrzymujemy
 zatem następujący rodowód:

nw = wyciąg półn.-zachodni. Co do lit. i rec.
 v zob. wyżej rec. południowy Krótki Nr. 5,
 str. 14. — Ponieważ, jak widzieliśmy, Tomadeva,
 SP i Pahl. należą do innej grupy niż Sār. α i β,
 więc wszystko, co jest w obu grupach wspólne,
 należy do pierwotnego tekstu Pańc. (str. LXXXV).

Tit. Pet.	JP.	Tantor.	Tit. Pet.	JP.	57 Tantor.
Einkl. 7a	Einkl. 10a	—	I, 66	II, 15	II, 20
" 11	" 8	—	mahatapy (NB)	II, 18	II, 28
" 12a	" 4a	—	I, 67 = IV, 103	II, 22	II, 32
" 19 = II, 9 *	II, 66	II, 102	I, 68	II, 21	II, 31
S. 4, 7, 9 f. Prosa (N' hat Vers)	Einkl. 9	—	J. 24, 2, 18 f.	f. II, 25	z. 12, 65 f.
Schl. Einkl. 47	I, 87	I, 92	I, 80	f. II, 27	f. II, 45.50
I, 1	II, 1	II, 1	I, 93	II, 29	—
I, 28	II, 2	II, 2	I, 94	II, 30	—
Schl. I, 34	II, 3	II, 5	I, 95	II, 31	—
S. 13, 2, 20 f.	f. II, 7 (Rec. d)	f. II, 16	I, 96	II, 32	—
I, 37	II, 4	II, 7	I, 97	II, 33	II, 51
I, 38	II, 5	II, 8	I, 102	II, 36	II, 58
I, 39	II, 6	II, 9	I, 103	II, 37	II, 56
I, 48	II, 8	II, 21	I, 104	II, 38	II, 59
I, 42	f. I, 76	f. I, 78	I, 105	II, 39	—
I, 49	III, 37	III, 47	I, 107	II, 40	II, 61
I, 52	II, 49	—	I, 109	II, 42	II, 68
I, 56	II, 20	II, 30	I, 110	II, 43	—
I, 61	II, 9	II, 22	I, 113	II, 44	II, 69
I, 62	II, 10	Prosa z. 1176	I, 114	II, 45	II, 72
I, 63	II, 11	II, 23	I, 115	I, 105	I, 107
S. 21, 2, 10	f. II, 12 (R. d)	f. II, 18	I, 118	I, 3	—
265	II, 13	II, 25	I, 123	II, 28	II, 46
			J. 34, 2, 4 Prosa	f. zu z. 910	—
			I, 128	II, 50	II, 77
			I, 129 (**)	II, 41	II, 79
			I, 130	II, 52	II, 81
			I, 131	II, 53	—

*) s. Hertel II. Einkl. LXXII. **) s. Hertel ibid. Einkl. LXXIII ff.
 © Schögel hat Vers I, 158, ebenso W Rec. d u. 2 Hab.

Hit. Pet.	N ^o	Tantr.	Hit. Pet.	N ^o	Tantr.
I, 132	II, 54	II, 82	II, 38	I, 13	I, 7
I, 133	II, 55	II, 84	II, 39	I, 15	I, 9
I, 134	II, 58	—	II, 40	I, 17	I, 10
I, 135	II, 59	II, 85	II, 41	I, 18	I, 12
I, 136	II, 61	II, 88	II, 43	I, 19	I, 13
I, 137	II, 64	II, 96	II, 47	I, 25	I, 25
I, 138	II, 65	II, 97	II, 51	I, 21	I, 15
I, 140	II, 67	—	II, 55	I, 27	I, 18
I, 149*)	II, 26	II, 36. 43	II, 56	I, 28	I, 19
I, 150	II, 70	—	II, 58	I, 30	I, 21
I, 151	II, 72	—	II, 59	I, 31	I, 27
I, 164	II, 77	II, 142	II, 61	I, 32	I, 28
I, 165	II, 78	—	II, 64	I, 34	I, 31
I, 166	II, 79	—	II, 65	I, 35	I, 32
I, 167	II, 80	—	II, 66**)	I, 37	I, 33
I, 168 = II, 69	II, 81	II, 146	II, 67	I, 38	I, 39
I, 169	II, 83. IV, 3.	II, 152	II, 68	I, 42	—
II, 1	I, 1. u. zu 2. 34.	<u>Lücke</u>	II, 69	I, 43	—
II, 4	II, 60	II, 86	—	I, 40	—
II, 5	II, 56	—	—	I, 46	I, 45
II, 8	I, 2	—	—	I, 44	I, 43
II, 12	I, 20	I, 14	—	I, 119	<u>Lücke</u>
II, 16	I, 5	—	—	I, 50	I, 52
II, 26	I, 7	I, 2	—	I, 54	I, 55
II, 31	I, 8	I, 3	—	I, 56	I, 57
II, 32	I, 9	—	—	I, 57	I, 59
II, 36	I, 10	I, 4	—	I, 59	I, 58
II, 37	I, 11	I, 5	—	—	—

*) v. Hertel, N.P. Einl. LX. **) Hert. ibid. I. 11. ⊗ MudrāśāKoh. II, 13

<u>Plat. Pet.</u>	<u>SP.</u>	<u>Tantr.</u>	<u>Plat. Pet.</u>	<u>SP.</u>	<u>Tantr.</u>
II, 118a	I, 60a	I, 61a	II, 155 = II, 19	I, 53. 114	—
II, 119	I, 62	I, 63	II, 160	I, 152	I, 168
II, 121	I, 63	I, 64	II, 161	I, 153	I, 169
II, 122	I, 67	I, 67	II, 163	f. I, 155	—
II, 123	I, 68	I, 68	II, 165*)	I, 154	I, 170
II, 124	I, 69	I, 70	II, 166	I, 156	I, 171
II, 126b	I, 70b	—	III, 8	f. III, 8. 33	f. III, 4. 43
II, 127	I, 71	I, 71	III, 9	III, 26	III, 35
II, 128	I, 73	I, 74	III, 13	III, 28	III, 38
II, 129	I, 75	I, 76	J. 91, Z. 19	f. III, 29	—
II, 132	I, 74. III, 5	—	III, 14	III, 31	III, 42
II, 135	II, 19	II, 29	III, 15	III, 32	—
II, 137	f. I, 115	f. I, 114	III, 24	III, 50	Lücke
II, 138	I, 116	I, 115	III, 114	III, 63	III, 92
II, 139	I, 77	I, 80	mudam vishā ^h)	III, 78	Sār. β III, 148
II, 140	I, 79	I, 82	(A)	I, 125	I, 133
II, 143	I, 81	I, 84	III, 117	I, 117	I, 116
II, 145	I, 82	I, 85	IV, 4	I, 118	I, 117
II, 146	I, 88	I, 86	IV, 5	IV, 9 = Einl. 19 s. oben	—
II, 147	I, 86	I, 91	IV, 9	I, 142	I, 155
II, 148	I, 90	I, 95	IV, 10	I, 51	I, 53
II, 149	I, 94	I, 98	IV, 15	I, 52	I, 54
II, 150	I, 96	I, 100	IV, 18	IV, 19 = II, 155 s. oben	—
II, 151	I, 97	—	IV, 19	f. V, 2	f. V, 2
II, 153	I, 109	—	IV, 20	—	—
II, 154	I, 113	I, 113	—	—	—

*) Herkl. SP. Einl. LVIII. H. v. Herkl. Das SP. Uebericht d. 9 u. Einl. 2. Rec. d. T. 1. 18

<u>Lat. Pat.</u>	<u>SP.</u>	<u>Jantr.</u>
IV, 52	III, 16	—
IV, 56*)	cf. III, 41	cf. III, 59
IV, 58	I, 102	—
IV, 60	I, 103	I, 106
IV, 61	I, 104	—
IV, 65	III, 66	III, 94
IV, 69 =	I, 168 s. oben	
IV, 87	IV, 6	—
IV, 97	V, 1	V, 1
IV, 101	V, 5	—
IV, 102	I, 122	—
IV, 103 =	I, 67 s. oben	
IV, 106	I, 84	I, 87
IV, 132	III, 39	III, 49

167. Herg. h. m.

* J. Hertel SP. Einl. XXXVIII.

Mahābhārata.

59

Kit. IV, 90 Udyog. XL, 21

" IV, 91 M. H. 12, 275

" IV, 136 Ādip. LXXIV, 103,

Jānt. CLXII, 26

Anuśās. LXXV, 29

} Tantra.

Mahābhārata. 2.

- Plit. III, 59 Udyog. XXXV, 58
" III, 100 Śāntip. XC, 4.
" III, 116 MWh. 5, 1427
" III, 122 " Udyog. XXXVII, 18. *Hariva*
" III, 136 Vanap. XXVI, 8
" IV, 3 MWh. III, 13847
[" IV, 5 Śāntip. CXXXVII, 20. v. c.
P.R.] III, 7.
" IV, 11 cf. Adip. CXI, 75. Śānt. CXI, 37
" IV, 17. Adip. CXI, 82 Śānt. CXI, 33 *Hariva*
" IV, 22 Udyog. XXXVII, 16. Śānt. LXIV, 7
" IV, 72 Vanap. II, 49. Śānt. CXXX, 148
" IV, 73 Śānt. XXVIII, 36
" IV, 76 " XXVIII, 52
" IV, 86 MWh. 12, 12493. Prabothacand.
" IV, 89 Śānt. CX, 23

- 60
- [I, 95 Sânt. VIII, 19. Râm. 6, 83, 35.
(N. u. Pañc.)]
- [I, 115. Zabhâp. LXII, 11. Udyog. XXXIII
17 u. CXXVIII, 49. C. 31. P. u. 10.]
- I, 116. Sântip. CXI, 32
- I, 121 bis MSh. 12, 3892
- I, 127 MSh. 13, 7607. Berl. U. Pañc.
- [I, 134 Sântip. CLXXIV, 19. N.]
- I, 142 Varap. II, 49. Pañc. II, 156
- I, 143 " II, 40 " I, 407. II, 116.
- I, 156 Adip. LXXIV, 40
- II, 7 MSh. 5, 4523.
- II, 9 Sântip. CCCXXI, 93
- II, 63 MSh. 5, 1033.
- II, 103 Udyog. XL6, 7, Anusâs. XX XVIII, 25
- II, 130 Sântip. CCCXXI, 93 (Dielke)
- [II, 135 Adip. CXL, 75. Sântip. CXL, 347. P. u. 10.]
C. 19. Subh. 2757.
- III, 36 MSh. XV, 193.

Mahābhārata. 1.

Kit. I, 2 Śānt. XXV, 20. CLXXIV, 40.
Vanap. II, 16.

Kit. I, 6 Adip. CXL, 73. Śānt. CXL, 34

" I, 7. 8 Udyog. XXXV, 56. 57

" I, 11 pratyākhyāne (N) MBh. 13,

" I, 12 Bhag. XVII, 20 5572.

" I, 19 Udyog. XXXIII, 90

" I, 20 Śānt. CLVIII, 16. 17.

" I, 25 Udyog. XXXIII, 78

" I, 31 " XXXVIII, 18 (Manu

(Pāñc.) VII, 213)

" I, 44 MBh. 12, 5528.

" I, 45 Vanap. II, 54. Udyog. XXXIII,

34. Manu III, 101. Pāñc. I, 171.

" I, 91 MBh. 13, 1506. 2497.

[" I, 94 * Śānt. VIII, 18, Rām. 6, 83, 32.

(P. u. Pāñc.)]

- 61
- [II, 61 s. Nitinat. SP.]
- [II, 135 s. 2757. SP. MWh. etc. SP.]
- [II, 146 s. 3490 quoted from Panici SP.]
- [II, 145 s. 426.3231. SP.]
- III, 110 s. (Rudigupta)
- III, 136 s. 2719 s. MWh.
- III, 137 s. 3228

Subhāshitāvalī.

- Plat. E. 1 of J. 62
" E. 3 of J. 2645 u. 2952
" E. 13 J. 500 (cf. Pañc. I, 27),
Nitisat. Ed. Tel. No. 32.
" E. 24 of J. 401
" I, 24 J. 267 a. Nitisat.
[" I, 38 J. 3125, Niti. Ed. Tel. 91.]
" I, 46 of J. 225 of 256. [20.]
[" I, 49 of J. 2953. 2954. s. Chana.]
" I, 53 J. 498 (Śāringadh., Pañc. V, 38)
" I, 101 J. 201, Nitis. Ed. J. 33
[" I, 109 J. 3347 (Śāring.) 20.]
[" I, 118 J. 3037 s. Can., V. C. 20.]
" I, 126 J. M. C.
" I, 163 J. 461 u. 4806.
" II, 19 J. 3215
" II, 20 J. 1228, 3168

^{Canakya.}
Vriddha Canakya.

62

Lit. E. 17 V.C. IV, 1 u. XIII, 14
Kos. I, 82.

• E. 25 C. 9 (17) u. V.C. II, 11

• E. rūpayamvāna° (N) C. 7 (16).

• I, 75 Cān. 32 (53) Kos² I, 83.

• I, 77 C. 37

• I, 78 C. 36, V.C. I, 9, Śāring.

• I, 90 C. 79

[• I, 96 V.C. IV, 15. Mricch. Act I.]

• I, 98 C. 34, V.C. VII, 1. [II']

[• I, 110 V.C. III, 3. H. u. Pañc.]

[• I, 115 u. Mgh. II.]

[• I, 118. V.C. VII, 14 H. P. Subh.]

• II, 3 C. 82

3037.]

• II, 11 V.C. XII, 22

[• II, 12 V.C. III, 13, C. 73. P. u. H.]

• II, 44 C. 47, V.C. XIV, 15.

II, 60 v.c. XV, 9

II, 105 c. 78

II, 107 c. 43

[II, 135 c. 19 MWh. P. P. Subh.]

III, 4 c. 73 (Tańc. I, 389)

III, 10 c. 92 (60)

III, 11 c. 93

III, 21 c. 82 Mahânât. 409

III 62 c. 80.

III, 115 c. 109 (61)

[IV, 5 v.c. XIII, 7 MWh. P. P.]

IV, 8 = II, 105.

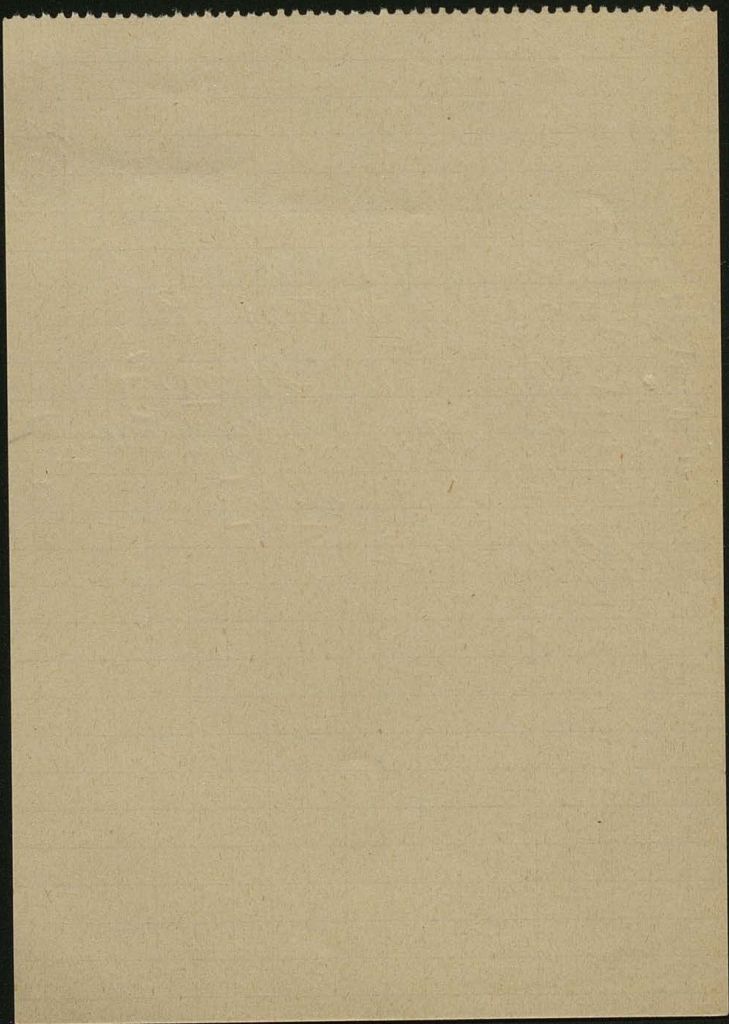
IV, 107 c. 33

1

Nitiśatalla.

63

- Mit. E. 13 s. Subhâshitâvohi (Panc.)
" I, 24 N. Ed. Tel. No. 63
" I, 38 " Subhâsh.
[" II, 36 N. Ed. T. 30 2P.]
[" II, 37 " 31 2P.]
[" II, 61 Ed. T. 106. Subhâsh. 528 2P.]
[" II, 166 " 47 2P. P.]
" IV 104 " 3.

64

Kādambari.

[Lit. E. 11 cf. Kād. pag. 102 ff.]

Verūsainhāra

III, 138 v. III, 3

Parāśaras mṛiti.

III, 145 P. Adhy. 3,

Kirātājunīya

[Lit. IV, 181 K. II, 30, ff.]

Yājñavalkya.

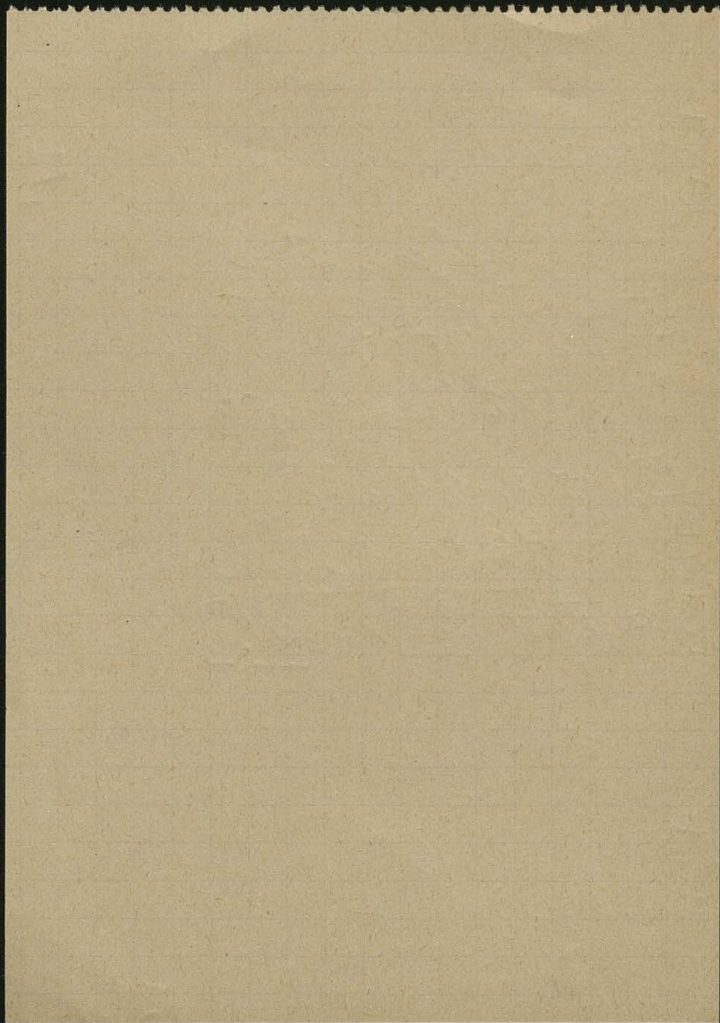
Kat. E. 20 y. I, 350.

Mricchakatikā

[Lit. I, 96. M. I. Akt. V. C. ff.]

" I, 103 " " ff.]

" I, 164 f. M. 149, 6. Sak. 87, 8.
Mahārāt. 210. ff. u. Parc.]

Manu. s. auch MMR,

65

[Lit. I, 49 M. VIII, 17. 20.]

" I, 86 M. II, 13

" I, 91 M. IX, 3 MMR.

[" II, 8 M. VII, 99 M.]

" II, 73 M. VII, 11

" II, 74 M. VII, 8

[" III, 19 f. M. VII, 64, Kam. 12, 2]

" III, 38 f. M. VII, 198. 199.

" III, 48 M. VI, 74

" III, 786 M. VII, 195a

" III, 79 " III, 192

" III, 80 M. VII, 195β. 196α

" III, 122 M. VII, 213 Mahābh.

Udhyog. XXXVIII, 18.

" IV, 88 M. VI, 66.

Manu
Mahābhārata
Subhāshikāvali
Cāṇakya
Vriiddha Cāṇakya
Nītisatoka
Sūryasiddhanta 6
Shatoka-gara Nītisāra 2
Tāhitya Darpana (quoted) 1
Brahmavivarta Purāna 1
Nāgānanda 1
Venīśaikhāra 1
Pārāśarasmoiti 1
Yājñavalkya 1
Somadeva Sabastitoka 1
Prabodha-candodaya 1 (auth. ill. Bk.)

Kathāsaritāgara,

66

[Lit. II, 122 U. LX, 121. Sp. Pinn.]

Rāmāyana

[Lit. III, 14 R. II, 26, 35. Sp. Sp.]

Brahmavair. Pur.

Lit. III, 29 Br. 3, 28, 5 = Kāśikā. 57

Nāgāranda

Lit. IV, 67 N. IV, 57

Prabodhacandrodaya.

Lit. IV, 86 P. 94. MSh. 12, 12493

Somadevas Yaśastilaka

Lit. IV, 94 cf. y. Peterson Notes 82

Kisupālavadhā.

lit. II, 6 f. II, 32 lit. IV, 16 f. II, 37
II, 134 f. II, 29
IV, 2 f. II, 44
III, 95 f. II, 62
III, 118 f. II, 79

Phatalharparas Nitisāra

lit. II, 13: gh. N. 21
" II, 15 " 20
[" II, 146 " 10 20.]

Sāhitya Darpana

lit. II, 23 quoted D. 326.

Mudrāvalīkāsā.

[lit. II, 113 M. IV, 13 (Ed. Tel.) 20.]

III, 104 = Kam. P, 15 (auch Pañc.)

Plat. IV, 133 = Kam. 3, 9

" 105 } cf. ~~11, 50~~ ~~18, 51~~

" 134 = 3, 12

" 106 } cf. ~~18, 51~~

" 135 = 3, 13

" 107 } cf. 18, 50-53

~~Die fangen über 90 Klyfen!~~

" 108a = 18, 63

~~III, 112 cf. Kam. 5, 51~~

" 112 = 13, 61

" 140a = 176^a = 4, 1a

" 142 cf. 4, 42

IV, 21 = 4, 49 (cf. Kos. I, 127)

" 23 = 9, 59, 61 (Schm. u. Pañc.)

" 24 = 9, 75

" 25 = 9, 42 (auch Pañc.)

" 26 = 9, 43

" 27 = 9, 44

" 28 = 9, 45 ab (cf. Schm. u. Pañc.)

" 29 = 9, 46 (auch Pañc.)

" 30 = III, 44 ab = 9, 49 (auch Pañc.)

" 31 = 9, 57

" 32 = 9, 52 (auch Pañc.)

" 33-50 = 9, 23-40

" 51 = 9, 41 (auch Kos. III, 24)

" 54 = 9, 77

" 99 = 1, 55

" 100 = 4, 31

" 105 = 4, 40

" 108 = 3, 33

" 109-130 = 9, 1-22

~~Kitop. ambhaja bhidyaty (No. 1. Kuter II, 70) =
Tant. I, 43, sp. I, 44.~~

~~Kit. Phleg. Indr 47 purnâ gurajâchhu = Tant. I, 92, sp. I, 83
" " I, 34 ya mâca = Tant. II, 5, sp. II, 3~~

~~" " I, 158 of. 7P. zu 2. 910 (uzâdha elladivani)~~

~~Kit. Cind. 14 Kos. Sind. 7 Nach. III, 114 hat A gurjari
Kit. I, 26 Kos III, 55 vishâdya = sp. III, 18 p. 2erpl~~

~~" I, 29 bis Pañc. Das H. K. S. p. 1. sp. =
" I, 42 of Pañc. I, 152 sp. I, 7 sâr. III, 118, 119 p. 2erpl
" I, 80 of. Bei der Tant. s. 182~~

~~" I, 120 Pañc. II, 189
" I, 127 Ind. No. sp. I, 217. Kit. II, 130 Ind. u. 20h p. 5
" I, 143 Pañc. I, 401, II, 116 Tant. Pañc. p. 107.~~

~~" I, 157 Kos III, 154 a Kit. II, 101 Ind. p. 51 (Tant.
" I, 171 Pañc. II, 137 Ind. p. 217)~~

~~" II, 2 Pañc. III, 73 II, 10 Kos 213.~~

~~" III, 4 Pañc. I, 289~~

~~" III, 28 Kos III, 186~~

~~" III, 44 Pañc. III, 23 a (Kit. IV, 300)~~

~~" III, 46 " III, 21~~

~~" III, 104 " III, 26 ¹ ayu vilham das d ^{im} mit Kit. 21
" III, 21 of Kos I, 127 (Eins. gut. Kos. 2. 40).~~

~~" III, 29 Pañc. III, 58~~

~~" IV, 57 Kos III, 24 (2)~~

~~" IV, 136 sâr. 3 hat sp. Pañc. zu. Bei der Tant. s. 22.~~

Abweichungen des Mit. vom H.

Tabel vom blauen Schakhal im Mit. u. Pañc., nicht im H.
Auch sonst weicht Mit. von H. ab, aber nicht vom Pañc.
Der alberne Schluss von H. I, Eyz. 3 mir hier, Mit. = Pañc.,
H. I₁₃ (Nucimulka) stimmt nicht zu Mit., das mit Pañc. stimmt
(Stropha Nucimulka!). Aber die allermeisten für den Mit. ge-
zeichneten Pc.-Sprüche kommen im H. vor, u. zw. unter festerer
Ordnung u. genauerer Uebereinstimmung mit dem Mit., als es
bei den Pc.- u. Pc. orn.-Strophen der Fall ist. Vgl. u. a.

Pet. I, 61 ff. H. II, 9 ff. ^(Sollt. Pc.)
I 102-114 II, 38-50
(in Pc. nur II, 162 = Mit. I, 110)

I, 128-136 II, 55-60
(in Pc. nur II, 128 u. 130 = H. I, 132-
-135)

I, 164 ff II, 81 ff u. Pañc. II, 187 ff
II, 36 ff I, 8 f. Orn. I, 12 ff
(in Pc. nur I, 29 = H. II, 38)

II, 55-69 I, 24 ff Orn. I, 48 ff
(Dann in Pc. nur I, 70 = Mit. II, 55;
I, 63 KB = Mit. II, 56; I, 81 = H. II, 59)

II, 139-155 I, 78-121, Orn. I, 235, I, 253. Pañc. I, 315, 317, 344

IV, 15 ff I, 47 ff. Pc. I, 237, Orn. I, 172, 177.

IV, 57 ff. I, 106 ff. Pc. IV, 16, I, 322.

N	A	B	B	Pet.
E.1	E.1	E.1		E.1
2	2	2		2
3	3	3		3
4	4	4		4
5	5	5		5
6	6	6	#	6
7	7	5	6	7
8	8	7		8
9	9	8		9
10	10	9		10
11	11	10		11
12	12	11		12
13	13	12		13
14	14	13		14
15	15	14		15
16	16	15		16
17	17	16		17
18	18	17		18
19	19	18		19
20	20	19		20
21	21	20		21
22	22	21		22
23	23	22		23
24	24	23		24
25	25	23		25
26	<i>A. hicks</i> rapayon	—		—
27	<i>A. hicks</i> yo nama	Pror		Pror
28		24		26
29		25		27
30		26		28
31		27		29
32		28		30
33		29		31
34		30		32

N	A	B	Pet.
I, 1		1	I, 1
2		2	2
3		3	3
4		4	4
5		5	5
6		6	6
7		7	7
8		8	8
9		9	9
10		10	10
11 <i>pratyā</i>		—	11
12		11	12
13		12	13
14		13	14
15		14	15
16		15	16
17		16	17
18	18	17	18
19	19	18	19
20	20	19	20
21	21	20	21
22	22	21	22
23	23	22	23
24	24	23	24
25	25	24	25
26	26	25	26
27	27	26	27
28	28	27	28
29	29	28	29
30 <i>prya</i>	—	30 <i>prya</i>	—
31	30	30	30
32	31	31	31
33	32	32	32
34	33	33	33
35	34	34	34
36	35	35	35 <i>hi</i>
	36	36	36

N	A	B	Pet.
I, 37	I, 37	I, 38	I, 36
38	38	39	I, 37
39-47	39-47	40-48	38-46
—	—	—	44
48-59	48-59	49-60	48-59
—	—	61 daja	—
60-66	60-66	62-68	60-66
67mahodäpy	—	69mahä	—
68-86	67-85	70-88	67-85
87	86	90	86
—	87	89	87
68-86	67-85	70-88	67-85
88malajja	—	89malajja	—
87	86	90	86
—	87	90	87
89	88	92	88
—	—	—	89
90-121	89-120	93-124	90-121
—	121	—	121 bis
122	122	125	122
123-147	123-147	126-150	123-147
148-157	148-157	[Lücken]	148-157
152-172	152-172	154-175	152-172

N hat Einl. 32 Kropfen
 I 172 "
 II 166 "
 III 146 "
 IV 139 "

210 655 "
 hat aber auch Lücken in den H₂.

Darunter $\times I, 19 = IV, 9$ (Pet.)

- I, 32 = III, 98

- I, 53 = IV, 131

+ I, 67 = IV, 103

- I, 155 = IV, 2

- II, 57 = II, 110

- II, 91 = II, 136

- II, 92 = II, 117

- II, 105 = IV, 8

+ II, 155 = IV, 19

- III, 44 = IV, 30 a

- III, 141 = IV, 62.

+ I, 168 = IV, 69

also 12% Str. doppelt, bleiben

642 Kropfen, können

ca 157 aus N., die meisten auch Tante.

ca 460 die ihm nur eigen (domates in

90 aus Udm.) u. ca. 90 aus anderem

Nes der Pauc.

Hitopadesa.

Łob. straszewie Nr 1. - Hit. II, 6 (Nr. 2, str. 29). -
Hit. czarna z SP. (9). Łob. tablice Nr. 9. Hit. zawie-
ra strofy Łob. I, 36 i II, 44, mudam vishādās (9). -
~~Hit II, 101 = Aick. 5, et. Paralela między Tantar~~
wiersz 250 m. a Hit. str. 65, v - 67. * Jona Kaperi * Nr. 10, str. 102
i Hit. II, 139. Kiti i SP. ~~Paralela w bajce a Tantar~~
Tantar, i w Hit. (10). - Tablice synoptyczne (11). ~~Hit.~~
II, 136 (11). - Hit. Źganie z SP. wyprzedzając z wy-
ciggu pochodzącego od zaginionej północno-zach.
recenzji. Hit. wierszownicy (!) (14). - Opisywany
Hit. zdaje się być Bengalcja. Paralela z Hit.
~~dotykająca regl. X (20). - Hit. siwaityczny. Hit.~~
w Bengalcji Pānc. zdaje się być eastajonem
tylko przez Hit. (22). - W Nr. 22 wierszanki o
Hit. str. XCV, XX XVIII, XL. Hit. ma janał zam.
jadał (Einl. d). Nārāyana miał egre mplan
Pānc. półn.-zachodni (22). & I, 154 Hit. rezezi-
Fon uwzględniony. Archetyp Hit. polega na
regl. w alf. Śāradā, ale Hit. nie polega na SP. H.
II, 26: zapewne i Hit. miał picowotni bōdny
bhjg. SP. II, 3 (mushka) dowodzi, że Nār. miał
półn. egz. Hit. ma blyk o bhjg. szallalu, in-
terpelujg w jego wrose, pochodzący z półn.-
zach. Hit. uwzględniony Nr 22, str. LXVIII
Ann. LXVII n. Reparty tekst SP. I, 37, I, 154;

II, 3; II, 41; dwie uwzględnionej Lit. Rec. z
pochodni od rec. Pañci, z Utorij wyprawy
Lit. Słoka w rozprawie, ale Nār, miał
strafę poprawy. Lit. nie może być źródłem
z, bo w niej ma strafe, Utorij nie było
w SP. Lekcje w Lit. naproczais lekcyj SP
często dawniejsze (22). Lekcje Lit. w uwaga-
zach do tekstu SP w Nr 22.

Tekstu Kryt. Lit. niema, tekst Petersona
o tytu krym, z Pet. miał lepsze i dawniejsze
rozkopisy. Wazny komentarz Schlegla i
Lassena. Źródłami Lit. są SP i niemiecki
zbiór bajek, nie Kámand. Jedna tytkorec.
Najwinniejszy tekst margl. N, inne rozko-
pisy interjelowane i reparte. Późniejsze
teksty wykarują wyprawy Pañci. i Pañci. om.
Stosunek Lit. do SP obrotnej obróbki (1).

Aus Käm. sind folgende Strophen:

- I. 30 cf.	cf. 1, 49	
- u 152	= 4, 74	I, 70 - 4, 75
- u 162	= 2, 43	
- II, 8	= 13, 57 (auch 89)	
- u 48	= 5, 22	
- u 57 = II, 110	= 5, 28	
[- u 110 = II, 57	= 5, 28]	
- III, 2	= 7, 10 (auch Pänc. ed. 184)	
- u 3	= 1, 14	
- u 19	cf. 12, 2	
- u 34	= 12, 13	
- u 44 = II, 30ab	= 9, 49 cf. (auch Pänc.)	
- u 46	= 10, 35 (auch Pänc.)	
- u 57	= 8, 62	
- u 63	cf. 10, 27	von Kos. u. Kos ²
- u 64	= 10, 28 (auch Pänc.)	
- u 67	= 18, 44	
- u 68	= 18, 45	
- u 69	= 18, 46	
- u 70	cf. 18, 48	
- u 84	cf. 8, 23 (Pänc.)	
- u 75	= 19, 16 ed u. 19, 17 ed	
- u 87	= 19, 33.34	
- u 91	= 9, 67	
- u 92	= 18, 61.62	

~~I, 30~~
~~III, 16~~
~~II, 91~~
~~III, 140~~

~~lit. II, 100 = Kos² I, 147~~

~~" II, 103 = Kos² I, 112~~

~~" II, 110 = II, 57~~

~~" II, 117 = II, 90~~

~~" II, 120 = cf. Kos² I, 238~~

~~" II, 126 = II, 91~~

~~" II, 138 cf. II, I, 115, Tants. I, 114.~~

~~x " III, 2 Kām. 1, 10 III, 8 of II°~~

~~x " III, 3 Kām. 1, 12~~

~~x " III, 46 Kām. 10, 35~~

~~x " III, 64 Kos² I, 194 ab~~

~~x " III, 91 Kām. 9, 67~~

~~x " III, 92 Kām.~~

~~x " III, 190 ab Kām. I, 16 ab u. II, 1 ab~~

~~" III, 141 = IV, 62~~

~~" IV, 17 = Kos² I, 182~~

~~" IV, 21 cf. Kos² I, 187~~

~~" IV, 62 = III, 141~~

~~" II, 163 cf. II, I, 155.~~

~~II 2.21 mahatāp^o ortha^o II, II, 12, Tants. II, 28~~

~~" 2.24 Zeit^o 18° cf. II, II, 25~~

~~" Zeit, Zeit 19 Prosa of II° III, 29. nach III, 13~~

~~" Notes 2.7 rūpayaavara^o (N^o) cf. II° III, 58, Tants. III, 80 (22)~~

~~" Sūtra 5 of II° III, 75. (22) ebend. nur in Bezug auf Construction aufständigung~~

<u>Flit. Pet.</u>	<u>Tantr.</u>	<u>Schmidt-Pura.</u>	<u>Simpl.</u>
II, 100	—	I, 158.412. V_{os}^2 I, 147	I, 182. 405
II, 181	—	Bickell 5, 23 (v. Tantr. Einb. XXI)	
II, 103	—	I, 124. V_{os}^2 I, 112	I, 137
II, 112a	—	(cf.) II, 183 v	
II, 120	—	(cf.) I, 245 (cf. V_{os}^2 I, 238)	
II, 130	—	Bickell u. Joh. v. Capua (v. Tantr. Bem. S. 102)	
x III, 2 (Kâm.)	—		III, 73
x III, 4	—		I, 389
III, 5	—	cf. IV, 55 v	cf. I, 390. II, 97. 101
III, 6	—	cf. IV, 55 v	cf. I, 391. II, 98
x III, 28	—		V_{os} . III, 186
x III, 44a = IV, 30a (Kâm.)	—	III, 19	III, 23a
III, 44b	III, 46	I, 305. III, 200	III, 23b
x IV, 46 (Kâm.)	—		III, 21
III, 55	cf. III, 55	cf. <u>âtmaragam A.</u>	
III, 64 (Kâm.)	—	{ I, 202. V_{os}^2 I, 194a	I, 226. III, 16
III, 74 (Kâm.)	—	{ u. III, 13.	I, 206
x III, 104 (Kâm.)	—		III, 26
IV, 17	—	I, 187. V_{os}^2 I, 177	
x IV, 21 (Kâm.)	—	cf. V_{os}^2 I, 127	
IV, 23 (Kâm.)	—	III, 10 v	III, 12
IV, 25 (Kâm.)	—	III, 7 v	III, 9
IV, 28 (Kâm.)	—	cf. III, 8 v	cf. III, 10
x IV, 29 (Kâm.)	—		III, 58
IV, 30 = III, 44a	noben		
IV, 32 (Kâm.)	—	III, 9 v	III, 11
x IV, 51 (Kâm.)	—		V_{os} . III, 24. 3
IV, 131 = I, 53	noben		
x IV, 136	Jâr. B. s. Kertel, Eine zweite Rec. d. Tantr. S. 22.		

Agur vittam aus d. im Plat. s. Eine gewisse Rec. d. Tantr. s. 40.
 Im H. fehlen folgende Strophen des Lit., nicht dagegen
 in anderen Recensionen des Pāṇi. (vgl. Hertel Uebersicht)

	Lit. Pet.	Tantr.	Schmidt-Pāṇi.	Simplicior
x Einl.	138	—	—	I, 270a
x Einl.	14	—	—	Kor. Einl. 7
"	17	—	II, 64v	Kor. I, 82
"	22	—	Kor ² I, 205	II, 130. I, 361.
"	27	II, 134. III, 78	II, 134. III, 78	—
"	31	II, 135	—	—
"	32	—	II, 171v	—
x I,	26	—	—	Kor. III, 55
I,	31	—	—	I, 356. III, 86
I,	45	—	I, 148, Kor ² I, 137	I, 171
[I,	47]	—	I, 274v	—
I,	53 = IV, 131	—	—	V, 38.
I,	75	—	I, 95n Kor I, 83	—
I,	88	—	I, 125v	I, 138
x I,	120	—	—	II, 149
I,	125	II, 110	—	—
x I,	127	—	Berl. No. 177. I, 317	—
I,	142	—	—	II, 157 (158?)
x I,	143	—	—	I, 401. II, 116.
x I,	157	—	—	Kor. III, 154a
x I,	171	—	—	II, 137
x II,	10	—	Kor ² I, 3	—
II,	17	—	—	I, 264
II,	35	I, 36 A	I, 345v	—
II,	62	—	I, 83, Kor ² I, 71	I, 78

Wasservogel: Teich Padmatteli auf Kav-
paradvipa.

König Hemirya (vajrahansa) Kiranyasabha

Minister Sarajita (cahravalla, balla, calha)

Hofling Dinghamukha (balla)

Feldherr Sarasa

Spion balla

Brander balla Vicitra.

Landvogel: Gbrze Vindhya auf Jambū-
dvīpa.

Pfau Citravama, König

Beiz (gildhra) Dūradisīn, Minister

Papagei (siella), Brander

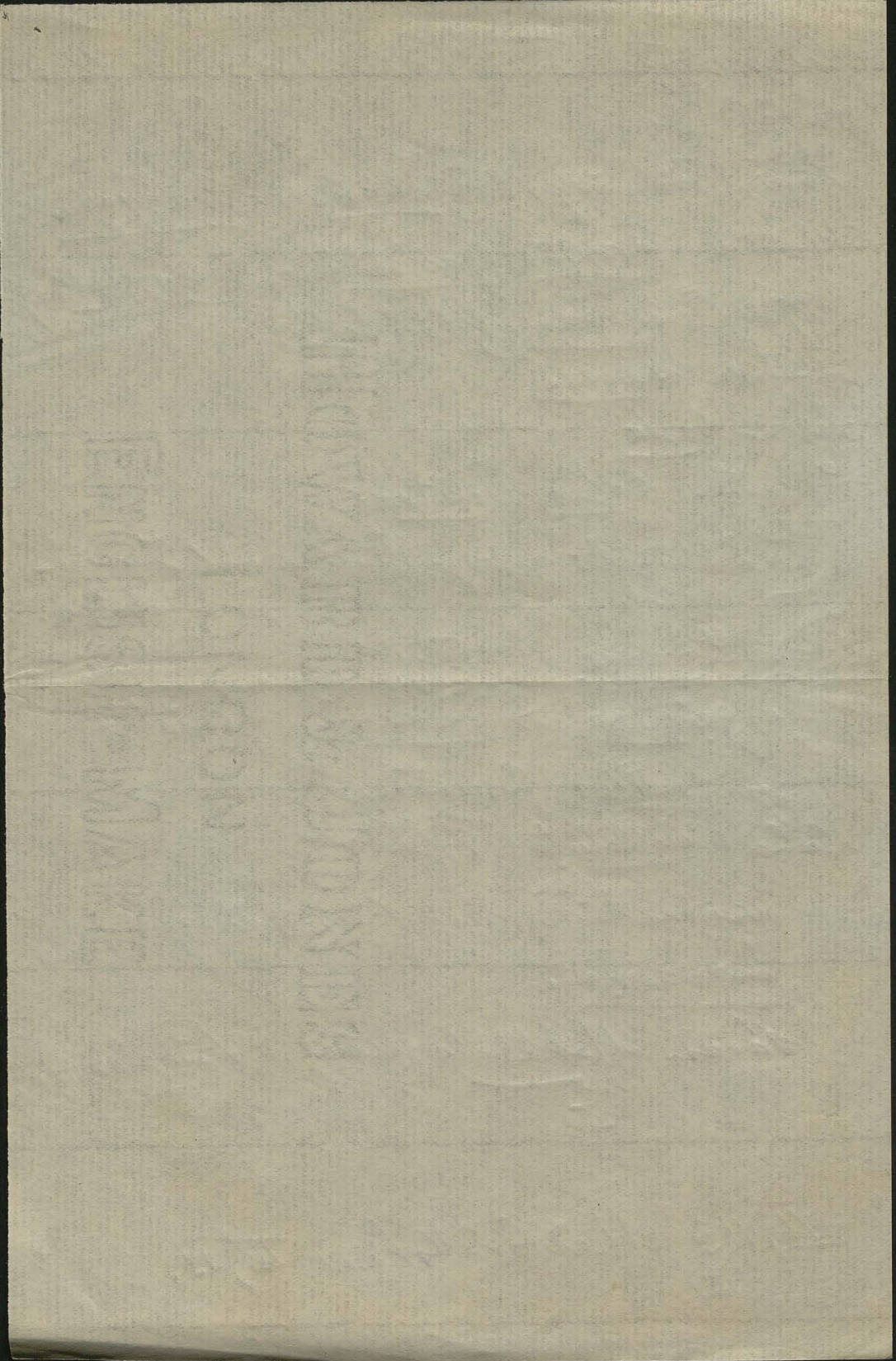
Kahn (kullkuta) Feldherr

Krattenkönig aus Sinhala dvīpa

Meghavana.

Sarasa Mahābala, König v. Sinhala dvīpa.

II, 113 Mudrārāshasa IV, 13.

Einleitung.	Jār. & Einl.	10. Einl.	Hit. Einl.
I.	I.	I.	II.
Rahmen: Löwe, Hirs u. Schakale	Rahm.	Rahm.	Rahm.
* Affe u. Keil	1.	1.	II, 1.
Schakal u. Pavle	2.	2.	—
Drei selbstverschuldete Unfälle:			
a) Der Mönch u. Ashādhabhūti	3a.	3a	II, 5a
b) Der Schakal u. die Widder	3b.	3b	—
c) Die unzüchtige Weberfrau	3c.	3c.	II, 5b
Krähe u. Schlange	4.	4.	II, 7.
Reicher u. Krebs	5.	5.	IV, 6.
Löwe u. Häslein	6.	6.	II, 8
Laus u. Floh	7.	7.	III, 6
Der schlau Schakal	8.	8.	III, 6
Fabelstr. (Der dumme Hamisa)	(I, 87)	(I, 84)	(II, 106)
Fabelstr. (Der durch schlechten Umgang ungelommenen Vogel)	(—)	(I, 93)	(—)
Kamel, Löwe, Panther, Krähe u. Schakal	9.	8.	IV, 9
Strandläufer u. Meer	10.	9.	II, 9
Hamisas u. Schildkröte	11.	10.	II, 1
Der Dumme u. die beiden Ulysses Fische	12.	11.	IV, 2
Die Hirtin u. ihre Liebhaber			
Der schlau Schakal	13.	—	—
Die Hirtin u. ihre Liebhaber	—	12.	II, 6 nur H. u.
Uebel angebrachter Rath	14.	13.	Hit., sonst in keiner Pañc. Rec. (Farrar S. 109).
Intgeriebt u. Bögeriebt	15.	14.	—
Reicher u. Schwermion	16.	15.	IV, 4.
Die von den Mäusen gef. eis. Wage	17.	16.	—
Loel, Hund u. Herr	—	—	II, 2
Löwe, Maus u. Katze	—	—	II, 3
Dieb, Affe u. Kupplerin	—	—	II, 4
Geschichte des Barbiers Mönchs	—	—	II, 5b
Geschichte des Kaufmanns	—	—	II, 5c. d. XI, 3

260
230
13
12
15

II.

Rahmen: Krähe, Schildkr., Jase. u. Maus	Jan. d. II Rahmen	SO. II Rahm.	Tit. I Rahm.
Hiranyas Lebnisse	1.	1.	I, 4
Enthüllten Sesam	2.	2.	—
Der allzuzierig Schallal	3.	3.	I, 6
Der Weber Somilaka	4.	—	—
Citrānga, Erzählung	5.	4.	(2)
Wanderer u. Tiger	—	—	I, 1
Reh, Schallal u. Rabe	—	—	I, 2
Seier, Vater u. Vogel	—	—	I, 3 of XI, 29 ³
Rajput, Kaufmannsrau u. Kaufmann	—	—	I, 7 of XIII, 13
Elfant u. Schallal	—	—	I, 8

III.

Rahmen: Krieg d. Söfen u. Krähen	III. Rahmen	III. Rahmen	III u. IV.
Der Esel als Tiger verkleidet	1.	1.	III, 2
Die Königswahl der Vogel	2.	2.	(1)
Mase u. Elfant	3.	3.	III, 3
Kebhuku, Jase u. Vater	4.	4.	—
Die hinterlistige Kupflerin	5.	—	—
Der geprellte Brahmane	6.	5.	III, 8 (H. Sind. Xb) Jark. 139
Der alte Mann, junge Frau u. d. Dieb	—	6.	I, 5
König Sivi (Lücke)	—	—	(4)
Brahmane, Dieb u. Kalkhara	7.	7.	—
Der betrog. Ehem. u. s. schlauer Weib	8.	8.	III, 5
Die Maus als Mädchen	9.	9.	IV, 5 of Mch. (Ab. d. Rec. 2.29)
Die sollange als Rittknecht d. Frosche	10.	10.	IV, 10
Vogel u. Affen	—	—	III, 1
Flamingo, Wandersmann u. Krähe	—	—	III, 4a of XI, 38, 44
Wachtel, Elst u. Krähe	—	—	III, 46.
Rajput u. König	—	—	III, 7.

IV.

Rahmen: Korkhodil u. Affe	IV. Rahmen	IV. Rahmen	IV.
Esel ohne Kery u. Ohren	1.	1.	—
Rahmen: Brahmane u. Schmeum.	—	—	—
Der Vater des Somasarmar	1.	1.	IV, 12. of X Schl. 2
Die beiden Mörder	(Lücke)	2.	III, 8
Der Kaufm., seine Frau u. ihr Diener	—	—	IV, 9.
Sollange u. Brahmane	—	—	—

- I, 1. Wanderer u. Tiger ✓ — (P. III, 2) Pet. 1. 7
- 2. Reh, Schakal u. Rabe ✓ } cf. N. III, 4 Pet. 1. 12
- 3. Geier, Kater u. Vogel ✓ } — und N. I, 7 Pet. 1. 12 (P. I, 9)
- 4. Maas u. Mönch ✓ II, 1 Pet. 16
- 5. Frau, Buchle u. Gatte ✓ III, 5 geändert Pet. 16, Lanc. 311
- 6. Jäger, Gazelle, Bär u. Schakal ✓ II, 3 Pet. 17
- 7. Räjput, Kaufmannsfräulein u. Kaufm. ✓ — N. 331 Line. 223 — P. I, 19-
- 8. Elefant u. Schakal ✓ — N. 322, Dub. 85, Fabel bei Kridler

- II, 1. Affe u. Keil ✓ I, 1
- 2. Esel, Hund u. Hase ✓ — (N. III, 5, 6, 7) cf. P. V, 7
- 3. Löwe, Maas u. Katze ✓ — (N. III, 3, Hit. II, 2) Lanc. 324
- 4. Dieb, Affe u. Kupplerin ✓ — (N. I, 2) Pañc. Kameel u. Hase N. 1342.
- 5. Mönch, Barbier u. Kaufmann ✓ I, 3 X. I, 3 — — Lanc. 325
- 6. Kriecher, Buchle u. Hirt ✓ (3. Gend.) I, 12 L. 327 fehlt im Pañc.
- 7. Krähenpaar u. Schlange ✓ I, 4
- 8. Hase u. Löwe ✓ I, 6
- 9. Brandläufer u. Meer ✓ I, 9

- III, 1. Vogel u. Affen ✓ — Pañc. (N. I, 13) Lanc. 335 P. I, 18 u. II, 12
- 2. Der Esel im Tigerfell ✓ III, 1
- 3. Elefanten u. Hasen ✓ III, 2
- 4. Götter, Wanderer u. Kater ✓ — (N. I, 7) Dub. III, 3
- 5. Wachtel, Hirt u. Krähe ✓
- 6. Wagner, Wagners Frau u. Buch ✓ III, 7
- 7. Der blaue Schakal u. die Miere ✓ — Pañc. L. 338 d. ob. III, 2
- 8. Räjput u. König ✓ — L. 339 N. u. V. 1. 1. 1. 1.
- 9. Krüger, Barbier u. Bettler ✓ V, 2

Kitopadesa

Judd. Panc.

- IV, 1. Schweine u. Schildkröte ✓ I, 10
- 2. Die drei Fische ✓ I, 11
- 3. Der Kaufmann, seine Frau — (H. I, 12) Pf. 418
- 4. Kröte, Schlange u. im Diner ✓ I, 15
- 5. Fuchs u. Maus ✓ III, 8
- 6. Reiter u. Krab ✓ I, 5
- 7. Brahmane u. Töpfer ✓ V, 1
- 8. Die Brahmane u. die drei ✓ IV, 4
- 9. Löwe, Tiger, Schakal, Rabe u. ^{Schakal} ✓ I, 8
- 10. Schlange u. Frösche ✓ ^{Kameel} III, 9 of P. IV, 1.
- 11. Schlange u. Brahmane ✓ ~~—~~
- 12. Brahmane u. Schneemond ✓ V, x Raben

I, 2. 7. 13. 14. 16

II, 2. 8

III, 8. 7

IV, 1.

~~x~~ III, 3
~~x~~ H. III, 5. 6
~~x~~ I, 7
~~x~~ I, 2
~~x~~ I, 13
 I, 12

SP. III, 4. 1278-1305.

Die Geschichte erzählt bei der Königinwall die Kräfte der Vögel:

Kshudram arthapatim prāpya
Kasmād vivādatoh sukham
ubhāvopi Kshayam yātau yathā
saso Kapinjalam ||

aham purā Kasmīnścid vri-
khe Kotaram śrītya vasams
tatra Kapinjalamāmnā viha-
zenātsnchena sthitah | aha
Kapinjaleh sāyāntanasamaye
'pi vāyātē | ato 'ham udvigo
nilhila' dīśah pāsyaṁste
stthāmi | anantarain tasyā-
vāśhokotaram dīrghakṣeno
nāma śasakṣ nishidhyamā-
no 'py āgatyā pravṛtṭah |
sa tatra Kiyathālam yāvā
atishṭhat tāvat Kapinjalah
samāyātah | tenoktam | ma-
līyam idam sthānam | tad
apasana tvam itah | asāv āha

Mitopadesā I, 1, 2, 3.

sind aus dieser Lg. des SP.
entstanden:

Kit. I, 1 (Wandener u. Tiger).

Schon im Anfang die Gesch.
erzählt Citragovinda den Tauben,
~~während die Kräfte Loghuputana~~
ka um sie vor dem vom Jager ausge-
stauten Reiskörnern zu warnen,
während Kräfte Loghuputana
den Vorgang zuiebt. Schon im
Anfang aha: aham śladā da-
Ukhihāranye caram apasyam
(in beiden die Gesch. als etwas
selbstgesehenes erzählt). Der Tiger
ist alt (~~vridhdhavyāgrah~~ H.)
wie Katze im SP. (~~vridhdhamānjā-
lah~~). Beide beten als Tiger auf
(~~Kit. vyāgrah snātah~~ Ukhīha-
stah, H. in Der Tiger im Kit.
u. die Katze im H. sind beide
alt, beide Hencker, die als Tiger
aufhören, ~~beide können das~~ H.
marāṅgāy das sie cibien es; beide
wohnen am Ufer eines Gewässers;
tad SP. vridhdhamānjā yamunātre
'vasthite..... vridhdhamānjālah
padā cāndrayanādibhis topas
caran vasati; Kit. vridhdhavyā-

mūḍha | upasthāna bhoggyāni
āvāsāsthānāni |

vāpīkūpatatā kāvāim
grihasyāvāsathasya ca |
sāmnidhyam prayasaḥ siddhir kape

ity evam manur abravīt ||
tathā ca vyāvahārikān pī-
ccha | ity ullvā tathāiva ca

litau | aham api kutūhalād
eva tāv anugataḥ | tato nā-
tidūram gatona kapinjalena-

ktam | kaḥ punar āvayor
nyāyadarśiḥ | sāiḥka āha | ya-
munāṭire 'vasthito dīrghavā-

lo nāma vridhamāṛjālah
sadhā cāndrāyanādibhis tapas
caraṇvasati | so 'smākeṇ

nyāyadarśiḥ bhaviṣhyati | ka-
pinjalah | sa Katham āvayor

visvasanīyah | Ushudrā hi
māṛjārajātih | sa āha | kim
avasanno 'si | Kapinjalah |

grihasyāvāsathasya ca |
sarastire brūte. Im lit. fragt
der Wanderer den Tiger Katham

trayi visvasan, ebenso sagt im St.
das Rehuhn zum Hasen von der
sāmnidhyam prayasaḥ siddhir kape sa Katham āvayor vi-

ity evam manur abravīt ||
tathā ca vyāvahārikān pī-
ccha | ity ullvā tathāiva ca

litau | aham api kutūhalād
eva tāv anugataḥ | tato nā-
tidūram gatona kapinjalena-

ktam | kaḥ punar āvayor
nyāyadarśiḥ | sāiḥka āha | ya-
munāṭire 'vasthito dīrghavā-

lo nāma vridhamāṛjālah
sadhā cāndrāyanādibhis tapas
caraṇvasati | so 'smākeṇ

nyāyadarśiḥ bhaviṣhyati | ka-
pinjalah | sa Katham āvayor

visvasanīyah | Ushudrā hi
māṛjārajātih | sa āha | kim
avasanno 'si | Kapinjalah |

x tabas tatsāmnidhānārthanī
visvāsam upajādayama

grihasyāvāsathasya ca |
sarastire brūte. Im lit. fragt
der Wanderer den Tiger Katham
trayi visvasan, ebenso sagt im St.
das Rehuhn zum Hasen von der
sāmnidhyam prayasaḥ siddhir kape sa Katham āvayor vi-
ity evam manur abravīt ||
tathā ca vyāvahārikān pī-
ccha | ity ullvā tathāiva ca
litau | aham api kutūhalād
eva tāv anugataḥ | tato nā-
tidūram gatona kapinjalena-
ktam | kaḥ punar āvayor
nyāyadarśiḥ | sāiḥka āha | ya-
munāṭire 'vasthito dīrghavā-
lo nāma vridhamāṛjālah
sadhā cāndrāyanādibhis tapas
caraṇvasati | so 'smākeṇ
nyāyadarśiḥ bhaviṣhyati | ka-
pinjalah | sa Katham āvayor
visvasanīyah | Ushudrā hi
māṛjārajātih | sa āha | kim
avasanno 'si | Kapinjalah |
aham in vridolho galitarnakho
dantah, St. vridolho 'smi | Ushī-
no 'ham) und citiren Hohen
aus den Rechtsbüchern (Lit. mayā
ca dharmasāstrāny adhitāni) |
St. dharmasāstrāni dīrghavāto
'pāthat), die jedoch in beiden
Texten verschieden sind, worauf
Kape u. Tiger ihre Opfer, tödten:
die sich ihnen nähern, umbringen:
vino'shem apahāy
+ Katham na visvasanīyah (St.)
x tabas tatsāmnidhānārthanī
visvāsam upajādayama

ubhayaor epi samo 'yam do-
 shah | ity uktrā gatau | ga-
 tvā ca tasmāi Kathitam | sa
 āha | vridho 'smi | bhūno 'ham |
 dūrena na brīnomi | tatas
 tau nillatībhūya Kathaya-
 tah | tatas tatsamnidhānā-
rtham vivāsam upapādayam
Sharmasāstrāni dirghavālo
'pathat |

~~Kasau veyāpāditeh~~
 Kit. asau varah snākeim
 pravīsatī... vyāpādita ca.
 St. samvhitam jāst etla-
 daiva gīhitam hitam (wohl
 Duelle für hatan) ca.

Kit. I, 2.

dharmā eva hato hanti dha-
 rmo rakshati rakshitah |
 tasmād dharmo na hantavyo
 nāsti dharmāt paro vidhīh ||
 eha eva subrid dharmo vidha-
 ne 'py anuyāti yah |
 sarīrena samain nāsain sarvam
 atra hi gacchati ||
 andhe tasmāi vārdhakye na ca
 mithyā vādāmy ahem |
 ahimsācāh paro dharmo na
 bhūto na bhavishyati ||

N. III, 4.

mātrivat parādārāni ca
parādravyāni loṣṭhavat |
ātmanvat sarvabhūtāni yah pa-
śyati sa paśyati ||

evam atyantavivāśāt sam-
hitau jātāv madaira gñihī-
tau hitau ca.

Aus Hertels zweythe Recension des Tantar.

<u>Tantar</u> für <u>Var. B</u>	<u>N. Kab.</u>	<u>Tantar</u> <u>Var. B</u>	<u>N. Kab.</u>
III, 1	III, 1	III, 141	III, 77
III, 20	" 18	145	78
III, 25	" 45	148	mudairisch.
III, 111	" 66		
116	ABEF (varain Kuvāsa°)		
117	69		
119	70		
124	71		
125	72		
126	ABEF (Kō'hami Kaudja°)		
127	73		
128	74		
129	75		
130	76		

<u>Tantr.</u>	<u>No. ed. Hab.</u>
Einl. 2	Einl. 3
I, 6	I, 11
I, 16	I, 21
I, 17	I, 23
I, 20	I, 26
I, 30	I, 31
I, 44	I, 41
I, 47	} I, 43
I, 48	
I, 53	I, 44
I, 49	I, 45
I, 110	I, 116
I, 56	I, 51
I, 60	I, 57
I, 66	I, 63
I, 78	I, 77
I, 83	III, 72. I, 81
I, 93	I, 90
I, 94	I, 91
I, 96	I, 93
I, 97	I, 94
I, 99	I, 97
I, 102	I, 107
I, 103	I, 102

<u>Tantr.</u>	<u>Hab.</u>
Prora 2. 691	I, 110, 111
I, 110	I, 116
I, 111	I, 118
I, 112	I, 119
I, 114	I, 122
I, 126	I, 131
I, 135	I, 133
I, 136	I, 134
I, 137	II, 427, 2f.
I, 138	.. 427, 4f.
I, 140	I, 137
I, 142	I, 138
I, 145	I, 140
I, 147	I, 141
I, 157	I, 142
I, 152	I, 143
I, 153	I, 144
I, 154	I, 145
I, 156	I, 147
I, 158	I, 148
I, 161	I, 148 ^a
I, 162	I, 149
I, 165	I, 157

Jandr.

II, 18

26

27

35

38

45. }
50. }

52

54

74

76

d. 80

89

90

123

140

141

157

III, 6

8

9

14

15

28

24

18

23

Uabr.

II, 12

15

16

25

26

30

36

37

57

52

d. 56

67

68

73

80

79

85

III, 1

11

12

10

15

16

19

28

21

22

Jandr.

III, 24

28

37

39

44

46

48

57

60

63

67

68 }
69 }

74

75

76

79

83

84

85

86

87

89

90

91

93

IV, 2

Uabr.

III, 20

19

28

30

35

36

38

40

43

44

47

50

52

53

54

55

57

58

56

59

61

62

63

64

85

IV, 7

* vgl. ähnl. Fische im Tit. u. N.
Moh. (Quinere, des Panc, 2, 19), Eigelb (Egg),
 Tit. hat aus Panc. entlehnt: (Rahmen des 2. u. des 1. Buches
 und folgende Egg: Affe u. Keil (II, 1), Die unzüchtige Frau
(II, 56), Krähe u. Schlange (II, 7), Reiber u. Krebs (II, 6)
Lowe u. Käse (II, 8), Lowe, Minister u. Kameel (II, 9), Hand
Läufer u. Meer (II, 9), Hamisas u. Schitthote (II, 1), Die 3
Fische (II, 2), Kistenfrau u. Liebhaber (II, 6), Reiber u. Schmeum
(II, 4), Kirangas Elebrise (I, 4), Der aljugierize Schakkal
(I, 6), Esel im Tigerfell (III, 2), Nase u. Elefant (III, 3), Die ge-
prellte Brahmanin (II, 8), Alter Mann, junge Frau u. Dieb
(I, 5), Betrogener Ehemann u. sein schönes Weib (III, 5),
Maus als Mädchen (II, 5), * Schlange Reithind. Frösche (II, 10)
Rahmen d. 5. Buches (Brahm. u. Schmeum) (II, 12), Vater des
Doniasarman (II, 7), Die beiden Mörder (III, 8); zusammen
 23 Erzählungen; außerdem die nicht im N. enthaltene Egg
 vom blauen Schakkal (III, 6) u. vielleicht Vogel u. Affen (III, 1).

Weggelassen hat Tit. aus Panc. Rahmen des 3. Buches,
 des 4. Buches u. abgesehen von Citrangas Erzählung im 2. Buche
 des Panc. u. N. noch folgende Egg: N. I, 2 (Schakkal u. Kautz),
3a (Mönch u. Ashādhabhūti), 3b (Schakkal u. die Widder), 7
(Lans u. Foh), 13 (Hebel angebrachter Kalk), 14 (Jutgeriant u. Vorge-
ziunt), 16 (die innere Wage), ^{II, 2} (Inthürder Lesam), III, 4 (Rebhelun,
Nase u. Kutz), III, 7 (Brahman, dieb u. Kalkman), IV, 1 (Esel ohne
Herz u. Ohren), also zusammen 11 Egg: I, 2, 3a, 3b, 7, 13, 14, 16. - II, 2, -
* u. den Königswahl d. Vogel im 3. Buche ^{III, 4, 7, II, 1.}

Zinguzufist hat in dem Rahmen des 3. u. 4. Buches u.
 folgende Egg: Eul, Hund u. Hent (II, 2), Löwe, Maus u. Katze
 (II, 3), Dieb, Affe u. Kupplerin (II, 4), Gesch. Mönchs
 (II, 5a), Gesch. d. Kaufmanns (II, 5c), Reh, Schallal u. Rabe
~~(II, 5d)~~, Wanduer u. Tiger (I, 1), Reh, Schallal u. Rabe (I, 2),
 Fier, Kabe u. Vogel (I, 3), Räjput, Kaufmannssohn u.
 Kaufmann (I, 7), Elefant u. Schallal (I, 8), Flamingo,
 Wandersmann u. Krake (III, 4a), Wachtel, Hirt u. Thake
 (III, 4b), Räjput u. König (III, 7), Der Kaufmann, seine
 Frau u. ihr Diener (IV, 3), Schlange u. Prochorone (IV, 11),
 zusammen 15 Egg, u. mit den im H. fehlenden beiden Egg-
 vom Stauen Schallal u. von d. Vögeln u. Affen 17 Egg-
 ungen. Die Hs. N. des lit. hat (nach Kerkel) fol. Strophen:

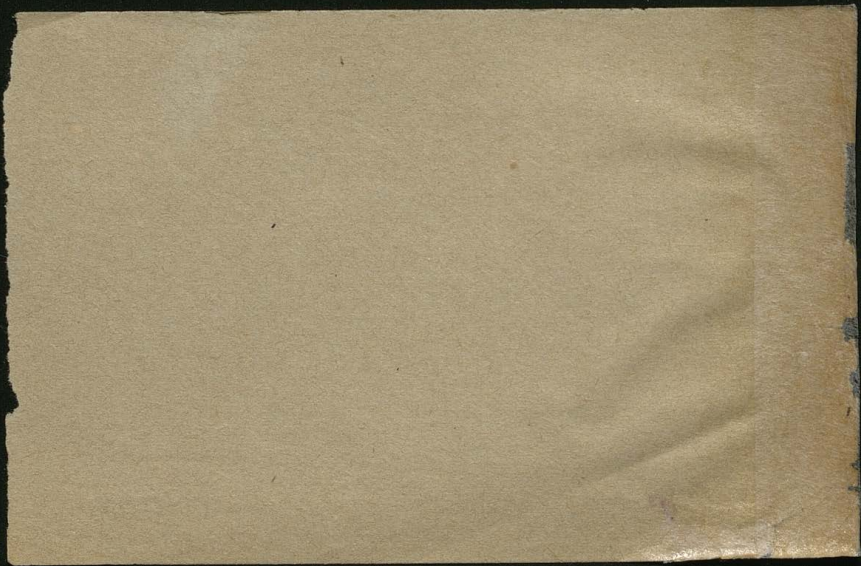
Einleitung 31 = Peterson 1-4, ~~u. 6-21~~ 23-25, dann
 I. Buch ~~173~~ ¹⁷³ ~~(rūpajawarānāna, 26-32, also 32)~~
 II. " 167 = Pet. 1-41, 43-167 (166), bis 267 folgt auf II,
 III. " 146 = Pet. 1-146. 30: II, 72, also 20thma
 IV. " 139 = Pet. 1-139. Verhals), also 166.
 V. Buch 173 = Pet. 1-10, dann ~~pratyākhyāna, 11-66~~
 dann ~~mohatapy arthasāra, 67-86, 88, dann na lajā u.~~
~~minitāra, 90-172.~~ Pet. 1-10, dann ~~pratyākhyāna, 11-34,~~

N hat 173 Strophen im I. Buch

166 " " II. Buch

34 bis, 35-46, 48-66, dann mohatapy, 67-86, 88, dann na lajā,
 90-121, 122-172 *) Einl. 32 nach Verh. Uel. T. u. V. d. H. S. 31, weil 49.9
 in N als Strophen enthalten.

- āyāsa'atālabhāṣya J. 105
 ābhāve vyāsaṁ caiva J. IV 66 = B. 62
 āpādāni kātastāḥ pañchā J. I, 29 (A. 27)
 ādeyaṣya pradeyaṣya J. IV, 98 = B. 95
 ādāraṣya pradhānaṣya J. 124 (cf. ādāra)

dhimā paramo & larmo J. 104

alabhamatthipato J. 106 I. II, 8

~~aranyā Dikrui Kālam J. 108~~

* anāgatāni bhayāni J. I, 39 (A. 29)

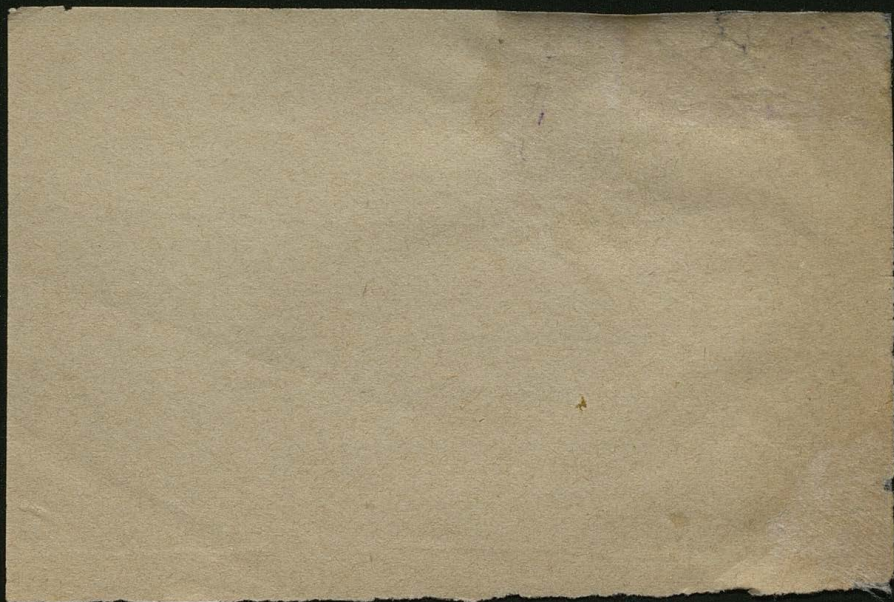
arhāsa balavān J. I, 132 I. I, 116

dharmāyurvasāvāsishān J. II, 39 (B. 41) I. II, 39

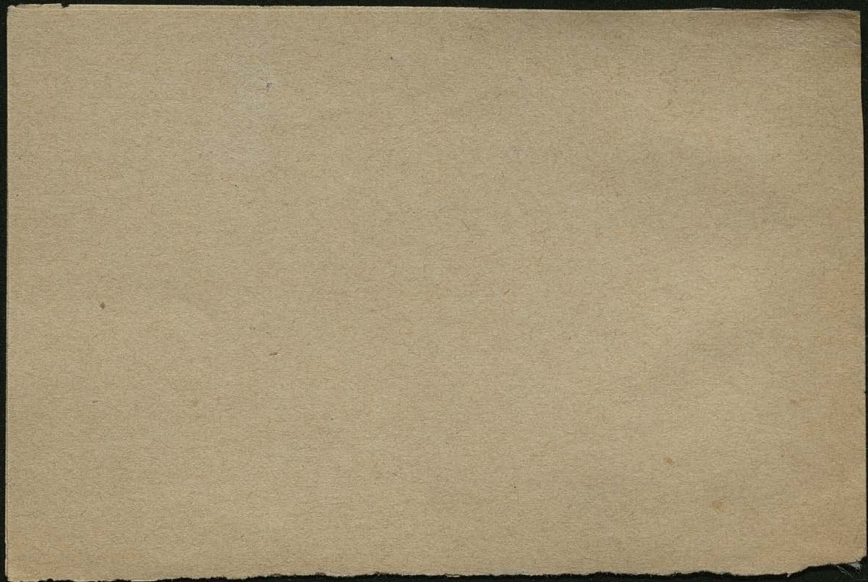
atra pūrvasi catuvarga J. I 8

* atusā dānāni hitā J. I 115 (A. 53)

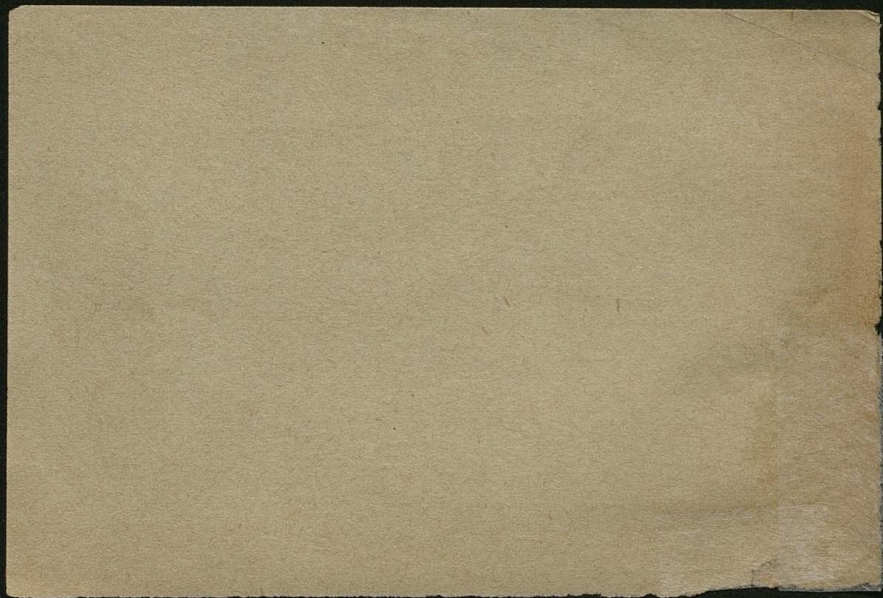
* antahsa bhidyate sethi J. II, 82 (A. 106)

gairgâhino hatô J. 102. 2. 14
 * gairini gairajino ramate J. I, 202
 * gairiyatâm arshatâhâya J. II, 64

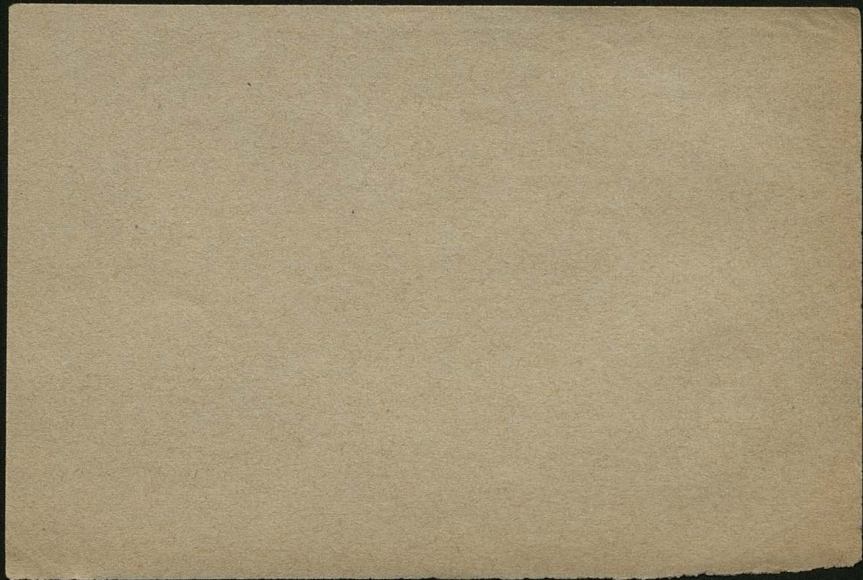
* aja sikhaprasādana J. III, 12
 apādānan balain J. III, 94 = P. 91
 apārambhe J. III, 126 = P. 122
 arhikārena yozukta J. IV, 13 = P. IV, 13*
 agastisākshikamanyādo J. 74
 alabham s. 84
 arityo vijayo J. 145

B. Bh.

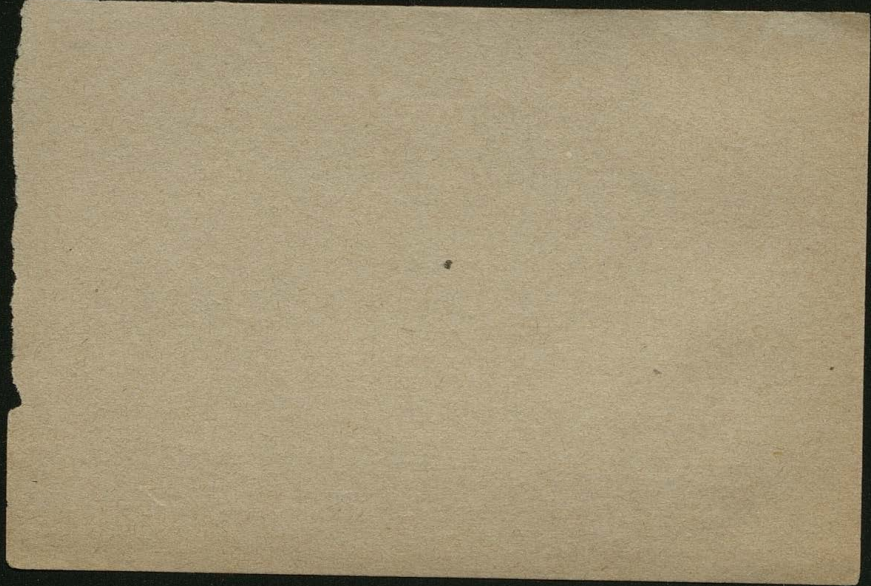
84

brahmanahâji narah pûjyo S. I, 117
shantâgasya gunân brîte 2.74

D.

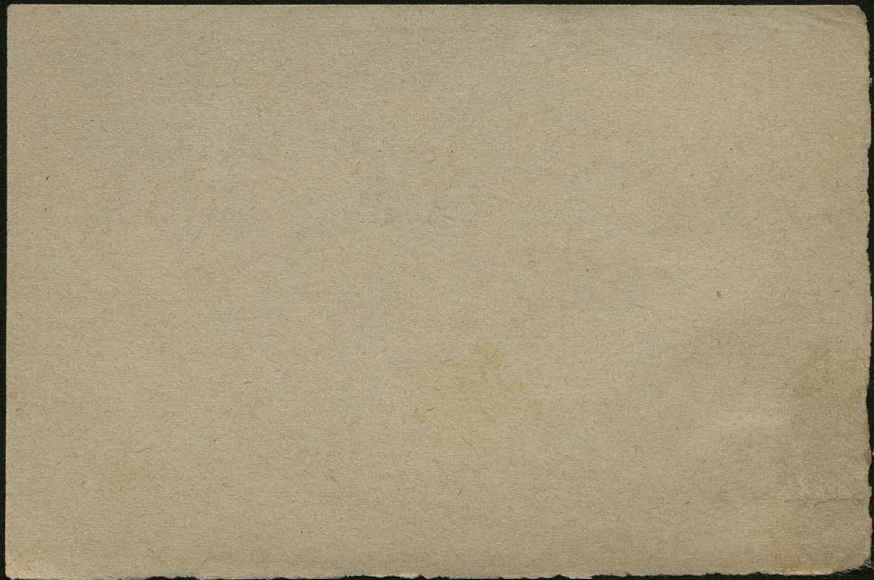
- dāvidrenābhikṣitāyā J. 105
 * Dāna bhogavivahita J. I, 169
 * Dāna bhogavivahita J. I, 173
 * Dāna bhogavivahita J. I, 136 (p. 57)
 * Dāna bhogavivahita J. II, 60
 Dravyasamūhakarīyāśāstrīyā J. IV, 118 = Q. 118
 Dāna bhogavivahita J. I, 150
 Dūjānābhikṣitā J. II, 130 = Q. 137
 * Dūjānābhikṣitā parichetana J. II, 142 = Q. 150
 Dūjānābhikṣitā J. III, 94 = Q. 94

~~D.~~ Dh.

86

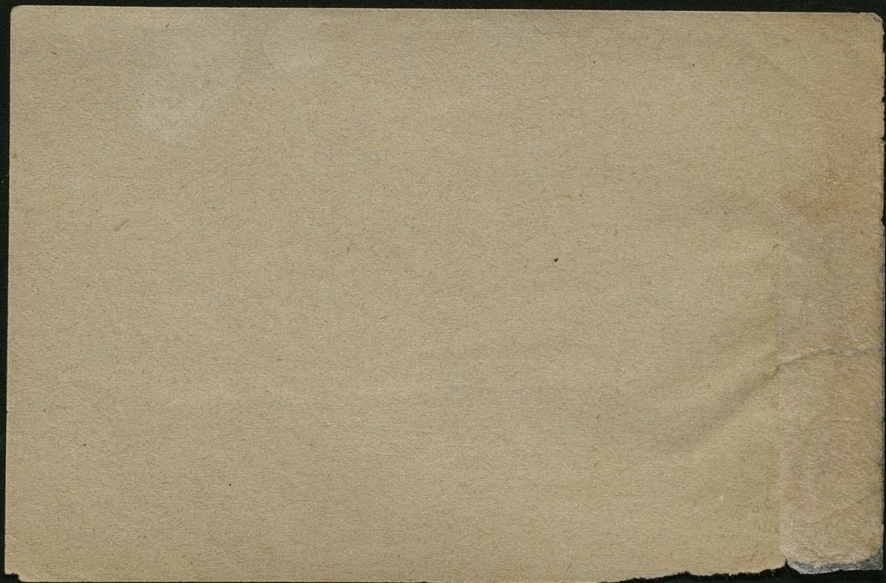
Dharivah drotriyo raja J. I, 100 cf. B. I, 105
Dhanena kin yohia dakti J. I, 151
Dhanyo'nyair J. II, 89 = B. 93

2.

87

Erster Theil J. I, 22 = B. 25

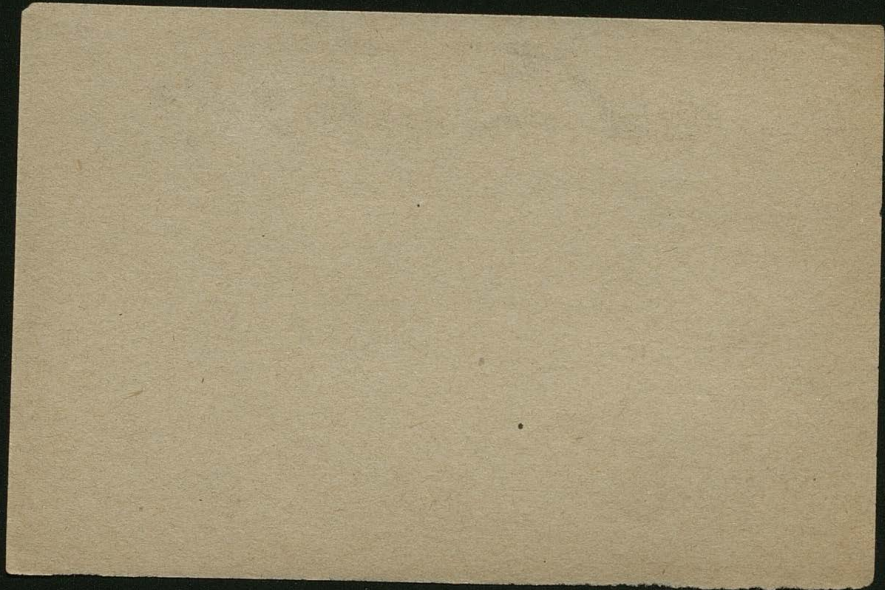

J.

jāyante ca nriyante ca J. III, 105 = B. 101

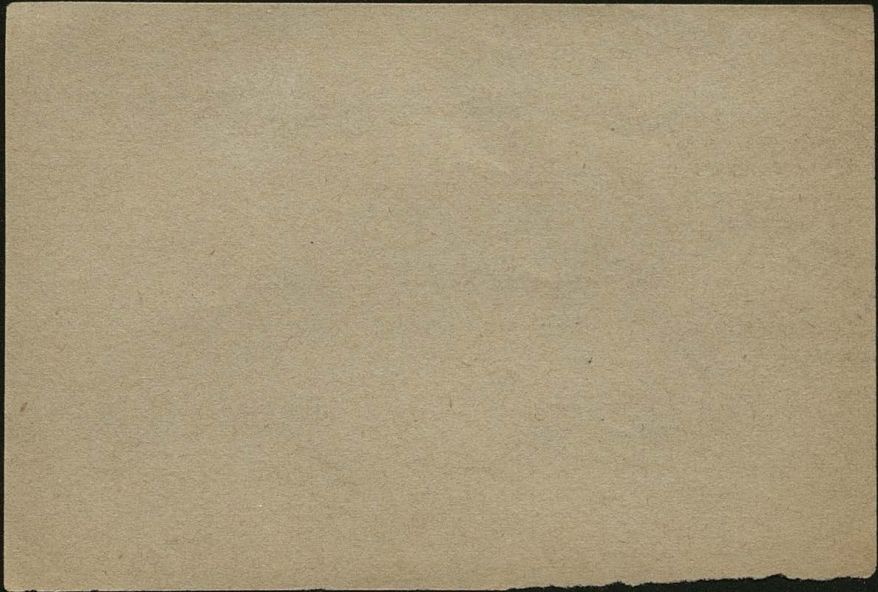
~~...~~
 jāyante ca nriyante ca J. IV, 25 = B. 21

jāye vā J. II, 162 = B. 172

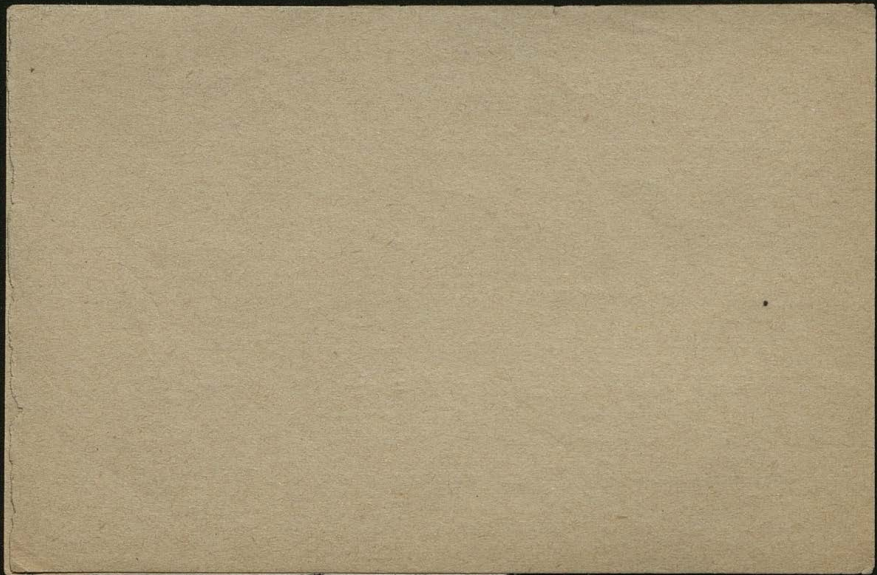

Jh.

ihänkävelä lakkohyönte 2.109

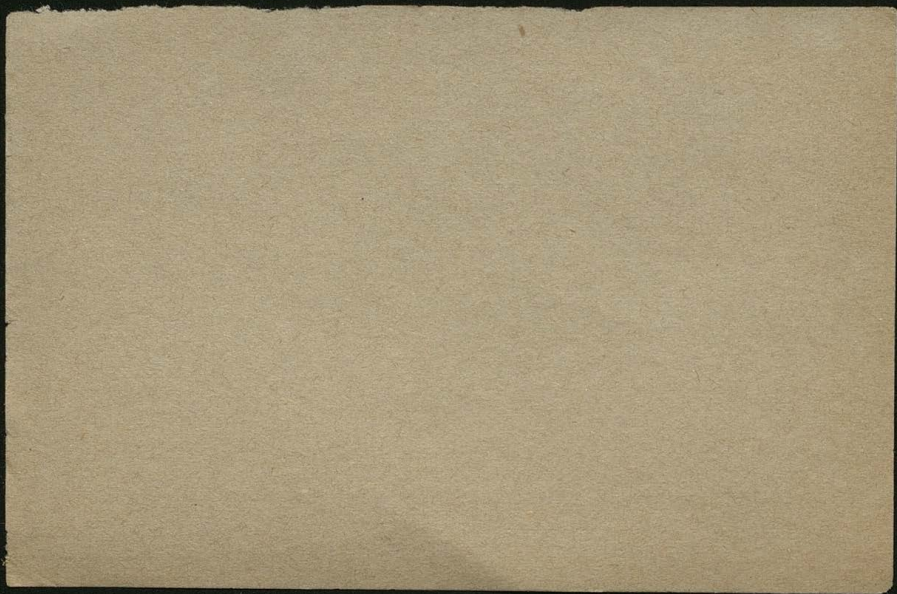
- Kinn Kauri narabhi prajñat. J. 106
 Kridante bhujamgatih J. 106 (9. 27)
 Kasya vargasiryo vaiyuh J. 110
 Kāpālakam vatacchāya J. I, 206, S. I, 186
 * Kokitānam. varanirupam J. I, 212 (6. 73)
 Kulācārajanācārair J. I, 215 = D. 199
 Kohamī dātā J. III, 144 = D. 140 = S. III, 138
 Kinn tana bhevi jātena 9. 9
 Kāryānamnyāh sarvataḥ S. IV, 100 = D. 101
 Kāpādrāmnyam anālocya S. II, 91 = D. 90

K. 2.

91

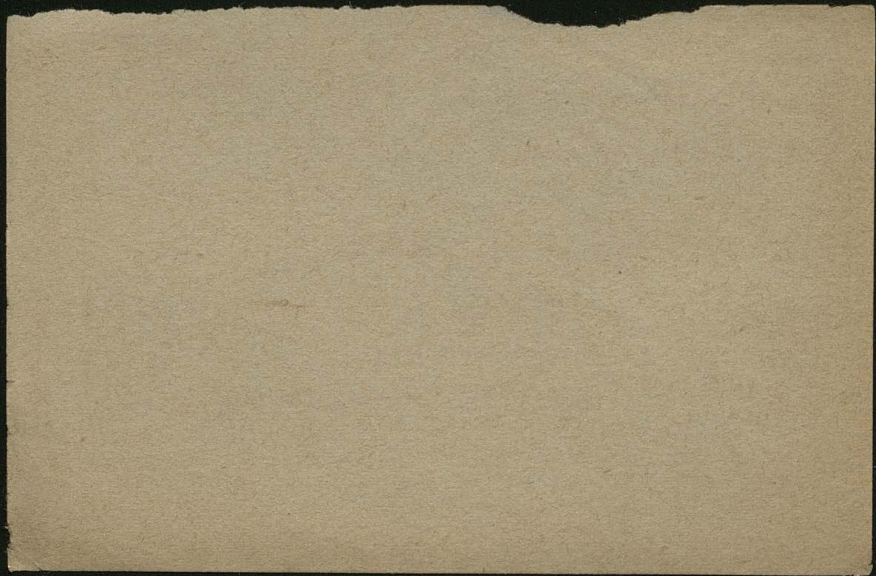
Kantavyāsi ca mitrāni P. I, 206

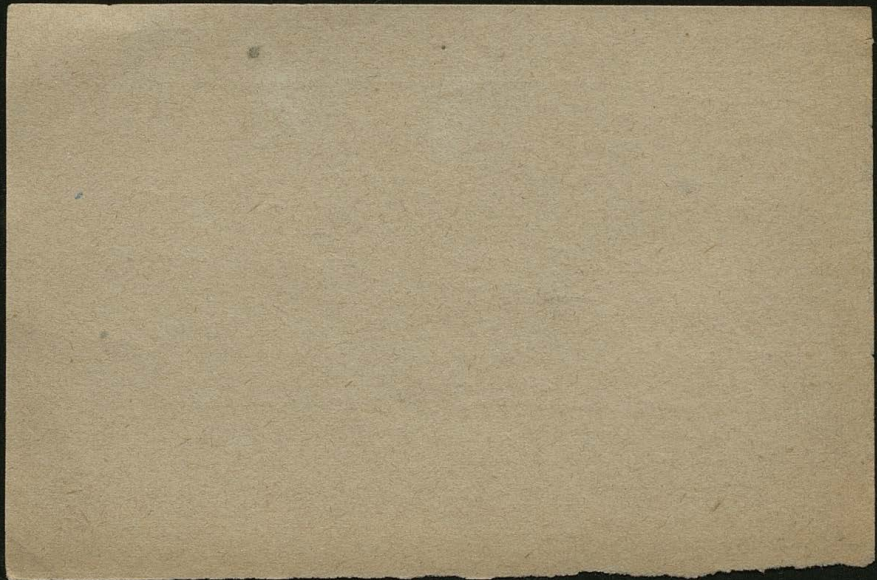
L.

92

lokāyātrā bhayānī lajjā B. I, 105 P. 54
*lobhā vātha bhayād J. I, 204 V. I, 184

- ~~mrigaśāstraśāstram j. 104~~
 madhurasā ca vā j. 107 (J. 115)
 *mātrē vasiṁ dūhita j. I, 129 (J. 56)
 *mukhān prasānam j. I, 114 (J. 53)
 *mridghatawat j. IV, 103
 mahatām sthānam āśritya j. I, 142
 mahābhūto madāndhasya j. III, 132 = D. 134
 mahatām āspade nīkḥ j. IV, 11

naitāvat samavokhsate J. 110 (P. 173)

* na devāya na viprāya J. I, 172 J. I, 183

* nīcam āśrayate lakṣmīnī J. II, 156 (P. 129)

na sâ bhāgyeṣi S. 73

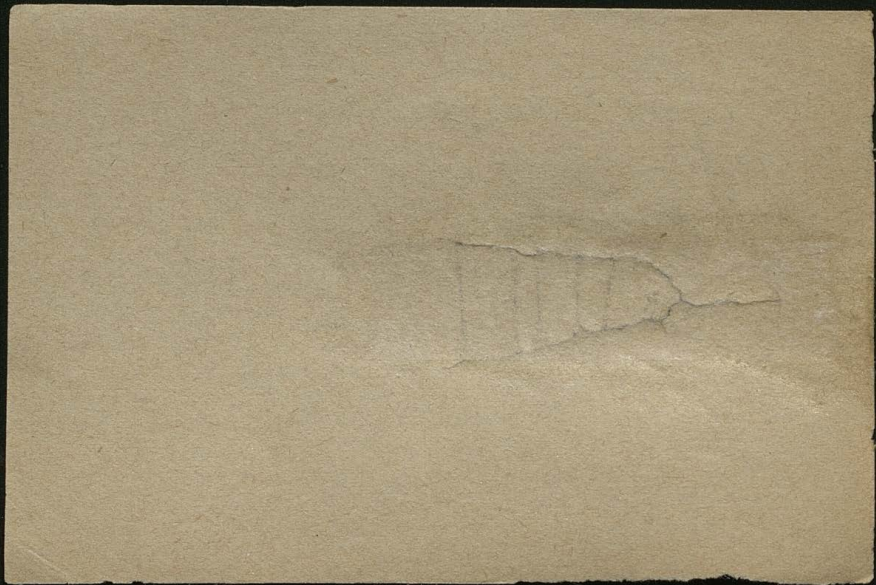
~~na ... J. 117~~

~~nīcam āśrayate lakṣmīnī J. 129~~

na sthātavyam na jantavyam S. 136

nīpatatu śikharāḍ adreṣi S. II, 15

naresvare jayat sarvām S. III, 142 = B. 145

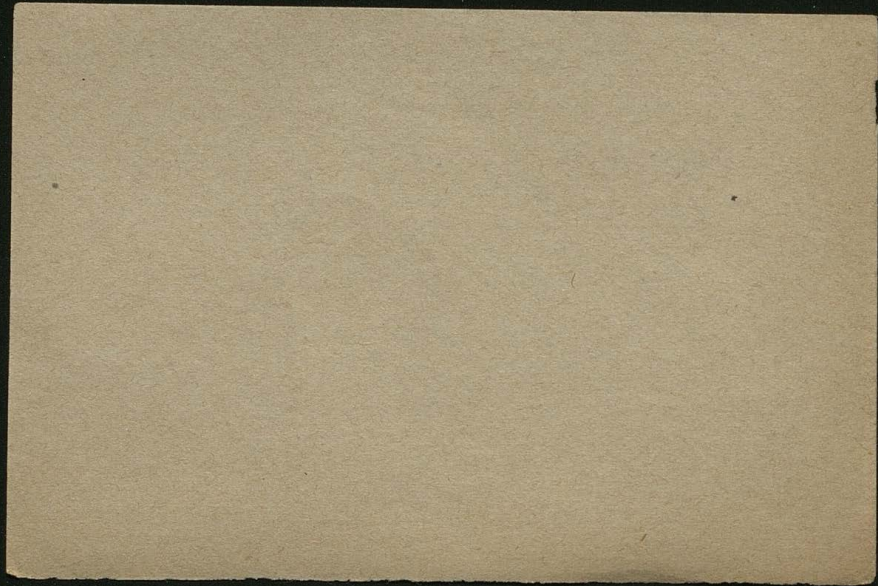

- na gojradānam S. IV, 56 = B. 57
 na sukhami dukham evāsti S. IV, 88 = B. 89
 nāpi dīta vamanānty uccair S. II, 101 = B. 105
 na parasyāpavādena S. II, 136 = B. 143
 nriṣo dharmārthatattvajño S. II, 170 = B. 179
 na śrinoti vaco yaś tu S. III, 129 = B. 131

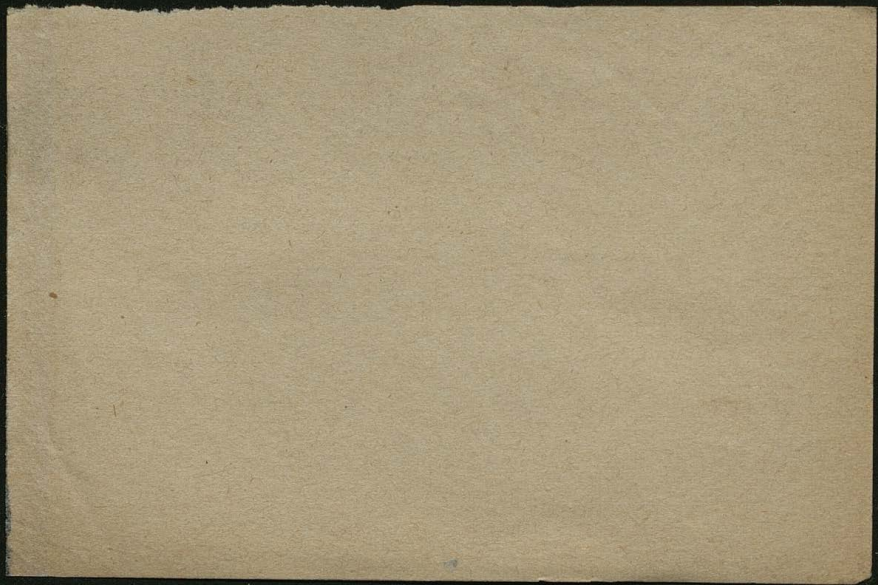
~~P.h.~~

~~Bharatā yama-gurān bhāte 1914~~

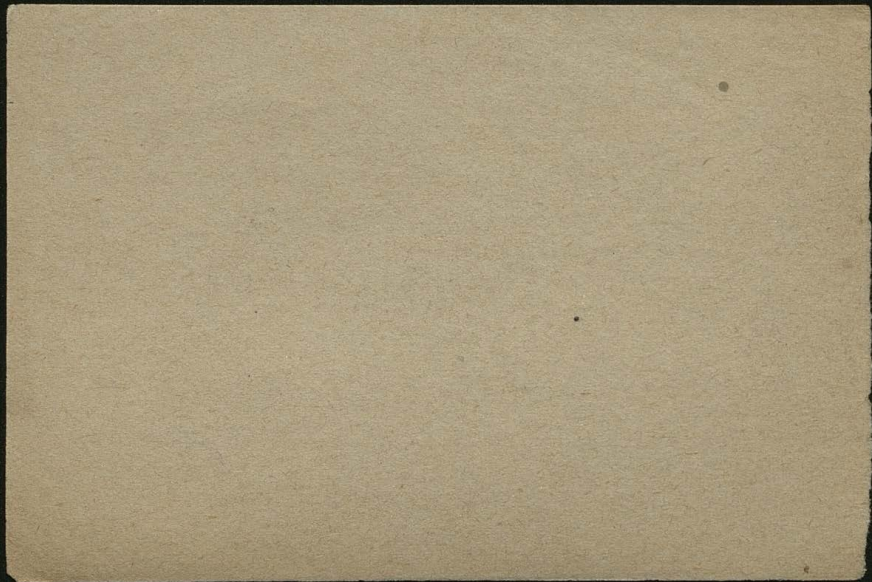
- paṇḍite ca gūṇāḥ sarve J. 101. J. 5
 pūdikāpi hi yā budhī J. 107
 parivṛṇāyā cakkāya J. III, 29 = B. II, 25
 prāṇayā upakāraṇā B. II, 10
 pṛastakṣtra ca nāstīti B. J. 12
 pūṭāyā treṣu sūta J. 196
 pūrāḥ ahetos tu vinayāḥ J. II, 117 = B. 123

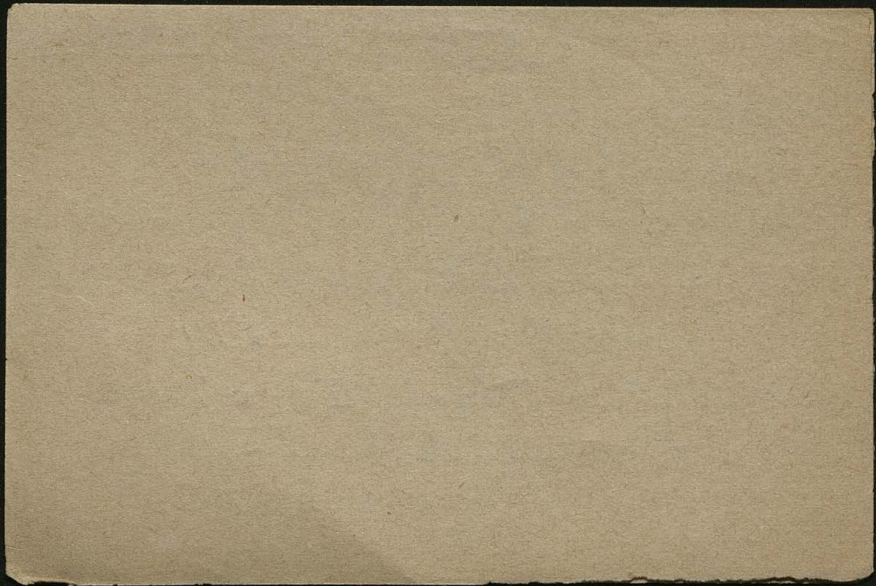
R. 97
rājani vidushāni madhye J. 106 A. II, 64
rājani caya nāthana J. 107 B. II, 111

- saingraha marmanin puriyam J. 110
 svabhāvajñānāyān nītram J. I, 197
 * saingamaḥ keśavabhakti J. I, 163 (1.63)
 sādā bhīṣṭāṅgaḥ parityakto J. I, 198 ^{D. I 186}
 sacivalā kīrī sa mantrī vā J. III, 41 = B, 38
 svanāśtram J. III, 98 = A, 95 = J. III, 95 = J. III, 39
 sarvātma jantor niyamaḥ J. 70
 sūlakṣaṇa puruṣaḥ rājā J. 94
 sthānabhiraṣṭā na sūkhante J. 67 v. I 94 q.
 D. I 76 q.

- adhitam J. 145
 svamyama hyah vishaid J. 147
 sadhoh pravahitasyapi J. I, 81 = B. 83
 mvesam purushaish dhistva J. I, 110
 striyo hi capala vityam J. I, 111
 sadayattyanasadhya J. II, 98 = B. 102
 sadbhavapratipannam J. II, 166
 sadargo vishayo yanya J. III, 51 = B. 51
 vakotkasham J. III, 63 = B. 63

sainhatāyā śīlāsainparvā I. III, 25 = D. 127

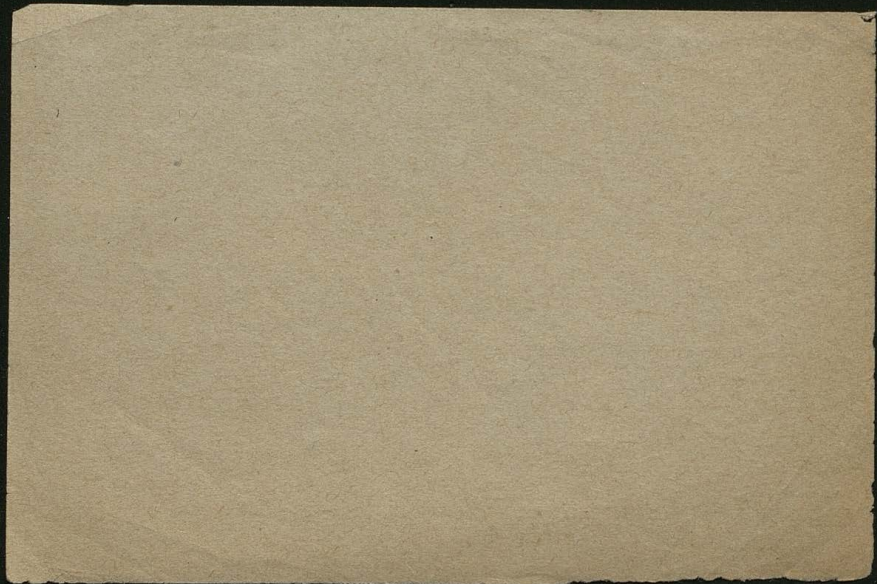
satyāyā^o I. IV, 22 = B. 22

sukhachūṭyo I. IV, 37 = D. 37

sainśāre Kūḍalīstambhe I. IV, 77

sukhāsvādālavayācīn I. IV, 76 = B. 77

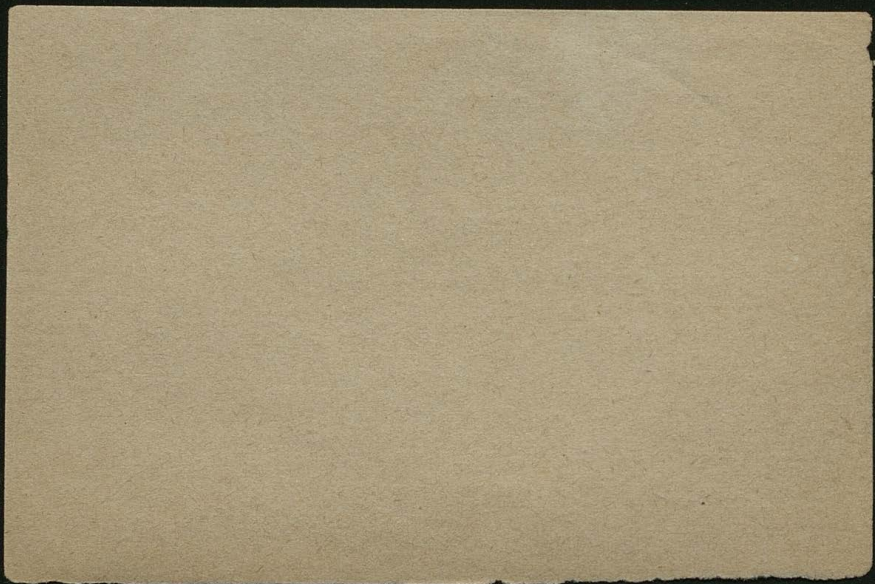
smṛitistatparatārtheshu I. IV, 96 = B. 97

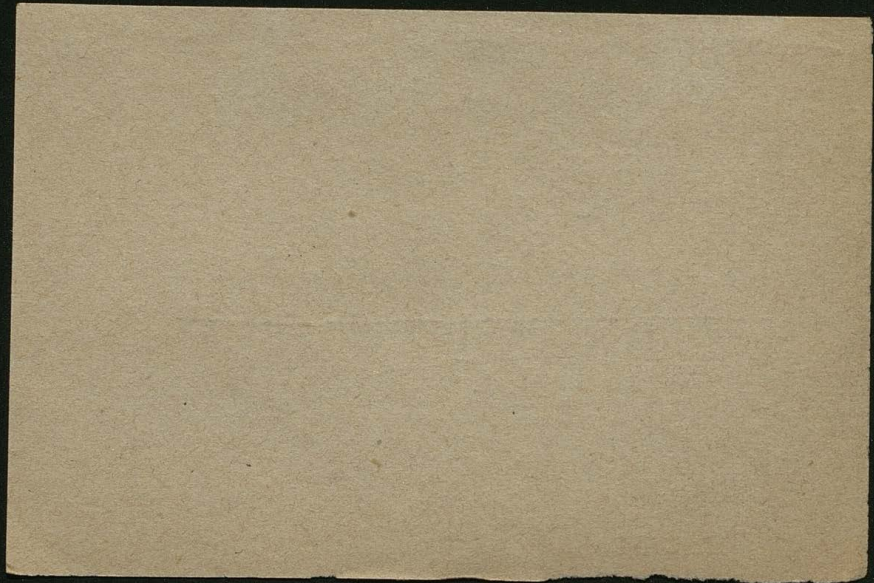
J.

101

śāstrāṭi Kraṁnam ajñātvā 2.108 (S. 126)
śāstram śucimūlakaṁ api 2.110 (S. 173)
śucimūlkhā durācārā 2.108 (S. 134)
śocamānās tu śaṁkhā 2. IV, 74

- * tyaja durjanasamivargam J. II, 24 (S. 140)
 * kambūlān J. III, 103 (S. 158)
 trichnā hi cet J. I, 178 = B. 186
 tat tushṭe bhartari nārīnām J. 73
~~tyaja durjanasamivargam J. 140~~
 tatsavakē pi J. II, 57 = B. 60
 tasyāyatyanī pādā ireyo J. II, 88 = B. 92
 tanninī jīvati jīvāni J. III, 29

~~vidyā garbhakāro J. 101 S. 8~~

vidyā nāma narasya J. 102 S. 14

vidyā tadāhi virayam J. 4

vidyā rūpam kṛmipānām P. 73

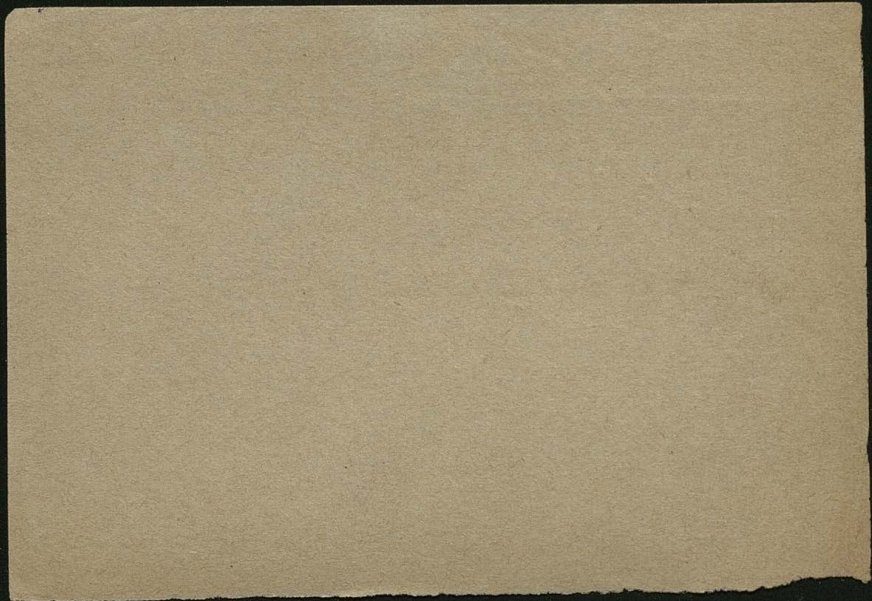
vijatun yatata S. 145

visati yastv anāhite S. II, 48 = P. 52

vidagdhasya S. II, 122 = Mb. 129

vyapradēśena S. III, 13 = P. 13

vanastu turogamārgeshu S. III, 75 = P. 75

y. 1.

104

yais cāhaveshu 'atasa'stra J. 106 S. II, 63

yasya ye ca gurāḥ J. 107 (S. 97)

yo 'adāti sahasrāni J. 107

yadi vastuni manasa pūnīṣān J. 110

yasmāi 'adāyat pīḍā J. III, 33 (S. 142)

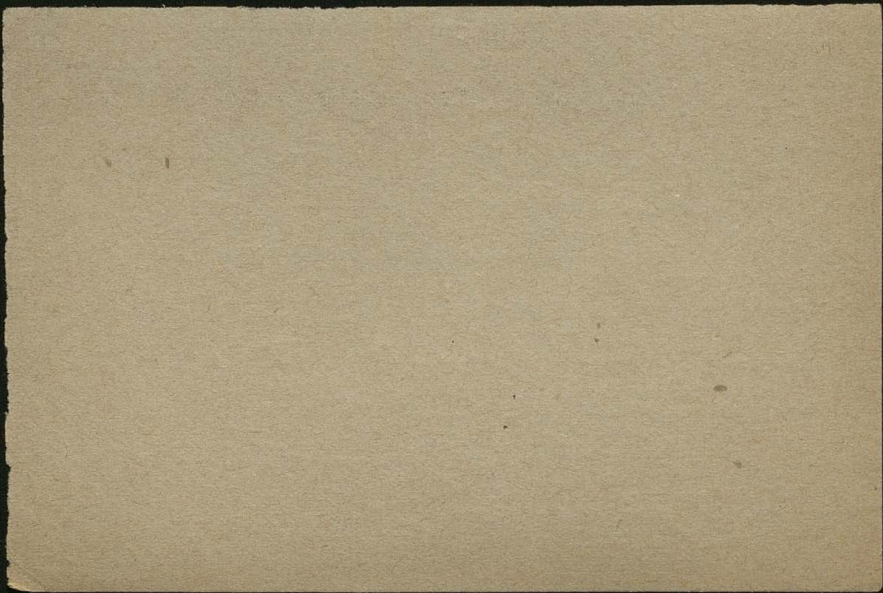
* yudhhe vināśo bhavati J. IV, 24 S. IV, 20

yo nātmanā J. 92 = B. II, 44

yo nōma manasa pūtrānām S. Pr. 40 N. B.

yadi yatsaṅgasaḥito B. I, 203 S. I, 197

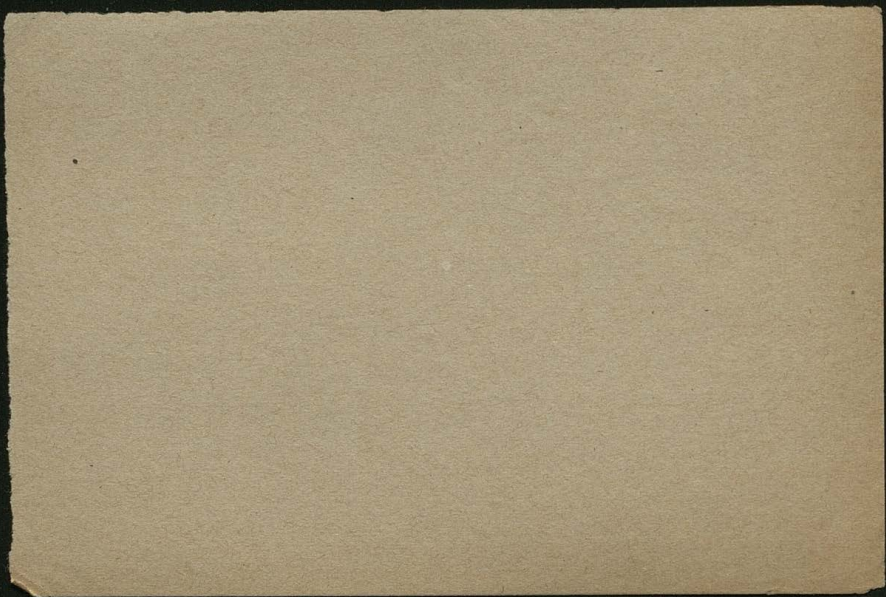
yadā

2. 2.

105

yalha samudra nimajan s. II, 195 = Q. 157

Johnson.

I, 161	K. V, 21 = Obb. I, 151	Ret.	II, 12	K. I, 296	II, 20	II, 19
165	II, 152 = I, 154	118	25	—	Shanti	II, 26
169	III, 92 = II, 11	—	28	I, 26	II, 30	II, 26
173	II, 159	n. <u>Chakravariti</u>	33	I, 27	II, 35	II, 31
186	II, 150	I, 174	135	35	I, 28	II, 37
189	II, 122	I, 177	138	39	—	II, 41
193	II, 167	I, 181	142	40	—	II, 42
194	I, 449	I, 182	143	41	I, 29	II, 43
206	—	<u>Chakravariti</u>	46	I, 49	II, 49	II, 43
209	I, 194	—	47	I, 50	II, 50	—
212	—	—	51	I, 78	II, 54	II, 47
213	III, 154	I, 197	157	55	I, 41	II, 58
220	I, 182	I, 204	164	59	I, 70	II, 62
221	II, 190	I, 205	165	65	I, 81	II, 66
224	II, 192	I, 208	168	62	—	Shanti
225	II, 194	I, 209	169	68	I, 90	II, 69
227	II, 144	I, 211	171	70	I, 82	II, 71
				71	I, 85	II, 72
				74	I, 124	II, 75
II, 1	K. I, 1	II, 1	II, 1	75	I, 110	II, 76
3	—	Can.	II, 3	80	—	II, 81
8	—	Mann III, 19	II, 8	81	—	II, 82
11	I, 22	n. Can.	II, 13	87	I, 115	II, 88
16	I, 24	II, 18	—	108	III, 245	—
17	I, 25	II, 19	II, 16	111	I, 98	Mann III, 81
						II, 112

II, 114	K. I, 53	II, 115	II, 103	III, 4	K. I, 434	III, 4
118	—	Can. II, 119	105	9	IV, 52	9
119	I, 233	II, 120	106	<u>10</u>	—	10
120	—	Can. II, 121	107	14	III, 79	13
121	I, 245	II, 122	108	15	III, 80	14
126	—	II, 127	113	26	III, 203	24
		and IV		30	III, 186	28
				33	—	?
127	I, 270	II, 128	114	43	—	Man. V, 151
130	I, 271	II, 131	118	51	IV, 120	III, 198
131	I, 272	132	119	53	—	III, 48
133	I, 273	134	121	67	—	III, 50
139	I, 269	140	127	69	I, 257	Man. VII, 79
147	—	Can. 148	135	84	—	Can. III, 64
151	I, 295	152	139	85	—	III, 66
152	I, 162	153	140	121	III, 244	Man. II, 81
155	I, 310	156	143	123	—	Man. VII, 192
159	I, 315		146	125	I, 143	III, 117
160	I, 317		147			Can. III, 119
166	I, 313					III, 121
169	I, 344					IV, 4
182	I, 472		154	5	IV, 4	K. I, 358
183	I, 473	in Chart.	166	10	I, 320	IV, 6
				15	I, 454	IV, 9
				30	I, 237	14
				31	III, 57	26
				33	III, 22	27
				33	III, 10	29
				52	III, 24	30
				59	IV, 16	32
				61	I, 322	51
				65	III, 247	58
II, 66		Can. IV, 62	66			57
88		Man. VI, 66	88			60
104-108		II, 100-104	104-107			61

S. P. P. 7.8. = J. 101, 1.8.

P. 10 = S. P. 40

I, 40 = J. II, 88 (S. 106)

I, 94 = J. 108

II, 78 = J. 104

III, 9 = S. P. III 33

III, 33 = S. P. III, 9

III, 39 = Ob. I, 14

III, 54 = Ob. II, 166

S. P. IV, 43 J. IV, 106

Ob. IV, 122

IV, 62 Ob. P., 262

Kon. Prot. 4 vgl. Mit. Schl. Pr. 12

7 = Mit. Pr. 14

8 vgl. Mit. Comm. S. 8 (Shavalkhiti, No. 11. 2. 9)

I, 3 = Mit. I, 118

22 = Mit. II, 12

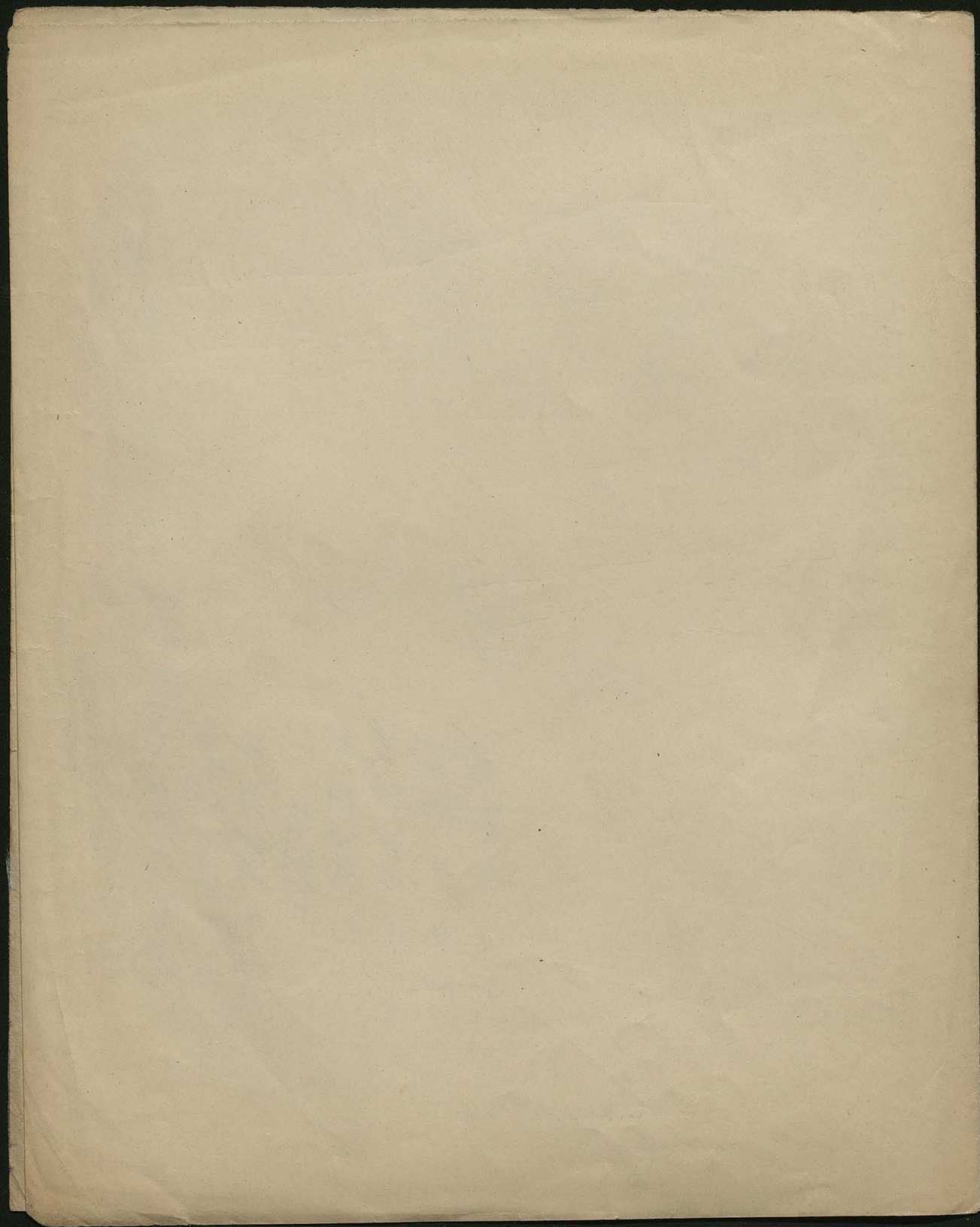
23 = IV, 29

24 = Mit. II, 17

25 = Mit. II, 18

26 = " II, 29

27 = " II, 41

Czy bajki indyjskie są greckiego pochodzenia, czy natomiast greckie indyjskiego, to kwestja sporna, za greckim pochodzeniem przemawiają Weber i Benfey, przeciwnie Keller i Wagener. To pewna, że Indjje miały swoje oryginalne bajki; na ich wytworzenie wpływała nauka o urodziny dusz; zobacz u Buddingstona spłaty kamry jui wreszcie t.j.w. Jātaka, gosiadama o Tarongil egypcijskich Buddhy, wytykającego pod potacją zuzimacji. Z drugiej strony i Grecy mieli swoje bajki (t.j.w. bajki Europa, pochodzące uam przez Dalrymple), bajki Bowena greckie istniały już w czasie (6. wieku przed Chrystem) Stakiora gliniana Koryncka szachmatowa bajka o liwie i Krotku, gdy o stos zapamiętaniu ich z Indjji nowy być nie może. (Schroeder STP III)

Najbardziej i najmiejbardziej szerszym zbiorem bajek indyjskich jest Pancatantra, pięciotomowy (Biblioteka Nr. 83, t.j.w. Dzieln). Dzieło to powstało bardzo daleko w Kalje. Kiedy powstało, nie wiadomo. Istniało ono już w 6. wieku po Chr., w tym samym czasie groborem zostało na język pehleri i język persko-sewicki Khosru mawiana w Persji a Sassanidów 3. - 6. wieku po Chr.) na rękach Kisra Khosru Amurshirvan (531-579). Istniało to dzieło już w zaczęciu dawniej, jak to później zabarym. Podobny Benfeya najwzajemniej w 2. wieku przed Chr. - Paric, podobny Benfeya

jest niezawodnie dziełem buddystycznym, przeto sam
z piśm. buddyzmów, Kochajcie się w bajkach,
przywodzi się; legendy. Przemawiającego
było dydaktyczne; było to prawdopodobnie „wiersz-
ciasto Na Książkę” (Fürstenspiegel, niemiecka),
podległość polityczno-moralną (savoir-vivre).

Kolij Pancaatantay. Przekład polski niemieckiego
oś, zaginął; ale zmedlował się przekład arabski z tego
josefowa p.t. Kalilah i Dimnah (imiona 1200 lat).
z P. W. W. (wyd. przez Silvestre de Sacy, Paryż 1816).
Z arabskiego powstano kilka przekładów: grecki
przez Symeona Setha z 11. wieku, perski z 12. wieku
(z perskiego w 15. wieku opracowanie turkickie p.t.
Anvar-i-Suhaili), wreszcie hebrajski, przez
Rabbi Joel'a ~~starego~~ w pobliżu 13. wieku (przekład
ten dotąd tylko w wyjątkach 2 nary.). Z hebrajskiego
w końcu 13. wieku powstał bardzo dołowy przekład
Jacinto Jara z Kapui. Z łacińskiego przekład
niemiecki w końcu 15. wieku (jaki wtedy uka-
wydani, później więcej, ostatnie z r. 1860) p.t. Das
Buch der Beispiele der alten Weisen. Było jeszcze
więcej przekładów tego dzieła, jak hiszpański, z kbi-
ego powstał w Włoski, a z tego znowu francuski
i angielski. Wskazywać z tego, jak bardzo to dzieło było
w średnich i w nowszych w Europie powszechnie

rozproszeniorem. ~~theater~~ Teodor napisały 30 listow
 Benfey w Dziele swem "Parade de l'histoire" 9
 (2 tom, Lipsk 1859) wydal nietylko
 przeklad niemiecki z oryginalnego sanskritu, <sup>z
 22 wydruki przez
 Monstert.</sup> ale i sam w 1. tomie zebrał wszystkie, co mogło,
 się tylko dało

sta objaśnienia powstania Pańc, rekonstrukcji
 pierwotnego dzieła; jej zawartych w niemieckich bajek
 i opowiesci. Nie znalazł wtedy Bf. przekładu sy-
 njskiego, który jest bardzo warynym; którego odze-
 kanie późniejsze samemu Afeyowi zaudził samy.
 Przekład ten p.t. Kalilag i Damag wydany został
 w Lipsku w r. 1876 wraz z tłumaczeniem niemieckim.
 Opiera się on na wspomnianym już przekładzie
 polskim, ale jest ^{niezależnym} od arabskiego, wstęp do
 wydania Diehla napisal sam Benfey.

Co do formy i treści Pańc, możemy nasampród
 główną część bierze wszystkie 5 ksiąg. Każda
 z pojedynczych ksiąg ~~zawiera swój własny~~ zawiera
 w sobie odrębny całość, a w niej wplecione są
 bajki i powieści prozą. Młodstwo w niej prozą
 wieści, a wianowicie dentasaj, co chwila prozą
 wrajaczych opowiadanie prozą.

Pańc. (pierwotnie maie w języku pańi) w sanskryck.
 także przekłada się w liczących bardzo rekonstrukcji,
 bardzo się między sobą różniących. Z głównym rekonstr.
 1. Krotka co do treści; kłósti, kzw. prof. Winiowa

niemana, jezere Benfeyari, sty wydawo swo
Dzieslo, otzyta przez Quonella w r. 1872 i wydana
przez Habastanda w r. 1884 w Kiggber. Dwa prot.-hist.
Clare De Wiener Ak. D. Wiss. Wydanie pelne blydca.
2. tekstus ornator, recenzja rorserona, wydano
w mafij uszta przez Kosegastkun w r. 1859.
3. recenzja porednia (wyp. Kosegastkun r. 1848,
ora Kinkovna i Dabla w Bomb. Sanskr. Serij)
Wszystki reanija te powstaly pizniej; pierwotny
tekstus nie znany. Najdawniejszy jest pubudniowy,
ale i ta zawiera pizniejsze dodatki; choc tekstus sam
skociony. Za pomocq utrudn. rec., syryjskiego prot.
i dnu imyeh dziei, o ktorych zaraz wspomnie, dz
sie odnosi do dawniejszej partii Paric. Harabem
sie to uczynic w swej pracy (Lipsk 1892).

Junadkya w 1.-2. wieku ps Chr. napisal dzieo pit.
Drikatlothama w narzemu prakryclliem. Jest to kole
na Kompitaja bijunijes 100.000 frantka uszi
wieszow o 32 zywotkach. Dzieo to ruzginyo, ale nie
chowaly sie dwa pseltaly sanskr. skocione. Oba
pseltaly w 11. wieku. Sam odnowy Kathisanis Agam
i Kstunemda Drikatlothamanijari. Z pewnoscia obaj
znali dzieo Junadkiji, styd mozemy poricunymozjak
oba Uennaczenia odnosiyc zarate w wian Paric.
tekstem, jatkian bylo w 1.-2. wieku ps Chr. Za pomocq
syryjskiego pseltkade i pubudniowy recenzji. Te 4
pracowania w glownych zarysach zjedre z soba.

jakim było drugi dzień, a którego wieczór
Ndr. ? Czy także wiersz bajek? Zapamiętam
Bajki Mit, których nie ma Paric., wplynęły
pomimo to z bajek Paric. Peterson przypuszcza,
że ten drugi dzień było Kāmandakīya-
ndīśāra (wiersz sentencyj). Wydania: *

A. W. Schlegel i Lassen, Bonn 1829: 1831. 2 t. z
Takt Schlegla, komentarz Lassena.

Peterson Bombay 1887 z otzremym wstępem
z objaśnieniami i notami Kuytyerami.

Paric. Max Müller London 1865 (2 w. z t.)

Prices tye inne wydania indyjskie Bombay
1872. Calcutta 1880. Bombay 1893.

Przełożył: Max Müller Lipsk 1874.

Ludwig Fritze Lipsk 1888. Schönberg Wien 1884.

Franc. przełb. Lancreau Paryż 1855.

* pomijam najdawniejsze z lat 1804 (Carey); 1810
(Hamilton).

Pancatantra, zbiór bajek w 5 ks. wyd. Kosegarten¹¹²
(Bern 1848), Kielhorna i Sjöblera (Bombay, kilka
wydań od 1868). Przekł. Tellstr. Kroy. Bergef: Pan-
tschatantra 2 ty Lipsk 1859. W l. Tomie rozprawa
o źródłach i o kolejach dzieła, w 2. t. przekład. Przekład
Frigeys Lipsk 1889 podb. tekstu Kielhorna i Sjöblera
Panc. istniało w 6. wieku po Chr. (Bern. najszersze
przekł. semi-dki pchłwi na ~~do~~ rękach króla Perskiego
Khosra Amshirwan 531 - 579 2 Dyn. Sassanidów).
Ten przekł. rozciągł, ale przechowało się nam ~~za~~ tłumac-
zenie arabskie z d. w. p. t. Kalilah i Dimnah i syryjskie
Kalilej i Damnaz z 6. wieku (wyd. Birkell Lipsk
1876). Pierwsze dzieło obejmowało nie 12, lecz 5 ksiąg.
Istnieją już w l. lub 2. w. po Chr. (Sjohallotta).
Zwrotka - niema dyjdyshów lubizyde bajki, przy-
powinisi i legendy. Panc. - dzieło dydaktyczne, podję-
nie polityczno-moralny (moralizacja), zamierzało to
Königst (Fürstenspiegel). Proza - sentencje moralne
wierszem. Wskazaniem jakoby ubożo to dzieło.
Kajda Kojja ma głośnie rany i wplecione w nią
mniejsze bajki i powiastki.

Wschód zakkal (Butler I, 10).

caṅḍarava: caṅḍa gwattony, rava krytk. - sāramya
pis (saramā zaka bogów). - darishtrā zeb, kied.
rañjala farbier. - rasa płyn. - taḍ antaram (n. swob.
noś, otwor). āsāḍya (Caus. awaleś, osiągnąć) = Konjekt.
gō = oprotwosi. - Kāṇana n. las. - pra-ṭhā A. wy-
rusyć. - grāha pochycenie. - maṅkata miotła. - nica
prōty, wiśki. - mādyapa pijalk. - nīlā wiliśa indygo, z ni-
farba. - hara siwa. - gala ^m śayja, garb. - garala n. tom-
siwa. - tamāla m. mimosa o caṅḍigal ^{ewy} kwiatu. -
apūṣva niebywały. - prabhā f. jasność. - vyākula
zmieszany (straciwszy siłę). - samantāt adv. na wszel-
strony. - prabhā blask.

harasya gale garalasya iva tamālasya samā
prabhā yasya tam.

caḥṭita (caḥṭ i ṭ) opośb bycia, zachowanie się. -
paṇuśka siła, męstwo, msc. - parākrāma męstwo,
siła. - viśvaset zam. viśvasyāt. viśvasyāt forma.
tras 1. 4 + sam baś się, być ustrasonym. - ā-kri Caus.
przywołać. - śvāpada dzi ki unier. - Kakudruma
(Kakud f. garb u wodu indyjskiego + druma m. drzewo?).
- abhikā imig. - pā (pāl 10) ochroniać, bronieć. -
purah sara idgy na pradzie, na rele. - pari-vi otworzyć.
- padavi urząd. - amātya minister. - śayyā szambelanja.
- adāikāra urząd. - śimbita oszeł arella, betel. -
pratihāratam urząd obżwiernego. - jātya w tej sam blōcie
wodzie

by ję syna Pharyta łowianował regektun, a Kāma na
14 lat wyptał na wygnanie. Kāth. prarobuje się przy tem na
Dawra, obywatel Dāsārathy, ie spłeni dżrę ję przyby. Kōł
w rozpassy, opiera się, wreszcie musi rledę zwycięzcy przy-
wija. Kāma-poddaje się woli, ojca i idzie z żoną Sity na wy-
gnanie. Dās. tynurasein uisubulary wiał na Kāma,
uurtora. Pharyta następnę, ale nie chce obje'brann, idzie
szukać Kāmy, a tam chce ślub wiecnie wyjednć i oddaje
brata ^{obojętnie} ^{naprowadza} ~~nie~~ na mał, iemu swe prawa odstępnę. M.
brwikite Kładie na łonie, nad niemi parced, sam spr-
wuje nady ~~pat~~ w zastępnę. — Kāma tynurasein walecy
z oblongurami w lesie Dandata. Jedną Kōł oblongur,
Kāwara uisę się (złota zosela, porwanie Sity). Kāma
z powrocz małp Kōziat Kāneman i drugęwa (most na
Ceylon. Lanikāt - słudowany przez małpy) zabija Kāwara,
odsyłkuje Sity, wraca do żony, gdzie sądzi waz zbra-
ten Pharyta.

Kāśalyā wiciera Dāsārathy; Kōł ugotłojony usypia.

Tanjore 11th Sept. 97.

114

"No remuneration is needed in connection with the 3 copies of the Panchatantra sent for you friend the Doctor. I did not pay for them to my friend. Only I had to write to him for the books. Once with the intention of bringing out a critical addition [!] of his Panchatantra myself, I procured for my own use more than half a dozen copies of manuscripts. When my use was over, they were all returned. Now I did not find much difficulty in getting back some of the very same manuscripts from their owners. The third manuscript also may be sent to your friend to Europe."

Tanjore 24th March 98.

"The owners of the Panchatantra manuscripts do not require any price. They are my friend and do not require the manuscripts to be returned."

G. S. Kuppuswami Sastri, 3rd Assistant,
Training School, Tanjore.

(An Dr. S. Keltzsch, Ootacamund)

X. Prof. J. J. 19.
50.
7. 12. 14.

Понедельник

poitih yad darsanadyaih (Shukrasapt.)

antto va yadi va krestah (Vet.)

Kake saucam (S. u. V.)

patre yener na dattam dānam (Vet.)

prājño va yadi va (Vet.)

sthānam vādi (Vet.)

1 1
2 2
1 1
1 1
2 2
1 1
1 1
1 1
2 2
3 3
1 1
2 2
1 1
2 2
1 1
1 1
1 1

- na samasyan anandhya I, 7
- na lujja na vinitatvam I, 119 (J. 55)
- nahy anandya II, 92
- nijoganthagraho II, 104
- parabhavanam parichetnam II, 150
- pancathir nirnate dabe II, 72 J. 188
- pratyakhyane ca dāne ca I, 13
- parokhe Karyahantaram I, 77
- ~~panca yathā na dyanate I, 105~~
- paricchedo hi pāṇḍityam I, 148 J. 62
- pratyācamatallakēvarah II, 87 J. 104
- bhogasya bhujanam II, 125
- mūlāni bhujāgāḥ kusumāni II, 163 (J. 130)
- mūlāni vishāḍah saradāni III, 118 (J. 165)
- mājjam api II, 154
- mūtrāmālyasubhrivargo III, 65
- na tūpitiḥ itābhyāse Pr. 37
- mūrkhaḥ pi sōbhate Pr. 40
- marusthalyam yathā vrishtih I, 11 J. 23
- ~~mābhāḥy arthasāreṇa I, 91 J. P. II, 17~~
- mānasyanyadvacasya I, 101 (J. 50)
- mānām mūrkhaḥ II, 26
- mūrkute vṛpitah kalāḥ II, 73 (J. 99)
- yathā hi pathikalāḥ kairic IV, 70
- ḍah kulābhijānācānair I, 199

yadā tatsaṅgarahito I, 203
 yathodayajirer Pr. 46
 yasya kasya prasūto'pi Pr. 23
 yasya nitrena saṁbhāṣa I, 39 (d. 30)
yasmāca yena ca I, 40 s.P. II, 3
 yāni kāmā ca mitrāni I 53 (d. 34)
 yatra vidvāj jano nāsti I, 69
~~yadātho'khaḥ I, 155~~ (d. 64)
 yad dāśāsi viśiṣṭebhya I, 165
 yo nātmaja na ca gurau II, 44
 rajanīcaranāthena II, 111
 rāja kulavāṁśū vijā I, 169 (d. 67)
 rogāśokapānālaye I, 41
 vīpayaṁvānāśāmpannā Pr. 39
 rakṣitavyam eadā vākyam II, 5 (d. 176)
 lobhāt krodhāt I, 27
 varāni sūrya jālā I, 136 a. 60
 varāni vanāni vyāghra I, 157
 varāni eka gurau pūtro Pr. 17
^{I, 67} vaidya gurō ca mantarā ca III, 184 ^{S.P. 187}
 vānāśreṣṭhā vījāḥ pūjyā II, 21
 śāleṣṭhu durgamārgeṣṭhu III, 75
 sāmānā dhareṇa bhedeṇa III, 40 (d. 145)
 sādāmātyo na II, 102
 sa Kimbhṛityaḥ III, 38

~~No. I, 14 =~~ ~~Pr. 10~~ ~~I, 16~~ ~~II, 22~~
 Pr. 10
 I, 16
 I, 33 (d. 25)
 I, 33 (d. 25)
 I, 194 (d. 72)
 I, 108
 I, 24
 I, 170
 I, 2
 I, 33 (d. 25)
 I, 194 (d. 72)
 I, 108
 I, 24
 I, 56
 III
 III, 127
 II, 19
 II, 22
 II, 26
 I, 24

asevake cānurakṣiṣānānam II, 66
 dsmiṣe tu nirgunam Pr. 44 J. Pr. 44 = B. 44
 aṣṭāṅgītanīrkhāṇām 13 (Pr.) Kos. Pr.
 anabhyāse viśhain Pr. 22
 asamībhavānī kemānūṣāsya I, 28 J. 26
 abhīṣṭāsya bhāgūṣe I, 62
 arthāḥ pādāraṅgānā I, 153
 asatyānī sāhasam I, 195 J. 73
 arakṣhitānī bhīkṣhāḥ II, 18
 amūṣitakāryārambhāḥ II, 157 (A. 126)
 ayudṣhe hi yadā pūṣyēn II, 171
 ādānāsya prādānāsya II, 95
 ātmakāryāsya siddhīm II, 114
 āyudārthe śhanam vāśhēd I, 42
 āpārānīdrābhaya I, 25
 āyur vittham gīhacchidoam I, 129
 ākāraṣīr mīṣṭhāir gatyā II, 50 (J. 93)
 ājñābhāṅgī narendrānāṁ II, 85 J. II, 52
 āttamāyāpī vāṅgāsya I, 63
 udyamēna hi Pr. 36
 utṣave vyāsanē vyūṣṭhe II, 62 utṣave vyāsanē caiva I, 73
 uśānī vādāyācchāpānā I, 121 uśānī II, 100
 vīnābhāṣṭā pīṭhā Pr. 21 Pr.
 Kōśānīśenārthakōśēna II, 122
 Kīnī cāryānī II, 93
 Kīnī māntrenānā II, 68
 Kīnīnī mītrānī III, 94
 Kīnīnī gūṅgāpīṣṭhā Pr. 47 J. P. I, 89
 Kīnīnīnī Kīnīnīnī II, 117 J. 117

Hitopadesa Bombay 1893.

cittan pariskraja III, 30
 jivite yasya jivanti II, 36 (J. 91)
 jaye ca labhate lakshnam II, 172
 trishnam aha I, 186
 tarad bhayasya bhavyam I, 57
 tatra mitra na vastavyam I, 106 (J. 51)
 trayor eva samam vittam II, 166 III, 54
 vijanadushitamamasah II, 103 (J. 192)
 vijanena samam sakhyam I, 80
 vijanah parihartavyo I, 89
 vijanah prajavadi ca I, 82
 Dipanirvanagantham I, 76
 Danopabhogarahita II, 11
 Dama tapasi saurye Pr. 16
 Dāta Kshama III, 140
 Dharmarthakāmatatvayū II, 179
 Dharmarthakāmanokhānām Pr. 26
 Dharmalubho hy asambushto I, 141
 Dā śhīnam apriyah I, 117
 Dā kāle vinyate II, 17
 Dā dāpisthāni pūtim II, 118 (J. 117)
 Dā dānam āstropānām I, 19
 Dā dācit kasyacin mitram I, 71
 Dā dā kelasamāhā I, 94 (J. 48)
 Dā dānam api Pr. 30

Pr. II 197

Johnson Pr. 13. Kos. Pr. ? Pat. -

Pr. 12 Cāṇakya -
21 -

27 Kos. II, 82 Pat. 17
30 II, 147 -
31 I, 221 22
36 II, 139 -

Pr. 37 Cāṇakya = ~~18.5~~ Pat. 25. -

Ab. I, 2 = I, 1 Kos. II, 1 Pat. I, 1

I, 14 = * I, 13 Cāṇakya -
I, 19 = 18 -
I, 30 = 29 22
I, 32 = 32 Bhāṣya 24

33 K. I, 118 -
36 III, 55 26
37 II, 10 28

39 ? anūgātam bhāṣyam

Ab. I, 40 = 41 II, 141 -
I, 42 = I, 43 Cāṇakya. Manu VII, 213

I, 50 = 51 K. II, 19 I, 37
I, 51 = 52 K. II, 20 " 38 Bhāṣya
I, 52 = 53 K. II, 21 39

I, 60 = 61 K. I, 187 " 45 Manu III, 101
I, 65 = I, 67 Ma 49 VIII, 17

I, 71 = 73 -
I, 73 = 75 } - Cāṇakya
I, 77 = 79 } -
I, 82 = 84 } -

I, 88 = 90 K. II, 23 65
I, 89 = 91 Cāṇakya Bhāṣya

Cracovie, le 10 octobre 1894.

Rue Basztowa, 26.

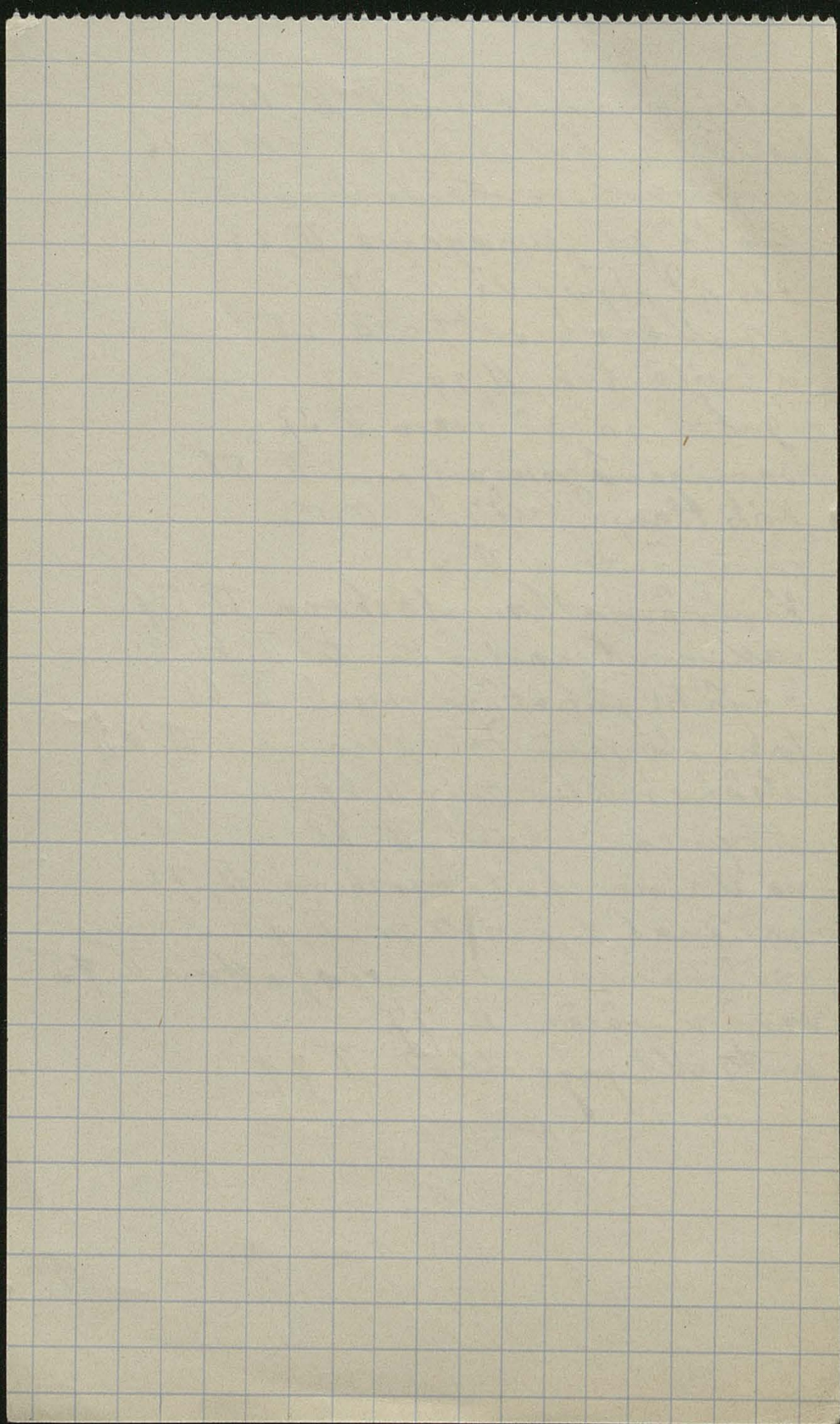
Monseigneur,

En réponse à votre circulaire du 20 août je m'empresse de répondre

~~Ab. I, 91 =~~ I, 93 K. II, 46
 Ab. I, 92 = 94 II, 36 I, 67. ~~IV~~ 103
 I, 93 = 95 II, 35 68
 I, 170 = 105 I, 364 131
 I, 171 = 106 II, 128 132
 I, 102 = I, 107 } 75
 + 104 = 109 } 77
~~I, 108~~ I, 78 = 110 } 78
 I, 108 113 } 77
 I, 115 122 Mann ~~86~~ 83
 I, 116 = 123 K. I, 154 88
 I, 118 = I, 127 Can, 90
 I, 119 = 128 Mann ~~IX~~ 3
 — 129 Mann ~~IX~~ 2/5
 I, 121 = 130 K. I, 199 —
 I, 123 = 132 II, 131 93
 I, 124 = 133 II, 92 94
 I, 125 = 134 I, 3 95
 I, 127 = I, 137 ~~Shan~~ 97
 I, 128 = 138 ~~Can~~ 98
 I, 132 = 142 ~~Shan~~ 101
 I, 143 = 153 K. II, 162 110
 I, 149 = 159 III, 81 u. ~~Can~~ 115

subhridayam iti J. P. II, 15
 ishto va bahusubhrido J. P. II, 16
 avyavasthitacittasya II, 22
 kuyito pi gunayava II, 23
 subhri riper va II, 24
 sopakkarah subhric II, 25
 ajivitantah II, 29
 gativ mandā svarā II, 37
 samigaraḡasāraisaam II, 51
 Kiti Kasya buddhah II, 52
 rājnopavāhyo II, 53
 Kim nāmadhanalābhena II, 54
 cakravat parivastante II, 61
 anyā tu pātrabhin nyah II, 62
 tam alasaḡi Jaiyaparam II, 65
 utāhasaktir api II, 67
 nātyuccasīkharo II, 68
 na Kāsic chatavasthena II, 72
 na Jānatulyo viḡḡir II, 73.
 vidhikāritapāraḡopapattor II, 75
 vanāvi vātāh II, 77
 autsukhyagarblād II, 79
 bhajen mānādhikāy II, 86

69
 66
 65
 62
 61
 60
 58
 57
 56
 55
 54
 53
 52
 51
 50
 49
 48
 47
 46
 45
 44
 43
 42
 41
 40
 39
 38
 37
 36
 35
 34
 33
 32
 31
 30
 29
 28
 27
 26
 25
 24
 23
 22
 21
 20
 19
 18
 17
 16
 15
 14
 13
 12
 11
 10
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1

saptami vakraṁ śirah kīrtā CXXIV.
 avidyādhara bhaktāya CXXVI
~~bhinnati samyakt CXXXI~~
 buddhir yā satvarahitā CXXXII
 dvipāśi vishasimhāgri CXXXIII
~~ākāśa śāhote rājā CXXXIV~~
~~sāthjivā vishvā CXXXV~~
~~caṁvājāntā CXXXVII~~
 dvijihvam udvegakarām CXXXIX
~~nā gāh piśun avivrambhām CXLI~~

Zerst. Rezension des Dubois, Ich glaube,
 dass unser L.P. die Abhängung nicht
 unzufrieden sein wird. Rezension ist,
 im Proleg sind z. B. bei Dubois die
 Namen der Prinzipien erwähnt, im L.P.
 fehlen dieselben. A. M. Haberlandt,
 Pf. I. 19. Völk. Erzähler bei Dubois
 u. d. d. diese Form über 150 auch d. d.
 Kd. d. d. unser L. Buch. Welcher Art
 ist die Abhängung?

